

Martonvásár integrált településfejlesztési stratégiája

I. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Közép-Dunántúli Operatív Program – Fenntartható
településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált
Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készült: a Belügyminisztérium megbízásából
a KDOP-6.2.1/K-13-2014-0002 sz. projekt keretében

Készítette: **KD-ITS KONZORCIUM**

Konzorciumvezető: **Közép-Pannon Regionális Fejlesztési Zrt.**

A konzorcium tagjai:

- *Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft.*
- **Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.**
- *MAPI Magyar Fejlesztési Iroda Zrt.*
- *PESTTERV Pest megyei Terület-, Település-, Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.*
- *TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.*
- *VÁROS-TEAMPANNON Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.*

Közreműködő szakértők:

felelős tervező:

- Hamar József (LTK)
TT/1T 13-0272
- Majorné Vén Mariann (LTK)

szakértők:

- Bíró Attila - (TRENECON COWI) – közmű infrastruktúra
- Devecseri Anikó (LTK) - területrendezés
- Gyetvai Gabriella (TRENECON COWI) – környezetvédelem
- Hladon Andrea (TRENECON COWI) – közlekedés
- Magócs Krisztina - partnerség
- Pácz Erzsébet (TRENECON COWI) – gazdaság, társadalom
- Sain Mátyás (LTK) – zöldfelület, partnerség
- Sárdi Anna (LTK) – projektkoordináció, építészet
- Zolnay János (TRENECON COWI) – szegregáció

Martonvásár – Budapest – Székesfehérvár, 2015.

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	6
Az Integrált Településfejlesztési Stratégia.....	6
A helyzetelemzés megállapításai.....	7
A település jellemzői, sajátosságai.....	7
Társadalom, humán infrastruktúra.....	8
A település gazdasága.....	9
Infrastrukturális jellemzők	9
Táji, természeti adottságok, környezeti állapot.....	10
1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	12
1.1 Településhálózati összefüggések.....	12
1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	13
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	13
1.2.2 Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	16
1.2.3 Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz.....	18
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	20
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT).....	20
1.3.2 Fejér Megye Területrendezési Terve	23
1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Martonvásárfejlesztését befolyásoló megállapításai	25
1.5 Hatályos településfejlesztési döntések.....	27
1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és integrált városfejlesztési stratégia megállapításai	27
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	31
1.6 Településrendezési Tervezési előzmények vizsgálata.....	31
1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	31
1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei.....	31
1.7 A település társadalma.....	33
1.7.1 A település népességének főbb jellemzői.....	33
1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	40
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők	40
1.8 A település humán infrastruktúrája	42
1.8.1 Humán közszolgáltatások.....	42
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	47
1.9 A település gazdasága	47
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	47
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	51

1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések.....	54
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	54
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	55
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere.....	57
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	57
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	58
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	58
1.10.4	Foglalkoztatáspolitiká	59
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás	59
1.10.6	Intézményfenntartás.....	59
1.10.7	Energiagazdálkodás.....	60
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások	60
1.12	Táji és természeti adottságok vizsgálata	61
1.12.1	Természeti adottságok.....	61
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	64
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	66
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése	68
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	70
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	70
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái	72
1.14	Az épített környezet vizsgálata	73
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	73
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	76
1.14.3	Önkormányzati tulajdon kataszter.....	77
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	78
1.14.5	Az építmények vizsgálata	78
1.14.6	Az épített környezet értékei.....	79
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	81
1.15	Közlekedés.....	82
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	82
1.15.2	Közúti közlekedés.....	84
1.15.3	Közösségi közlekedés	87
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	90
1.15.5	Parkolás	91
1.16	Közművesítés.....	93
1.16.1	Víziközművek.....	93
1.16.2	Energia	97
1.16.3	Elektronikus hírközlés	100
1.17	környezetvédelem	101
1.17.1	Talaj.....	102
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	102

1.17.3	Levegőtisztaság és védelme	105
1.17.4	Zaj, és rezgésterhelés	106
1.17.5	Sugárzás védelem.....	106
1.17.6	Hulladékkezelés.....	107
1.17.7	Vizuális környezetterhelés	108
1.17.8	Árvízvédelem.....	109
1.17.9	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	109
1.18	Katasztrófavédelem	109
1.18.1	Építésföldtani korlátok.....	109
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	110
1.18.3	Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	111
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	112
1.20	Városi klíma	112
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	114
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	118
3.1	Helyzetelemzés eredményeinek értékelése.....	118
3.1.1	A folyamatok értékelése	118
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	118
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata	121
3.2	Problématérkép / Értéktérkép.....	121
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező városrészek	123
3.3.1	A városrészek kijelölése	123
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek	127
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	129

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

A 2007-2013 támogatási időszakban számos magyarországi város készítette el a 2007-ben megjelenő, de 2009-ben felülvizsgált Városfejlesztési Kézikönyv alapján az integrált városfejlesztési stratégiáját.

Martonvásár településfejlesztési koncepciója 2012-ben készült el a Dreher Jenő városfejlesztési program keretében. A város képviselő-testülete, a Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság, valamint Pénzügyi és Gazdaságfejlesztési Bizottság 223/2012. (XII.18.) Ktsz. határozatában fogadta el a településfejlesztési koncepciót. A koncepció megfogalmazza a település fejlesztését szolgáló átfogó célokon belül az egyes ágazatokra vonatkozó részcélokat, valamint meghatározza, hogy az egyes részcélok mely akcióterületeken belül valósíthatók meg.

A koncepció meghatározza a rendezési eszközökben szükséges változásokat is. Martonvásár településrendezési eszközét az önkormányzat a 191/2014. (IX. 30.) sz. rendelettel fogadta el.

Martonvásár képviselő testülete a 2007-ben, nem a tartalmi követelmények szerint készült Integrált Városfejlesztési Stratégiát nem fogadta el.

A 2012-ben elfogadott városfejlesztési koncepció célkitűzéseinek megfelelően az integrált településfejlesztési stratégia elkészítése időszerű több szempontból is:

- A 2007-2013 periódusra készített IVS-ek végrehajtásának tapasztalatai többé-kevésbé már rendelkezésre állnak;
- A 2008. évi gazdasági válság következményeinek tanulságai levonhatók;
- 2011-ben lezajlott egy új népszámlálás, amely lehetővé teszi az adatok aktualizálását;
- A 2014-2020 programozási időszakra való felkészülés, az EU2020 stratégia 11 tematikus célkitűzése és beruházási prioritásai új szempontokat határoz meg a városi problémák kezelésére;
- A hazai jogszabályi környezet változása: a Kormány jogszabályt léptetett életbe az integrált településfejlesztési stratégiák tartalmi és egyes eljárásjogi követelményeiről (314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről). A megalapozó vizsgálat és az integrált településfejlesztési stratégia tartalmi követelményeit az 1. illetve a 2. melléklet tartalmazza.
- A 2014-2020 periódusra vonatkozó országos és megyei szintű szakpolitikai dokumentumok elfogadásra kerültek.
 - 1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési koncepciójáról
 - Fejér megye területfejlesztési programja (Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 68/2014. (VIII.22.) önkormányzati határozatával jóváhagyva)
 - Terület- és Településfejlesztési Operatív Program, valamint az egyéb ágazati OP-k,

amelyek cél- és feltételrendszeréhez a városok integrált településfejlesztési stratégiáinak illeszkedniük kell.

A BM által irányított „Vállalkozási szerződés Integrált Településfejlesztési Stratégiák elkészítésére” c. projekt célja a járásszékhely városok IVS-einek felülvizsgálata, és az ITS-ek elkészítése, ami lehetővé teszi a stratégiájukhoz illeszkedő projektek uniós és hazai forrásokból történő végrehajtását.

Az ITS elkészítésének célja, hogy átfogó képet nyújtson a település jelenlegi helyzetéről, vázolja a fejlesztéshez szükséges tényezőket, meghatározza a célokat és a jövőképet, javaslatot adjon a programelemekre.

Az ITS elkészültével a járásszékhely önkormányzata a 2014-2020 időszakra vonatkozóan rendelkezni fog az uniós célrendszerhez, a hazai szakpolitikai irányokhoz, valamint a megyei területfejlesztési programhoz illeszkedő, a helyi és államigazgatási egyeztetésekkel megerősített fejlesztési dokumentummal.

A HELYZETELEMZÉS MEGÁLLAPÍTÁSAI

A település jellemzői, sajátosságai

Martonvásár a Közép-Dunántúl keleti részén, Budapest és Székesfehérvár között félúton, Fejér megyében, Pest megyével határosan fekszik. A település a megyeszékhelytől, Székesfehérvártól 34 km-re, Budapesttől 33 km-re található, kiváló közlekedéshelyrajzi pozícióban. A 16 km-re fekvő Velencei-tó irányából is könnyen elérhető. Térségi szerepkörét meghatározza járásszékhely funkciója. A járást dipólusos helyzet jellemzi, a másik város, Ercsi korábban kistérségi központ volt. Martonvásár hivatalosan nem tartozik a főváros agglomerációjához, a gyakorlatban mégis megéri annak szinte minden kedvező és káros hatását. Az M7 autópályáról közvetlenül közelíthető meg, az M6 autópálya 8 km-re – Ráckeresztúron keresztül – érhető el a településről, kelet-nyugati irányban kettészeli a 7. sz. országos főút és a 30. sz. Budapest - Székesfehérvár - Nagykanizsa vasútvonal. Naponta közel 1500 ember indul innen munkába vagy iskolába, tehát jelentős mértékű az ingázás főként a fővárosba és kisebb mértékben Székesfehérvárra. A tudományos és kulturális életben igen jelentős szerepet tölt be Martonvásár, amelyet a fővároshoz is szoros gazdasági kapcsolatok fűznek. A Brunszvik-kastély országos védelem alatt álló parkjában megrendezett nyári Beethoven koncertek komoly hagyományt képviselnek, igen nagy látogatottsággal. A kastély épületében működő országos jelentőségű MTA Agrártudományi Kutatóközpont jelentős szellemi potenciál, további lehetőségeket hordoz mind az innováció, kutatás-fejlesztés, foglalkoztatás, mind a turizmus tekintetében. A település külterületét az árutermelő mezőgazdasági művelés, illetve az MTA Agrártudományi Kutatóközpontjának kísérleti művelése jellemzi. A város intézményei a település központjában találhatók, két halmazban, így összesen mintegy 12 ha terület van településközponti besorolásban. Az Orbánhegy (volt zártkert, jelenleg kertes mezőgazdasági terület) egykori szőlői, gyümölcsösei közül többet felhagytak, tendencia a volt zártkerti épületek üdülési és lakó funkcióra való használata, ami azért hordoz veszélyeket, mert az épületek alapvetően nem erre célra épültek, a terület közművesítettsége és egyéb ellátottsága hiányos. Ugyancsak külterületek a mezőgazdasági majorságok (Erdőhát, Kismarton), ahol a belterülettől távol, szintén jelentős (csaknem 200 fő) lakosság él, részben

hátrányos körülmények között. A város megjelenésére jellemző, hogy nincs karakteres városközpont, városmag, a lakóterületek arculata nagyon vegyes. A különböző korszakok építési periódusai több helyen is disszonáns településképet eredményeztek.

Társadalom, humán infrastruktúra

Martonvásáron némiképp megtorpanni látszanak a korábbi évtizedek kedvező demográfiai folyamatai. 1970 óta évről-évre nőtt a népesség száma, ami az elmúlt tíz évben kissé lelassult, majd 2011-től stagnálás mutatkozik. A település korszerkezete előregedő, öregedési indexei (2013-ban 129,2%) a megyei és az országos átlagnál azonban jóval alacsonyabbak. A beköltözések következtében, a népességszám-növekedés a társadalom fiatalodásával párosult. A lakónépesség növekedése magával hozta a lakóépületek számának gyarapodását is. A martonvásári lakosság jól képzett, különösen kedvező a felsőfokú végzettségűek magas aránya (21,2%).

A városban az óvodai ellátás 2 intézményben történik, a nemrégiben történt bővítés nyomán a kapacitás megfelel az igényeknek. Általános iskolából is 2 db van, az egyik speciális képzést nyújt (Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Kollégium). A Beethoven Általános Iskolába iratkozó gyerekek száma változó (2013-ban 525 fő), amiben nehezen becsülhető a más településekről érkező gyerekek arányának változása (jelenleg kb. 25%). Az iskola épületének bővítése, új tornacsarnok építése és a mellettük elhelyezkedő Művészeti iskola felújítása 2016-ra várható. A településen középiskola nincs. Az egészségügyi ellátás (gyermek- és felnőttorvos, fogorvos, szemészet, mentőállomás) biztosított. Az alap és önként vállalt szociális szolgáltatásokat a település önállóan illetve társulási formában (Szent László Völgye Önkormányzati Társulás) nyújtja.

A település életében a kultúra kiemelt szerepet játszik. Az országos hírű, emblemikus intézmények (Brunszvik kastély és az angolpark, Beethoven Múzeum) a MTA kezelésében, állami tulajdonban vannak. Kiemelt országos rendezvények a nyári szabadtéri Beethoven koncertek. A kulturális élet felpezsdítésének kedvez, hogy 2014-ben megépült a Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ (színpaddal, kiszolgáló helyiségekkel, irodákkal, közösségi terekkel), új Óvodamúzeummal és szép kialakítású főtérrel.

A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) jelentősége a település életében igen fontos, gondozza a hajdan mintaszerű gazdálkodást folytató Brunszvik-Dreher örökséget (angolpark, kastély, Beethoven Emlékmúzeum) és agrárkutatói bázisával, vetőmag-nemesítésben és termesztésben elért európai hírű eredményeivel hatalmas szellemi-innovációs potenciált jelent. A város közössége és az intézmény közötti együttműködési lehetőségek feltárása, erősítése fontos feladat.

Martonvásáron kifejezetten erős civil bázis alakult ki, a mintegy 30 aktív civil szervezet és egyesület megjelenik a kultúra közvetítésében, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében, a sport és kultúra szerteágazó területein, a közbiztonság javításában, az elesettek gyámolításában.

A szegregátum definíciójának megfelelő földrajzilag összefüggő lakóterület nincs a településen. Kismarton és Erdőhát külterületek, valamint a lakópark azonban odafigyelést igényel. A lakóparkban nincs kiépített csatornahálózat, bár épületei újak.

A település gazdasága

A települési foglalkoztatottsági mutatók kedvezők, a munkáért azonban a munkavállalók majd kétharmada ingázni kénytelen. Az egy főre jutó belföldi jövedelem jóval meghaladja az országos és a megyei értéket is.

A gazdasági szerkezetre jellemző a mezőgazdaság-erdőgazdasági szektorban tevékenykedő szervezetek súlya. Az ipari vállalkozások egy része a lakóterületek peremén, másik része az egykori TSZ-majorok területén működnek. Az ipari vállalkozások letelepedését a városban alapvetően korlátozza a rendelkezésre álló, alkalmas terület, e helyzet javítására az önkormányzat nyitott, keresi a lehetőségeket, a területbiztosítást a kis- és középvállalkozások befogadására.

Martonvásár a megtermelt hozzáadott érték tekintetében a járásnál valamivel jobb, de a megyeinek alig harmadát éri el. A jegyzett tőke kifejezetten alacsony értéket képvisel, ami az országos és a megyei értékek hetedét teszi ki. Ennek hátterében áll, hogy egyrészt jellemzően kisméretű vállalkozások telepedtek meg, másrészt az ipari tevékenység súlya nem eléggé jelentős más településekhez viszonyítva. Ezek mellett a település fő erőforrásait – melyek a mezőgazdaság kiemelt szerepét biztosítják - döntően az állami tulajdonú Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) köti le, melynek tevékenysége a helyi gazdasági mutatókban csak korlátozottan illetve nem megjeleníthető. A településen a top termelési értéket hozó vállalkozások általában mezőgazdasági-élelmiszeripari kereskedelemmel, kisebb mértékben egyéb járműipari, gépészeti gazdasági tevékenységekkel foglalkoznak. Domináns, magasabb hozzáadott értéket termelő vállalatok nem mutathatók ki.

A turizmus jellemzően a Brunszvik-kastélyra és annak parkjára koncentrálódik, de a kastélyparkból a megújult főtér mellé költözött Óvodamúzeumot is sokan (évi 15-20 ezer fő) látogatják. Szeptemberben országos hatókörű rendezvény a Martonvásári Napok keretében, a Magyar Dal Napja részeként 2015-ben már másodízben megrendezett Magyar Népdal Napja. További szezonális jellegű idegenforgalom nyáron a Beethoven-emlékestek idején jellemző.

A legfontosabb hatékonyságjavítási intézkedés az elmúlt években a településüzemeltetési szolgáltatások Martongazda Nonprofit Kft. keretei közé történő kiszervezése volt. A közel harminc munkatársat foglalkoztató vállalkozás látja el a város összes intézményének üzemeltetését, fenntartását.

A város költségvetésében az állami források dominálnak és alacsony az egyéb bevételek (helyi adók) aránya, ami egyelőre nem okoz kezelhetetlen problémát, de komolyabb uniós fejlesztések esetén önrész biztosítása körültekintő döntést igényel. Középtávon feltétlenül szükséges lépéseket tenni a saját bevételek növeléséért.

Infrastrukturális jellemzők

A város közlekedését tekintve a gyaloglás és kerékpározás nagy részarányú, azonban az ilyen módú közlekedésre kijelölt területek mennyisége, biztonsága és minősége nem megfelelő. A gyalogosok átkelésének nehezítésén túl környezeti és zajproblémákat is okoz az áthaladó forgalom nagy tehergépjármű részaránya. A gyalogos infrastruktúra állapota, a kerékpáros hálózati és parkolási

elemek hiánya fontos városi probléma. Martonvásáron nincs kiépített kerékpárút, csak a 7. sz. főút mentén kijelölt kerékpársáv.

A parkolási problémák a városközpont intézményeinél a mindennapokban, a kastélypark környékén és a sportpályánál a rendezvények időszakában erőteljesek. A fizető parkolás lehetősége bevételt jelentene a város számára. A parkolási helyzet javítására a 2015-2020 közötti támogatási periódusban az orvosi rendelőnél és a sporttelep mellett parkolók kiépítése, illetve a Kodály Z. utcai parkolók bővítése tervezett.

A közutak minőségi felületjavítása elkezdődött, az új fejlesztések környezetében rendezett, esztétikus közlekedési felületeket tervez a város a következő időszakban is.

A patakmedrek és vasúti pálya, ill. a főút elválasztó hatásainak mérséklésére további szabályozási vagy építési tevékenységek tervezése indokolt. A kastélypark és kapcsolódó zöld felületek megközelítését, hasznosítását a tulajdonos bevonásával rendezni javasolt, egységes, minden érdekelt által elfogadott koncepció mentén.

A település belterületén legalább a részleges közműellátás, de a városközpontban, a központhoz közeli városrészekben már a teljes közműellátás biztosított. Jelentősebb ellátási hiány a belterület peremén és a külterületen fekvő városrészekben fordul elő. Fejlesztési célkitűzés a régi „ac” vízvezetékek KPE vezetékekre való kicserélése. A közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják, azonban az ezzel okozott talaj- és vízszennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent. A ráckeresztúri, regionális szerepkörű szennyvíztisztító telepet a növekvő igénybevétel miatt bővíteni kell. A villamosenergia-hálózatok jellemzően föld feletti vezetésűek. A település közvilágítása a kifestőhálózati hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott. Ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek. Martonvásár területén 2000 a maximálisan hasznosítható évi napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Az elmúlt időszakban a Brunszvik Beethoven Kulturális Központ épületére kisebb napkollektor került, a Polgármesteri Hivatalra a telepítés folyamatban van.

Táji, természeti adottságok, környezeti állapot

Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a Szent László-patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén. A város belterületén található természetvédelmi terület a Martonvásári Kastélypark Természetvédelmi Terület, aminek a kiterjedése: 70 hektár. A kastély és parkja jelentős művészeti és építészeti alkotás, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt áll. A terület természetvédelmi kezelője a MTAAgrártudományi Kutatóközpont.

Az életminőséghez járul hozzá a zöldfelületek klímajavító, rekreációs és közösségi funkciója. A települési arculat és vonzerő szempontjából nem elhanyagolható tényező a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása. A rekreációs és közösségi funkciók kielégítését ugyanakkor kevésbé tudja szolgálni a jelenlegi zöldfelületi rendszer. A zöldterületek (közterületek) jelentős része funkció nélküli, kihasználatlan terület, a Budai út északi oldalán, illetve a Fehérvári úti településrészben pedig gyakorlatilag egyáltalán nem állnak rendelkezésre ilyen területek.

A térségi ökológiai kapcsolatokat elsősorban a Szent László-patak vonalában kialakult zöldfolyosó biztosítja, illetve Kismartontól délre, a ráckeresztúri erdőterületekhez kapcsolódó 18 hektáros erdő. Kismarton és Erdőhát felől a város irányába egy-egy véderdősáv húzódik, ezek azonban sajnos nem érnek el a beépített terület határáig.

Táji, tájhasználati konfliktusokat okoz a településen, hogy gyakori az árkok feliszapolódása, így kisebb a vízelvezetés hatékonysága, a kastélypark korlátozott nyitva tartása, ezzel korlátozott látogathatósága. Vizuális konfliktusokat jelent a légvezetékek kedvezőtlen látványa, a településkép spontán, nem egységes megjelenése, Erdőhát és Kismarton elhagyatott, elhanyagolt képe. Ökológiai probléma az átmenő, intenzív gépjármű forgalom zaj- és levegőszennyezése, a Szent László-patak elhanyagolt állapota, szennyezése, valamint az illegális hulladéklerakás a bekötőutak mentén, illetve a Gábor-majori erdőben. Célszerű és szükséges a szén-dioxid kibocsátás mértékének fölmérése, a csökkentés lehetőségeinek föltárása.

A nagy kiterjedésű, kiváló talajminőségű szántók deflációra érzékenyek, tápanyag-utánpótlásukról gondoskodni kell, ezért is fontos, hogy a termőtalajok védelmét talajkímélő technikákkal (megfelelően kialakított vetésforgóval, lazító műveléssel, környezetbarát tápanyag-utánpótlással stb.) és mezővédő erdősávok telepítésével segítsék elő a gazdálkodók. A faállományok nemcsak a mezőgazdasági területekre gyakorolnak kedvező hatást, de a közlekedési, ipari, mezőgazdasági tevékenységek káros hatásait is csökkenteni képesek, így a gazdasági és turisztikai jellegű konfliktusokat is mérsékelni tudják.

1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Martonvásár a Közép-Dunántúl keleti részén, Budapest és Székesfehérvár között félúton, Fejér megyében, Pest megyével határosan fekszik.

A Közép-Dunántúli régió fontos szerepet tölt be az ország társadalmi-gazdasági életében. A régió fejlesztési pólusai: Székesfehérvár régióközponti funkciót tölt be, Tatabánya gazdasági, logisztikai központ, Veszprém komplex felsőoktatási központ. A térszerkezetben meghatározó irányokat jelölnek ki Budapesten, a Balaton térségén, Győrön és Szombathelyen keresztül az Európába irányuló fejlődési zónák, melyben központi helyet foglalhat el és kiemelt jelentőségű a régió négy nagyvárosának potenciális együttműködési rendszere. A régióra erőteljes hatást gyakorol Budapest közelsége és a Balatoni turisztikai térség régió belüli elhelyezkedése. Elérhetőség szempontjából a Közép-Dunántúl az egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régió, sűrű főúthálózattal rendelkezik és vasúti fővonalai jól szervezettek.

A település a megyeszékhelytől, Székesfehérvártól 34 km-re, Budapesttől 33 km-re, míg Ercsőtől 12 km-re található, kiváló közlekedésföldrajzi pozícióban. A 20 km-re fekvő Velencei-tó irányából is könnyen elérhető, tájféldrajzi elhelyezkedését tekintve meghatározó elem a Szent László-víz völgye, amely észak-déli irányban szeli át. Az észak-déli irányú közlekedési, foglalkoztatási, oktatási, térségi szintű fejlődésnek komoly szerepe van a tranzitszerep oldásában is.

A járási (fővárosi kerületi) hivatalokat a 218/2012. (VIII. 13.) Korm. rendelet szabályozza, Martonvásár ennek megfelelően a Martonvásári járás székhelytelepülése. Hivatalosan nem tartozik a főváros agglomerációjához, a gyakorlatban mégis megérzi annak szinte minden kedvező és káros hatását. Az M7 autópályáról közvetlenül a Martonvásár-Gyúró lehajtón keresztül közelíthető meg, az M6 autópálya 8 km-re – Ráckeresztúron keresztül – érhető el a településről, kelet-nyugati irányban kettészeli a 7. sz. országos főút és a 30. sz. Budapest - Székesfehérvár - Nagykanizsa vasútvonal. A martonvásári vasútállomás az elővárosi gyorsvasúthálózat forduló állomása, naponta közel 1500

ember indul innen munkába vagy iskolába, tehát jelentős mértékű az ingázás, főként a fővárosba és kisebb mértékben Székesfehérvárra. A városból 9 településre van közvetlen autóbusz járat, de a járás települései közötti funkcionális kapcsolatokhoz szükséges járatsűrűség nincs meg.

Térségi szerepkörét meghatározza járásszékhely funkciója. A Martonvásári járáshoz tartozó további települések Vál, Gyúró, Tordas, Kajászó, Baracska, Ráckeresztúr és Ercsi. A 8 település össznépessége közel 27ezer fő. Két városa 10ezer fő alatti. A járást dipólusos helyzet jellemzi, a másik város, Ercsi korábban kistérségi központ volt. A közigazgatási ügyek intézését a járási hivatal és a kormányablak segíti Martonvásár központjában.

Az önkormányzati társulás fennmaradt, mint a települések vezetésének találkozási fóruma. Térségi jelentőségű a művészeti képzés, az óvodák egy része, a szociális ellátás, az orvosi ügyelet is társulási formában működik.

A tudományos és kulturális életben igen jelentős szerepet tölt be Martonvásár, amelyet a fővároshoz is szoros gazdasági kapcsolatok fűznek. A Brunszvik-kastély országos védelem alatt álló parkjában megrendezett nyári Beethoven koncertek komoly hagyományt képviselnek, igen nagy látogatottsággal. A kastély épületében működő országos jelentőségű MTA Agrártudományi Kutatóközpont jelentős szellemi potenciál, további lehetőségeket hordoz mind az innováció, kutatás-fejlesztés, foglalkoztatás, mind a turizmus tekintetében.

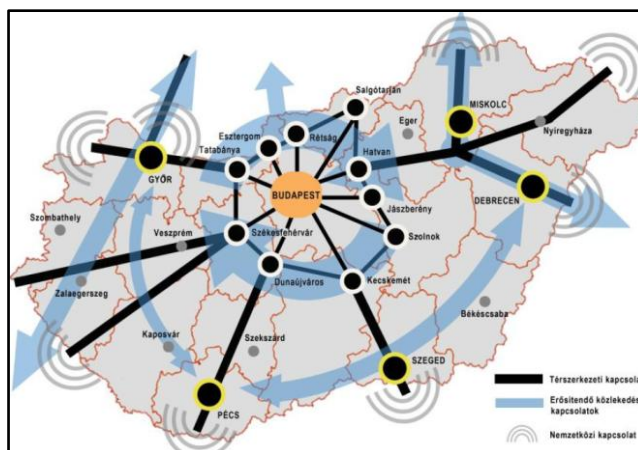
1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepcióhoz (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozatával fogadta el a Nemzeti fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepciót (OFTK), amely az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2030-ig szóló hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján középtávú fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a 2014-2020-as európai uniós programidőszak nemzeti fejlesztéspolitikája számára.

Az OFTK-ban meghatározták a stratégiai kapcsolatok szerkezetét, ami a főváros központúság oldását, az ország vidéki területeinek Budapesttől független összekötését, a főváros körüli gyűrű kialakítását, és az ország keleti és nyugati részén a szomszédos államok irányába az észak-déli kapcsolatok létrehozását szorgalmazza. A Dunához és Budapesthez egyaránt kapcsolódó fejlesztéspolitikai feladat a Duna Stratégiához kapcsolódó uniós fejlesztési lehetőségek kiaknázása.

Székesfehérvár a *Budapest körüli településgyűrű* tagja, így Martonvásár a megyeszékhely gyűrűbeli szerepét segítheti.

Forrás: OFTK

A hatékony mobilitás érdekében a helyi közlekedésnek a település és a közvetlen környezetében megtalálható funkciók és szolgáltatások elérését kell biztosítani a lehető leghatékonyabb módon. Ennek érdekében többek között biztosítani kell, hogy a kis- és középvárosok a maguk köré szerveződő települések bármelyikéből elérhetők legyenek közúton és közösségi közlekedéssel.

Az OFTK-ban szereplő Fejér megyére vonatkozó fejlesztési irányok (Martonvásár és a járás szempontjából fontos pontok vastagon kiemelve):

- „A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádor rendszer revitalizációja, **résztétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.**
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- **Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.**
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- **Integrált megyei turisztikai fejlesztések**, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, **a területi szak- és járóbeteg- ellátás teljessé válása.**
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.”

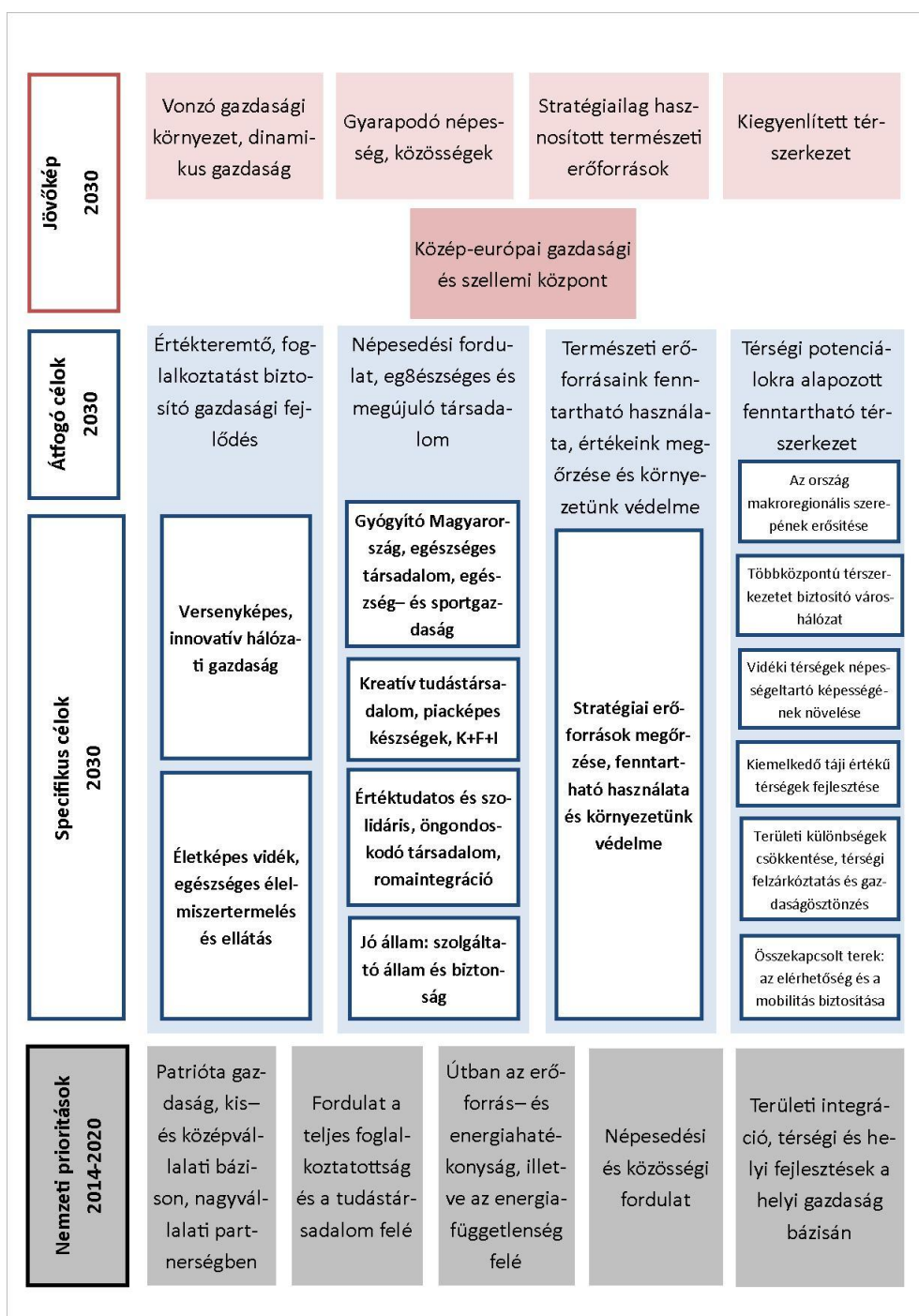
Martonvásár erős kulturális és oktatási tradícióinak és új helyi térszervező szerepének tudatában fontos az OFTK következő, megyei szerepekhez kötődő megállapítása:

A várostérségek kialakulásában szintén fontos tényező a térség települései és egyéb szereplői közötti együttműködési készség. Ezt a hasonló lehetőségek és kihívások, de a történelmi kapcsolatok, a hagyományok, a közös kulturális örökség is nagymértékben elősegítik. Ki kell emelni a helyi identitás, a kulturális értékek szerepét, mely egy várostérség fejlődésének legfontosabb erőforrása lehet, mert a helyi szereplőket a térség érdekében való és együttes cselekvésre ösztönzi.

Az OFTK a fenntartható, integrált város- és várostérség fejlesztési prioritásokat az alábbiakban határozta meg:

- A fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat
- Fenntartható és kompakt városszerkezet kialakítása
- Az energiafüggőség csökkentése és a klímavédelem
- A demográfiai változások - a városi népességfogyás kezelése, a családok és a helyi közösségek megerősítése
- A leromlott városrészek hanyatlásának megállítása, megelőzése
- Együttműködés a többszintű kormányzás jegyében
- Stratégiai szemlélet a várostérségek tervezésében
- A helyi és térségi gazdaságfejlesztés
- Stratégiai várostérség-fejlesztés

A következő ábra az OFTK célrendszerét mutatja be:

1.2.2 Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

Fejér megye közgyűlése a 43/2014. (IV.24.) önkormányzati határozatával a Fejér Megyei Területfejlesztési Konceptiót, az 57/2014. (VI.26.) önkormányzati határozatával pedig Fejér megye Területfejlesztési Programját fogadta el, amely a megye 2014-2020 közötti időszakra szóló fejlesztési elképzeléseit tartalmazza. Mindkét dokumentum az Európa 2020 Stratégia célkitűzéseivel, annak 11 tematikus célkitűzéseivel és beruházási prioritásaival, továbbá az OFTK célrendszerével összhangban készült, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi

követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerinti tartalommal.

Fejér megye egyik nagy helyzeti előnye, hogy a fejlett Közép-magyarországi régióval határoskonvergencia régió. Emiatt az itt található technológiai, innovációs és kutatási kapacitások, szemben a központi régió kutatóhelyeivel, továbbképzési központjaival, magas támogatáshoz juthatnak a strukturális alapokból. Fejér megye pozíciójának megőrzése érdekében alapvető fontosságú az innovációs bázisok, a kutatások (kutatóintézetek, főiskolák) támogatása, a vállalkozói kompetenciák fejlesztése és az info-kommunikációs lehetőségek bővítése „agglomerációs tudásközpontok” alapításának elősegítésével, elsősorban a felsőfokú képzést nyújtó városokban, ill. kutatóhelyeken (Székesfehérvár, Dunaújváros, Martonvásár). Az intelligens szakosodási stratégia alapján a megye és a régió kitörési pontja lehet a villamosmérnöki, informatikai, anyagtechnológiai és kapcsolódó műszaki területek mellett a mezőgazdasághoz kapcsolódó, a gyakorlati megvalósítást is magába foglaló alap-, módszertani és alkalmazott komplex kutatások megerősítése (Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont Martonvásár).

A Fejér megye koncepciójában meghatározott funkcionális térségek közül a következőknek képezi részét Martonvásár:

- Budapesti agglomeráció vonzáskörzete
- Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége

Budapesti agglomeráció vonzáskörzete

Legfőbb problémája e térségnek az önálló identitás, illetve a budapesti vonzások megyeiekkel-helyiekkel történő ellensúlyozásának kérdése, vagyis hogy a Váli-völgyi és Vértes térségi, valamint a Velencei-tavi területek vonzása a megyeszékhelyhez erősödjön.

A térség jövőképe: Kölcsönösségi alapú kapcsolatrendszer erősítése

Az itt lévő települések alvótelepülés funkciójának elkerülése érdekében fontos feladat a helyi identitás erősítés, a települési környezet javítása, a közszolgáltatási és az infrastrukturális színvonal fejlesztése. Az agglomerációs népességnövekedés negatív hatásainak mérséklésére komoly figyelmet kell fordítani a foglalkoztatási központok elérését biztosító közösségi közlekedési rendszerek fejlesztésével és az egészséges környezet, valamint a meglévő természeti és kulturális értékek megóvásával. A főváros közelsége ugyanakkor lehetőséget nyújt a térségnek, hogy mint turisztikai szolgáltató illetve rekreációs térség jelenjen meg az ország egyik legnagyobb turisztikai piacán. Fontos szempont, hogy a térségi települések az alvótelepülési funkción túl más szereppel is rendelkezzenek (pl. turisztikai, szállítói vállalkozások, egészséges élelmiszerellátás, idősgondozás stb.), önálló foglalkoztatási lehetőségekkel, helyi gazdaságfejlesztéssel. Ez annál is inkább fontos, mivel a lakossági és turisztikai szolgáltatások csak lakossági igényre építve tudnak teljes körűen üzemelni, és fennmaradni. Ezt a célt szolgálja a Vértes, Váli-völgy kerékpárútjának összekapcsolása a Duna mentével, valamint a Velencei-tóval.

A térségben tervezett kiemelt fejlesztés a 2 települést érintő 101 sz. főút. Meg kell oldani a nagy forgalmú települések átkelési szakaszainak áthelyezését, elkerülők építését (pl. Martonvásár).

Velencei-tó és térsége, Váli-völgy, Vértes térsége

Jelentős része a budapesti agglomeráció vonzáskörzetéhez tartozik, így a fővárosi lakosság kiköltözésének színhelye.

A térség jövőképe: Ökoturisztikai paradicsom

A turisztikai infrastruktúra fejlesztése terén figyelmet kell fordítani a minőségi turizmus, kiemelt szerepben az ökoturizmus fogadási feltételeinek javítására (természeti és kulturális örökség), a természetjáró túraútvonalak karbantartásával, a lovas- és horgász turizmus célterületeinek bővítésével, minőségének emelésével, valamint attrakciók komplexitásának növelésével (Nagy Károly csillagda, Esterházy- és Brunszvik-kastélyok, Pákozdi Katonai Emlékhely, gasztro- és borturizmus). Az erdők közjóléti- és védelmi funkciójának erősítése, a környezeti károk mérséklése erdőtelepítéssel és mezővédő erdősávok kialakításával szintén fontos feladat. Hangsúlyt kell helyezni a települések környezetének, infrastrukturális- és szolgáltatási színvonalának javítására, épített örökségeinek fenntartható hasznosítására.

A következő ábra Fejér megye területfejlesztési koncepciójának és programjának célrendszerét ábrázolja:

Jövőkép

FEJÉR MEGYE – PANNÓNIA SZÍVE
Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése
egyenrangú nagytérégi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével

Horizontális elvek és célok

Város – vidék együttműködésének erősítése
A fejlesztési programok hatékonyságának növelése
Fenntarthatóság
Esélyegyenlőség
Foglalkoztatás növelése
A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

Átfogó célok

A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme	A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása
---	---	--

Stratégiai célok

Hálózati együttműködések fejlesztése	Vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése	Befektetés az emberekbe	Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása	Természeti erőforrások védelme	Versenyképes vállalatok támogatása	Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése	Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása
--------------------------------------	--	-------------------------	--	--------------------------------	------------------------------------	--	--

1.2.3 Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz

Völgy Vidék, Helyi Vidékfejlesztési Stratégia, 2013

A Völgy Vidék LEADER térséget 17 egymással szomszédos települési önkormányzat területe alkotja. Közülük 8 teljes mértékben lefedi a Martonvásári járást. A térségében Ercsi számára prognosztizálható jelentősebb ipari tevékenységre alapozott gazdasági fejlődés. A turisztikai szolgáltatások hiányosak, a meglévők is csak részben megfelelő színvonalúak. Adottságai alapján ugyanakkor a Völgy Vidék a környező nagyvárosok rekreációs zónájává válhat, ha települései és szervezetei összefogással, egymást erősítő jelleggel megvalósítják turizmusfejlesztési céljaikat. A Völgy Vidéken a civil aktivitások közül hiányoznak az egészségügyi, jogvédő, kutatási és nemzetközi tevékenységek.

A Völgy Vidék jövőképe: A Völgy Vidék ismert kultúrtáj, vonzó lakó-szolgáltató környezet, gazdaságilag, társadalmilag fejlett térség.

A Völgy Vidék Közösség öt célkitűzése a térség legfontosabb fejlesztési területeit emeli ki:

1. célkitűzés: „A Völgy Vidék helyi adottságaira építő vállalkozások fejlesztése”
2. célkitűzés: „A Völgy Vidék örökségeinek megőrzése”
3. célkitűzés: „Az életminőség fejlesztése a Völgy Vidéken”
4. célkitűzés: „A völgyvidéki értékeket bemutató turizmus élénkítése”
5. célkitűzés: „A környezet megóvása a Völgy Vidéken”

Velencei-tó és Térsége, Váli-völgy, Vértes Térség középtávú stratégiai cselekvési program, 2013

A Velencei-tó, Váli-völgy és a Vértes települései a belföldi és nemzetközi turisztikai versenyben akkor lehetnek eredményesek, ha együtt, komplex turisztikai termékként sikeressé válnak. A térség kihasználható koherens erőssége, hogy a megközelíthetősége, bejárhatósága, közelsége az alternatív közlekedési módokra is alapozva egymáshoz kapcsolhatja a speciális attrakció kínálatokat, csomagokat. A kerékpáros közlekedés, a lovas és gyalogos turizmus infrastruktúrájának térségi kiépítése, és csatlakozása az országos és nemzetközi hálózathoz, fontos feladat, egyrészt a gyalogos turisták számára a meglévő utak javítása és hatásosabb karbantartás által, másrészt az egyre népszerűbb kerékpáros turizmus számára az egyre jobban kiépített, településeket és egyéb látnivalókat is összekötő bicikli utak építése révén. Hiányzik a térségből több (Velence, Mór, Martonvásár, Oroszlány) multifunkcionális információs/turisztikai központ létrehozása, mely számos szolgáltatást nyújtva próbálja meg az ide látogató emberek időtöltését minél élménydúsabbá tenni. A térség jövőképe: ökoturisztikai célterület. Az egységesen ökológiai mintaterületté alakítható térség ideális fekvése lehetővé teszi, hogy a fővárosi, illetve közeli nagyvárosi (elsősorban civilizációs terhekkel terhelt) lakosok számára éppen a legszükségesebb egészséges, csendes, nyugodt környezetet biztosítsa, sokrétű adottságaival.

Azonosított fejlesztési prioritások:

- Települési infrastruktúra.
- Települések közötti közlekedési infrastruktúra.
- Élményt nyújtó közlekedési módok fejlesztése (kerékpár, lovas, gyalogos, öko).
- Rekreációs és gyógyászati infrastruktúra (sport, egészség, gyógyászat).
- Épített és természeti örökség bemutatása, a kulturális örökség védelme.
- Tematikus utak.

- Helyi termékek elterjesztése.
- Egységes turisztikai rendszer kialakítása.
- A térségi települések fejlesztéseinek összehangolása, közös fejlesztési stratégia kialakítása.

Ercsi kistérség területfejlesztési koncepció és program, 2006

Az idegenforgalom fejlődését meghatározó, illetve a turizmus alapját képező természeti és kulturális értékek megőrzése alapvető fontosságú. A kulturális örökség és a rekreáció együttes kínálatának létrehozása a turizmus fejlődésének alapja lehet. Nem a kapcsolatrendszer fejlettsége

jelent problémát a településben, hanem a közúti forgalom koncentrációjából származó környezeti ártalmak és az átkelési szakaszok forgalmi terhelésének a község belső életét veszélyeztető hatása.

A kistérség jövőképe: A térségi funkció/munkamegosztásból adódó környezet-, természetvédelem, fenntartás szerepkör felvállalása és az erre alapozott versenyképes, élhető „szolgáltató” kistérség fejlesztés

Átfogó cél: Együttműködés a környezeti, a természeti és a táji adottságok kihasználására, a társadalmi, a gazdasági potenciálok kibontására.

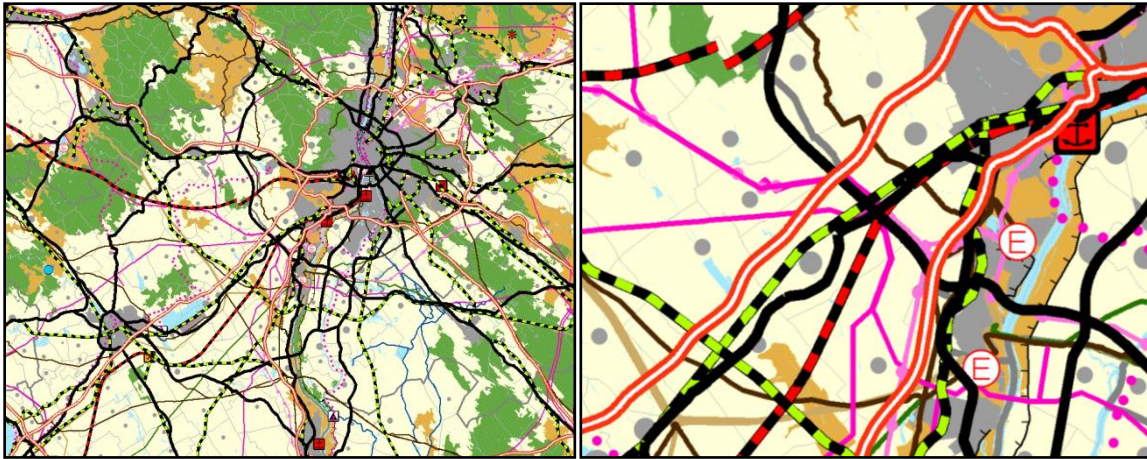
1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2013-ban került másodszor felülvizsgálatra. A terv céljai, feladata, szerkezete alapvetően nem változott, előírásai lehatárolásai kismértékben módosultak. A törvény módosítása 2014. január 1-én lépett hatályba. A megyei területrendezési tervek módosítására 2015. december 30-i határidőt ír elő a törvény. A korábbi - 2008-ban hatályba lépett - OTrT alapján kidolgozott hatályos megyei területrendezési tervek és az újonnan hatályba lépett OTrT között fellépő ambivalencia feloldására a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az OTrT-törvényben szereplő átmeneti rendelkezéseket kell alkalmazni.

Az ország **Szerkezeti Terve** M=1:500 000 léptékben tartalmazza a meglévő és tervezett elemeket azonos módon ábrázolva az országos területfelhasználási kategóriákat, valamint az országos műszaki infrastruktúra-hálózatokat és egyedi építményeket. A térségi területfelhasználási kategóriák (erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vegyes területfelhasználású, települési, vízgazdálkodási és építmények által igénybe vett térségek) országos lehatárolása az 1000 ha-nál nagyobb összefüggő területek jelölését jelenti.

Az Ország Szerkezeti Terve Martonvásár térségében

forrás: OTrT

Martonvásár területén az OTrT-ben országos léptékben vízgazdálkodási-, települési- és mezőgazdasági térség került kijelölésre, amit az OTrT-törvényben előírt szabályok alkalmazásával az M=1:50-100 000 léptékben készülő megyei területrendezési terv az abban ábrázolható 50 ha-os területek kijelölésével pontosítható.

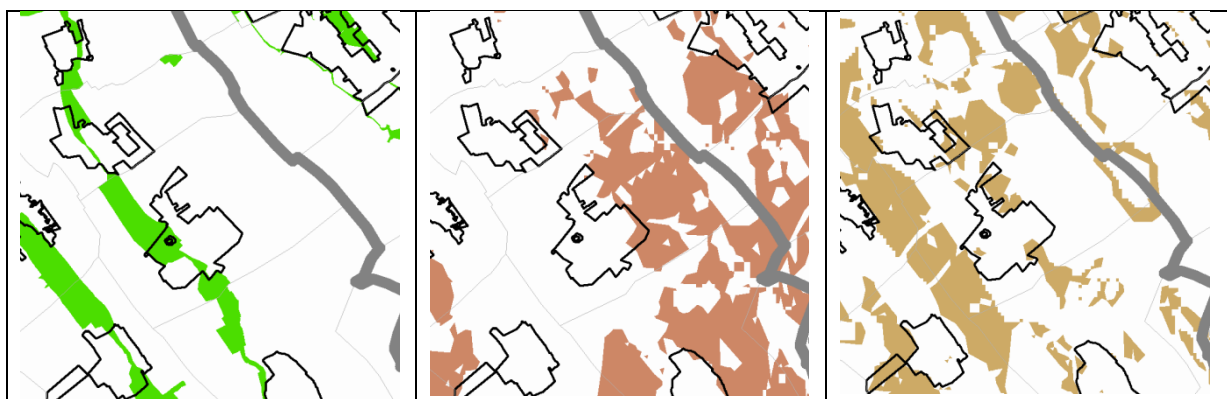
Az országos jelentőségű műszaki (energetikai, közlekedési, vízgazdálkodási, hulladékgazdálkodási) infrastruktúra-hálózatok közül a település területét

- a (Horvátország) - Gyékényes térsége - Budapest [XI. kerület, Kelenföld] - Budapest [Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér] - Záhony térsége - (Ukrajna) nagysebességű vasútvonal,
- a Budapest [I. kerület, Déli pu.] - Székesfehérvár - Nagykanizsa - Murakeresztúr - (Horvátország) egyéb országos törzshálózati vasúti pálya,
- az M7 gyorsforgalmi út,
- a 7. sz. főút (Martonvásár elkerülővel),
- a 101. sz. Újhartyán (M5) – Százhalombatta – Zsámbék – Keszölc térsége (M10) főút,
- az Albertirsa – Szigetcsép – Ercsi – Martonvásár 400kV-os átviteli hálózat távvezeték,
- a Martonvásár – Bicske 400kV-os átviteli hálózat távvezeték,
- a Martonvásár – Győr 400kV-os átviteli hálózat távvezeték,
- a Martonvásár – Litér 400kV-os átviteli hálózat távvezeték,
- a Martonvásár – Perkáta – Paks 400kV-os átviteli hálózat távvezeték
- a Győr – Százhalombatta 220kV-os átviteli hálózat távvezeték érinti.

Az OTrT-ben ábrázolt **országos ökológiai hálózatba** Martonvásár területén a Szent László-patak völgye, valamint a Brunsvik-kastély parkja tartozik.

Az OTrT-ben ábrázolt országos ökológiai hálózat övezete, kiváló termőhelyi adottságú szántóterület

övezete és a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete Martonvásár térségében

forrás: OTrT

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete Martonvásár területét jelentős mértékben érinti lényegében a közigazgatási terület keleti részén.

Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete is érinti a települést, jellemzően a közigazgatási terület középső és nyugati részén.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete nagyon kis területen található Martonvásár közigazgatási határán belül apró szórt foltokban.

Az OTrT-ben kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete és az országos vízminőség-védelmi terület övezete Martonvásár térségében

forrás: OTrT

Már a korábbi OTrT-ben szereplő **országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete** településsoros lehatárolása is érintette Martonvásárt, a 2015. január 1-től az övezet helyett hatályba lépő **tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezetének** már részletesebb lehatárolása a Szent László-patak völgyét és a Brunszvik-kastély parkját érinti. Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni, és közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.

Országos vízminőség-védelmi terület övezetének OTrT-ben szereplő lehatárolása a települést annak északi részén érinti.

Az OTrT-ben szereplő **világörökségi és világörökségi várományos terület övezete, a nagyvízi meder és Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete** és **kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete** országos övezetek nem érintik Martonvásár közigazgatási területét.

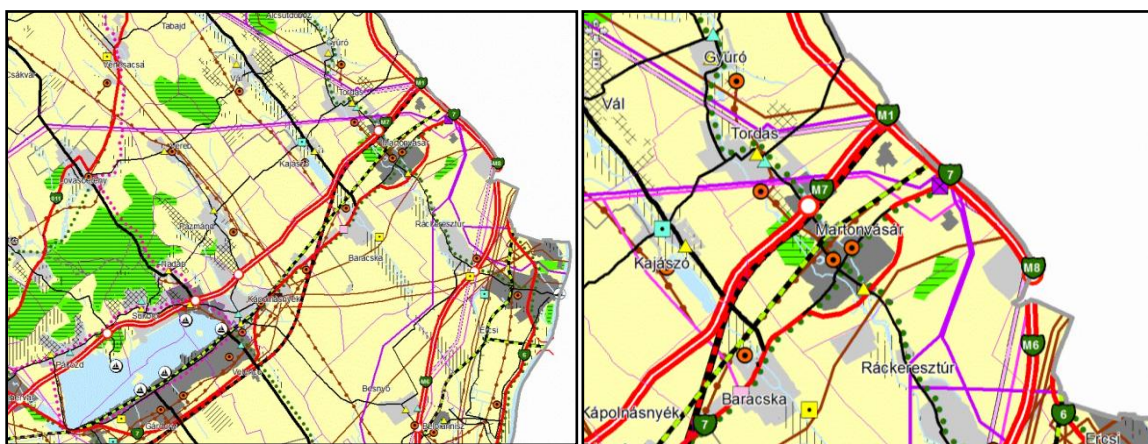
1.3.2 Fejér Megye Területrendezési Terve

A 2008. évi OTrT felülvizsgálatot követően elsőként Fejér megye készítette el megyei területrendezési tervének felülvizsgálatát, amit a megyei Közgyűlés 2009 februárjában a 1/2009. (II.9.) K.R.Sz. rendelettel fogadott el. Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény hatályos állapota előírja, hogy a megyei területrendezési terveket 2015. december 31-ig a 2013. évben módosított OTrT-vel összhangba kell hozni. A megyei terv felülvizsgálatáig, a településrendezési eszközök készítése során az OTrT-törvény átmeneti rendelkezései alapján kell a terveket figyelembe venni.

A FTrT **szerkezeti terve** M=1:100 000 léptékben tartalmazza a meglévő és tervezett elemeket azonos módon ábrázolva a megyei területfelhasználási kategóriákat, valamint az országos műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények mellett a megyei elemeket is. A térségi területfelhasználási kategóriák (erdőgazdálkodási, mezőgazdasági, vegyes területfelhasználású, települési, vízgazdálkodási és építmények által igénybe vett térségek) megyei lehatárolása az 50 ha-nál nagyobb összefüggő területek jelölését jelenti.

Martonvásár területén a FTrT-ben vízgazdálkodási-, települési-, erdő- és mezőgazdasági térség került kijelölésre, amit az OTrT-törvényben előírt szabályok alkalmazásával a településrendezési eszköz pontosíthat. Az OTrT-törvény átmeneti szabályai alapján a megyei területrendezési tervben megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül a 2013. évben módosított OTrT-törvényben megállapított előírásokat kell alkalmazni.

Fejér megye szerkezeti terve – Martonvásár tágabb és szűkebb környezetében

forrás: FTrT

Az országos műszaki (energetikai, közlekedési, vízgazdálkodási, hulladékgazdálkodási) infrastruktúra-

hálózatok 1.3.1 fejezetben felsorolt elemein kívül Martonvásár területét a következő meglévő és tervezett megyei jelentőségű elemek érintik:

- Budapest – Érd (Pest megye) – Velence és az Alcsútdoboz – Ercsi térségi kerékpárutak,
- 120 kV-os átviteli és szolgáltatói hálózatelem
- Szénhidrogén szállító vezeték

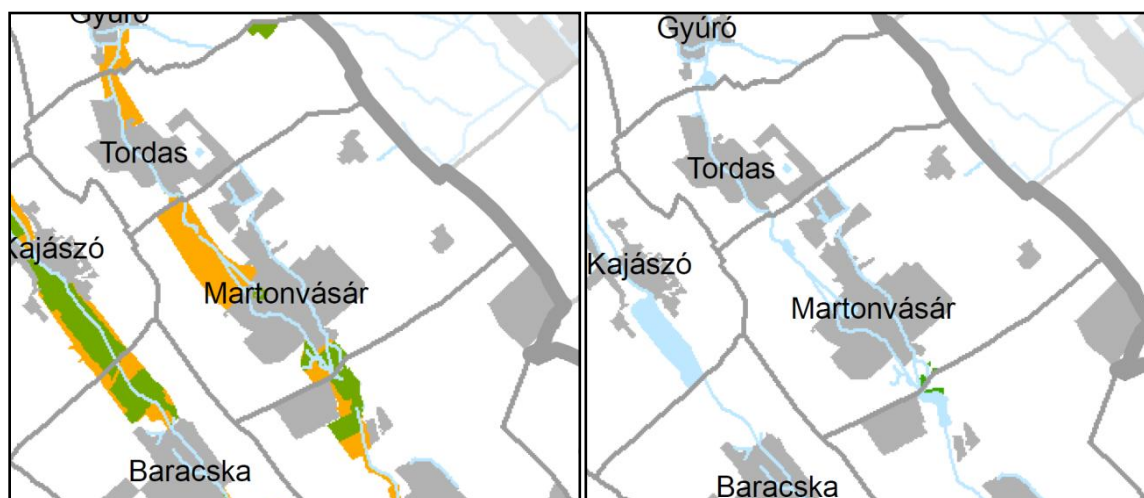
A megyei terv felülvizsgálatáig, a településrendezési eszközöket az OTrT-törvény átmeneti rendelkezései alapján kell elkészíteni. A megyei övezetek esetében ez azt jelenti, hogy

- azokat az országos és megyei övezeteket, amelyeket a megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban 2013. évben módosított OTrT-törvény megszüntetett, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál nem kell alkalmazni,
- azokra az országos és megyei övezetekre, amelyeket a megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat a 2013. évben módosított OTrT-törvény módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál 2013. évben módosított OTrT-törvénnyel megállapított övezeti előírásokat kell alkalmazni,
- az új országos, kiemelt térségi és megyei övezeteket a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál a 2013. évben módosított OTrT-törvény övezeti előírásai szerint kell lehatárolni és alkalmazni.

A 2013 decemberében módosított OTrT előírásai szerint a **magterület övezetében** és az **ökológiai folyosó övezetében** beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és a kijelölést más jogszabály nem tiltja, ellenkező esetben a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el. Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

Martonvásár területén a Szent László-patak völgye és a Brunszvik-kastélypark természetvédelmi terület egy része tartozik a magterület és ökológiai folyosó övezetekbe.

Fejér megye területrendezési tervében szereplő magterület övezete, ökológiai folyosó övezete, pufferterület övezete, valamint az erdőtelepítésre alkalmas terület övezete Martonvásár térségében

forrás: FTrT

A 2013 decemberében módosított OTrT előírásai szerint az erdőtelepítésre alkalmas terület övezetét a településrendezési eszközökben az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni. Az övezetbe azok a többnyire gyenge termőképességű mezőgazdasági területek tartoznak, amelyeknél gazdasági, vidékfejlesztési vagy környezetvédelmi szempontok indokolják az erdők létesítését, és azt természetvédelmi vagy termőhelyi okok nem zárják ki. Az övezet a város közigazgatási területének kicsi, déli részét érinti.

A hatályos megyei területrendezési tervben szereplő **ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete, kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete, pufferterület övezete, világörökség és világörökség-várományos terület övezete, rendszeresen belvízjárta terület övezete, valamint nagyvízi meder övezete, földtani veszélyforrás területének övezete és honvédelmi terület övezete** nem érinti Martonvásár közigazgatási területét.

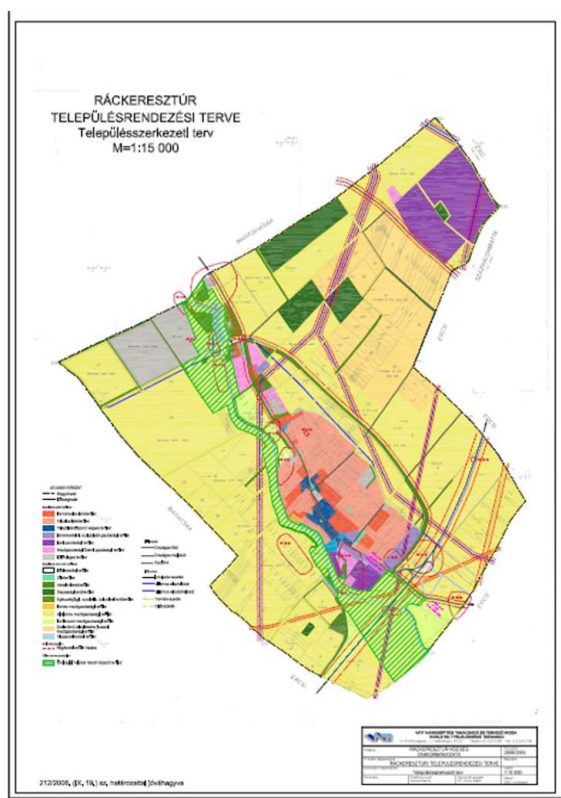
A hatályos megyei területrendezési tervben szereplő **kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-ét, védelmi terület övezetét, a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetét, együtt tervezhető térségek övezetét, országos és térségi komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezeteit, országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi területek övezeteit, történeti települési terület övezetét, vízerózióknak kitett terület övezetét és szélrozióknak kitett terület övezetét** az OTrT 2013-évi felülvizsgálata megszüntette, így azokat – az OTrT átmeneti rendelkezései alapján – a településrendezési eszközök készítése során nem kell alkalmazni.

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK MARTONVÁSÁR FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

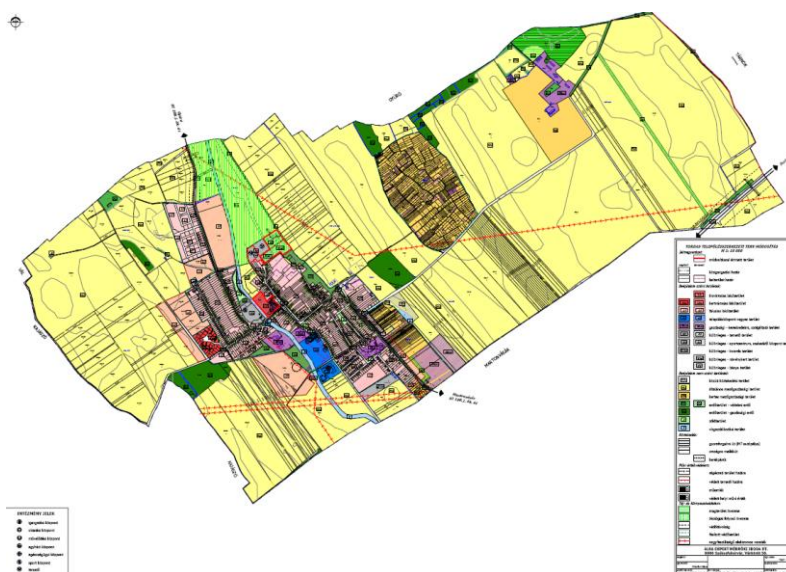
A szomszédos települések hatályos településrendezési tervei többségében nem tartalmazzak Martonvásárt jelentősen befolyásoló fejlesztési szándékokat illetve korlátozásokat.

Ráckeresztúr község településrendezési tervében a Martonvásár határához közeli Szentháromság-szobor környezete különleges rekreációs területként szerepel. A terv a Szent László-patak mentén az egész közigazgatási területen kerékpárút kialakítását javasolja. A tervben szerepel az M6-M7 autópályákat összekötő út - egyben települést elkerülő út - javasolt nyomvonala, amely összhangban van a Martonvásár hatályos településszerkezeti tervében kijelölt összekötő út nyomvonalával. Ezen kívül a martonvásári határ mellett elhelyezkedő halastó környezetének helyi természetvédelmi területté való nyilvánítását javasolja. E természetközeli terület mentén korlátozott használatú mezőgazdasági területet (Mko) jelöl.

Ráckeresztúr településszerkezeti terve

Tordas község településszerkezeti tervében a 81108 j. összekötő út mellett - a martonvásári Spanyol-dűlő folytatásában – új gazdasági kereskedelmi szolgáltató területeket jelöl ki. Ezek elhelyezkedése illeszkedik a martonvásári Spanyol-dűlőn tervezett gazdasági területekhez.

Tordas településszerkezeti terve

Baracska község, Érd megyei jogú város, Kajászó község és Tárnok nagyközség településszerkezeti terve nem tartalmaz Martonvásárt érintő fejlesztéseket illetve korlátozásokat, szerkezeti kapcsolatot csupán a településeket összekötő infrastruktúra hálózatok jelentenek.

1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és integrált városfejlesztési stratégia megállapításai

Dreher Jenő Városfejlesztési Program, Martonvásár, Településfejlesztési koncepció 2012.

Martonvásár településfejlesztési koncepciója 2012-ben készült el a Dreher Jenő Városfejlesztési Program keretében. A város képviselő-testülete, a Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság, valamint Pénzügyi és Gazdaságfejlesztési Bizottság 223/2012. (XII.18.) Ktsz. határozatában fogadta el a településfejlesztési koncepciót. A koncepcióban négyféle jövőképet alkotó elemet határoz meg a település a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan: „Beethoven Városa”, „Élhető Kisváros”, „Közösségi Város”, „Zöld Város”, valamint egy jövőkép elemet a térségi szerepére vonatkozóan: „Lehetőségek Városa”.

Cél az élhető kisváros megteremtése, középpontban a lakókönyezettel, egy élő belvárossal, ahol jól működő közösségek és szolgáltatások, a Beethoven, Brunszvik és Dreher hagyatéokra épülő fejlesztések várják az ide látogatókat és állnak a helyiek rendelkezésére.

A koncepció megfogalmazza a település fejlesztését szolgáló átfogó célokon belül az egyes ágazatokra vonatkozó részcélokat, valamint meghatározza, hogy az egyes részcélok mely akcióterületeken belül valósíthatók meg.

A településfejlesztés irányainak kijelöléséért, az előrehaladás ellenőrzéséért Martonvásár Önkormányzatának képviselő-testülete felel, az operatív végrehajtásban a Polgármesteri Hivatal, az önkormányzat intézményei és cégei látnak el feladatot.

Martonvásáron a városfejlesztésnek a következő három alapelvet kell követnie:

- Hosszú távú és fenntartható fejlődési irány kijelölése a város (és térség) számára, mely elsősorban megújuló energiaforrások alkalmazásával lehetőséget nyújt az energetikai és gazdasági részleges önállóság elérésére az ökológiai egyensúly megtartása mellett.
- Az együttműködések megteremtése az önkormányzat, a civil szféra, a vállalkozások és további partnerek között olyan módon, hogy ez a település fejlődését munkahelyteremtéssel, közösségépítéssel, hálózatosodással segítse.
- Az értékmegőrzés erősítése úgy, hogy a leltárba vett örökségünket megóvjuk, adottságainkat jobban kiaknázva fenntartható módon, az együttműködések szélesítése mellett fejleszteni tudjuk.

A település fejlesztését szolgáló átfogó célok:

- Erős és együttműködő helyi társadalom kialakulása, a humán erőforrások fejlesztése és kiaknázása.
- A gazdaság és a turizmus fejlesztése a helyi adottságokra és értékekre alapozva.
- A területhasználat optimalizálása, belvárosi, városközponti és gazdasági-ipari környezetben történő fejlesztések lehetőségének megteremtése. A városarculat - szabályozási eszközök és ösztönző-szankcionáló módszerek segítségével történő - formálása az igényes és egységes megjelenés kialakítása céljából. Az épített és táji értékek védelmének és megfelelő hasznosításának biztosítása.
- Táj- és környezetvédelem, zöldfelületek, környezetgazdálkodás előtérbe helyezése - a környezet megóvása és fejlesztése a szabályozások és a társadalmi szemléletformálás eszközeivel.
- A közlekedési és a közmű infrastruktúra, az önkormányzati tulajdonú ingatlanok, intézményi infrastruktúra fenntartható fejlesztése a XXI. század elvárásainak megfelelően.

A koncepció meghatározza a rendezési eszközökben szükséges változásokat társadalmi, gazdasági és környezeti szempontok alapján, továbbá megnevezi a rendezési eszközök tervezését befolyásoló műszaki infrastruktúra elemeket és a javasolt településszerkezeti változásokat is:

- A korábban új lakóterületnek kijelölt mezőgazdasági területeknek a település környezetében ne változzon a területhasználata.
- A Kossuth tér különleges intézményi területként való kijelölése (oktatás, egészségügy, igazgatás, sport).
- A vásártér területén az elektromos áram előállítását lehetővé tevő napelem-mező telepítéséhez és részben a temető bővítéséhez szükséges változtatások.

- Az Erdőháti bekötő út és a 7-es főút találkozásánál lévő kisméretű ipari-gazdasági terület megnövelése.
- A „Zalai” gázvezeték által érintett belterületi ingatlanok egyedi szabályozása.
- A Rózsa utca Szőlőhegy felőli oldalának belterületbe vonása, pontos szabályozás mentén.
- A Petőfi utca – Vasvári P. utca sarkán lévő telek egyedi szabályozása.
- A műemlék óvoda telkének funkcionális leszabályozása – kulturális, közművelődési, közgyűjteményi funkció.
- Orgona utca – Bajcsy-Zsilinszky utca sarkán lévő „szegregált” lakókörnyezet szabályozása: temető parkoló, temető fejlesztési terület.

2004-2006 között a Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT), 2007-2013 között pedig az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) lehetőségeivel Martonvásár igen jól élt. Mind a benyújtott és elnyert pályázatok száma, mind a megkapott támogatások összege tekintetében jelentősen meghaladta az országos átlagot.

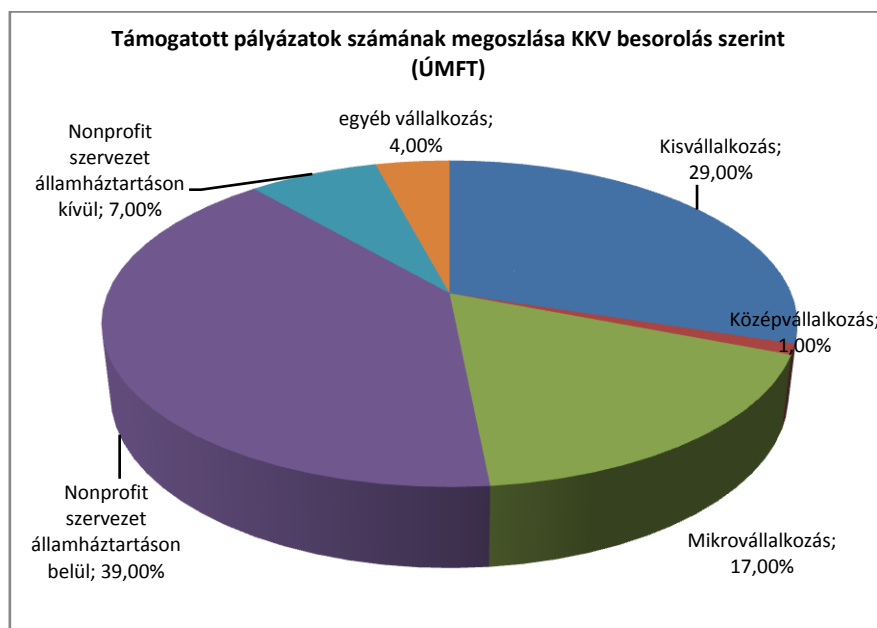
Beérkezett és támogatott NFT, ÚMFT és ÚMVP pályázatok

	NFT		ÚMFT		ÚMVP	
	Martonvásár település	Országos (település) átlag	Martonvásár település	Országos (település) átlag	Martonvásár település	Országos (település) átlag
Beérkezett pályázatok száma	27	13	125	41	106	101
Igényelt támogatási összeg (Ft)	514 364 659	499 992 287	138 521 780 802	4 938 423 271	771 716 321	675 993 243
Támogatott pályázatok száma	15	6	64	22		
Megítélt támogatási összeg (Ft)	293 323 402	217 283 088	147 637 097 130	3 033 737 442		
Leszerződött pályázatok száma	15	6	62	20	79	77
Szerződéssel lekötött összeg (Ft)	283 469 078	215 745 605	146 444 878 817	2 865 041 398	531 364 084	367 534 793
Megkezdett kifizetések száma (pályázat)	15	6	125	41	na	na
Kifizetett támogatási összeg (Ft)	280 147 662	209 646 757	132 126 178 471	1 895 707 606	350 085 968	247 195 380

Támogatások megoszlása az operatív programok között (ÚMFT)

Operatív program	Támogatott pályázatok
	Martonvásár település
ÁROP	16 449 600 Ft
GOP	789 972 626 Ft
KDOP	703 242 356 Ft
KEOP	83 741 416 Ft
KÖZOP	134 649 839 691 Ft
TÁMOP	255 195 891 Ft
TIOP	11 138 655 550 Ft
Összesen:	147 637 097 130 Ft

A számos gazdasági, valamint az önkormányzati, költségvetési intézmények által megvalósított oktatási, nevelési, kulturális fejlesztés mellett nagy volumenű beruházások történtek. A KÖZOP (Közlekedés Operatív Orogram) kiugróan magas támogatási összegét a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. nyerte el a Budapest-Kelenföld - Székesfehérvár - Bóba vasútvonal rekonstrukciós munkálataira, de jelentős támogatásban részesült a mentőállomás és az idősek otthona is korszerűsítési munkálatokra. Az időszak legjelentősebb megvalósult városrehabilitációs projektje a városközpont rehabilitációja, amelynek keretében a polgármesteri hivatal felújítása, környezetének rendezése, valamint az Emlékezés terének közterület rehabilitációja történt meg. Sikeres TÁMOP projektet valósított meg a Beethoven Általános Iskola oktatásfejlesztési céllal és a Brunszvik Teréz Óvoda konzorciumi együttműködésben az SNI-s gyermekek integrációja érdekében.

Az ÚMFT támogatások nagyrészt államháztartáson belüli nonprofit szervezetekhez (39%) és kisvállalkozásokhoz kerültek (29%). A mikrovállalkozások 17%-ban, az államháztartáson kívüli

nonprofitszervezetek 7%-ban, a középvállalkozások 1%-ban és az előbbi kategóriákba nem tartozó egyéb vállalkozások 4%-ban részesedtek a támogatásokból.

Integrált Városfejlesztési Stratégia 2007-ben készült, nem lett elfogadva.

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az önkormányzat közreműködésével, de magántőke bevonásával létrejövő fejlesztéseknél minden esetben szükséges településfejlesztési és/vagy településrendezési szerződés megkötése.

1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK VIZSGÁLATA

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Martonvásár településrendezési eszközeit az önkormányzat a 191/2014. (IX. 30.) sz. rendelettel fogadta el. A szabályozási terv és helyi építési szabályzat a település teljes igazgatási területére készülő terv és szabályzat, melyet a képviselőtestület rendelettel hagy jóvá, jogokat keletkeztet, és köteleességeket ró az egyes telektulajdonosokra. Alapja a (határozattal jóváhagyott) településszerkezeti terv.

A településrendezési eszközök célja, hogy az egyes tájhasználati formák, településrészek, közlekedési és egyéb infrastruktúra elemek egymással összhangban fejlődjenek.

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

A településszerkezeti tervben szereplő, területfelhasználásra vonatkozó elhatározások megvalósulása meglehetősen lassú, általában több évtized alatt kialakuló folyamat. Egyes beruházások helyszíne és a műszaki infrastruktúra elhatározásai esetén történik gyorsabb átalakulás, valamint az építési övezetek szabályozása jelent azonnali korlátozást.

Az előző (2014.) évben készült településszerkezeti terv - az Étv.-nek megfelelően - az egyes területrészek felhasználási módját, továbbá a vonalas szerkezeti elemeket ábrázolja.

Új vonalas szerkezeti elemek:

- 7. sz. főút települést délről elkerülő szakasza;
- a település keleti határában futó 101.sz (volt M11 jelölésű) főút;
- a tervezett Budapest – Rijeka nagysebességű vasútvonal;
- tervezett kerékpárút Tordas és Ercsi irányába.

Új szerkezeti jelentőségű területfelhasználások:

- településközpont területek kijelölése az intenzívebb beépítésű, heterogén funkciókkal bíró városközponti területeken;
- a település nyugati és keleti részén kertvárosias lakóterületek kijelölése;
- kereskedelmi, szolgáltató területek kijelölése a vasút, valamint a 6204 j. út mellett;

- beépítésre szánt területek visszasorolása: nagy szántóterületek kijelölése a beépített területtől délre, az M7 autópálya csomópontjának keleti oldalán, valamint a külterület nyugati és keleti részén;
- új rekreációs területek a Szent László-patak mentén (a vasúttól északra, a horgásztavak mellett, valamint a település déli határában).

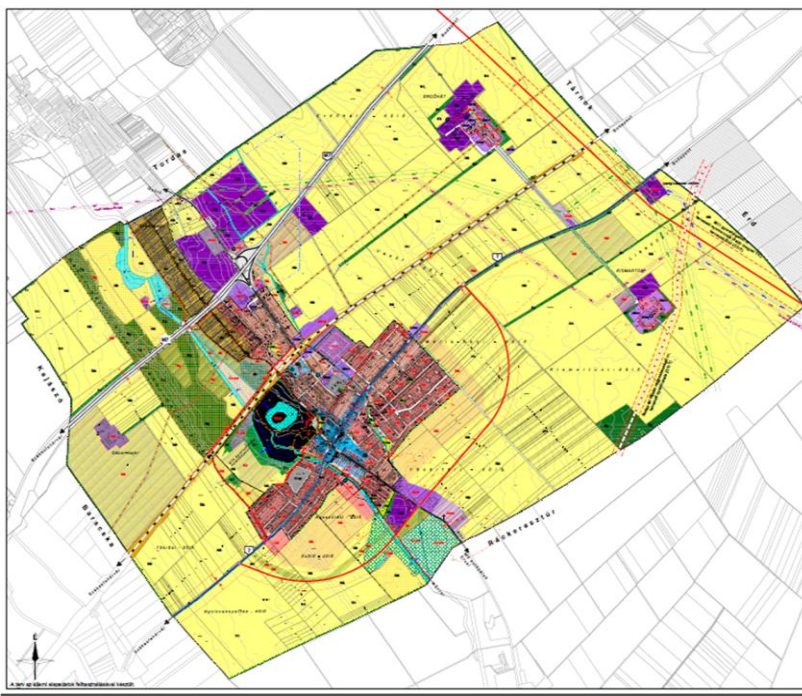
A patak és környezete az ökológiai hálózat részét képezik, ezért a mellette található természetközeli területek fenntartására a vízminőség védelem és a biodiverzitás megőrzése szempontjából nagyobb hangsúlyt kell fektetni. A település fontosnak tartja a kiváló termőhelyi adottságú területek megőrzését. Ennek megfelelően a korábban kijelölt, hatalmas fejlesztési területek helyett a korábbinál kisebb méretű, fenntartható lakóterületi, illetve gazdasági fejlesztéseket tervez.

Az erdőterületek alapvető jelentőségűek az élővilág megőrzése és a települési környezet minősége szempontjából, valamint elsődleges fontosságúak tájlesztetiki szempontból a maradék táji értékek turisztikai vonzerő megtartása céljából. Az erdősültség növelése, a térség mezoklimájának kedvező irányú megváltoztatása, a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése érdekében a monokultúras szántóterületek csökkentése, illetve a kedvezőbb ökológiai állapotú területek növelése céljából szükséges.

A település közigazgatási területén jelenleg nincs kiépítve kerékpárút.

Tervezett:

- Budapest – Balaton összekötő kerékpárút tervezés alatt áll. A település külterületén a 7. sz. főút mellett van kijelölve a nyomvonal, belterületen a Budai úttól északra az Orgona utcában halad a kastélyparkig, a Szent László-patakon egy új átkelő létesítésével, a sportpálya északi részén vezet az Arany János utcáig;
- Martonvásárt Ercsivel összekötő kerékpárút a Szent László-patak mellett van kijelölve;
- Martonvásárt Tordassal összekötő kerékpárút, a vasútállomástól északra a Szőlőhegyi és Orbánhegy utcákon folytatódik a tervezett nyomvonal.

1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.7.1 A település népességének főbb jellemzői

Demográfia

A KSH adatai szerint az állandó népesség száma 1970 óta folyamatosan emelkedett, a növekedés üteme 1970-1990 között átlagosan évi 0,32% volt, 1991-2001 között pedig átlagosan évi 1,39%. Ezt követően 2001-2011 között lassult az éves ütem (0,85%).

Állandó népesség

Év	1970	1980	1990	2001	2011
Martonvásár (fő)	4045	4150	4304	5120	5562

Forrás: Martonvásár TRT, KSH

Jelentős népességszám-emelkedés következett be a vizsgált időszakban a megyei és országos értékekhez képest is.

Martonvásár népességszám változása 2001-2011

Adattípus	2001	2011	Lakónépesség 2011/2001, %
Állandó népesség (város)	5 126	5 562	
Lakó népesség (város)	5 166	5 732	111
Állandó népesség (megye)	367 930	354 564	
Lakó népesség (megye)	426 541	418 622	98
Állandó népesség (ország)	10 078 138	9 773 777	
Lakó népesség (ország)	10 198 315	9 937 628	97

Forrás: KSH

A 2011-es népszámlálás egyértelműen rámutat a korábbi évtizedek kiugró demográfiai folyamatainak megtorpanására. A KSH területi adatai szerint Martonvásár 2013. évi lakónépessége 5616 fő volt, ugyanakkor az állandó népesség száma nőtt, 5668 fő, vagyis 5600-5700 fő körül mozognak az értékek (amely nagyságrendek egyébként 2007 óta jellemzőek).

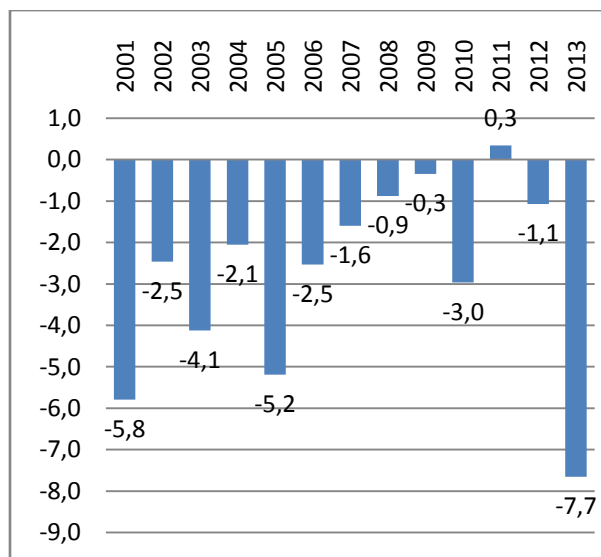
*Népmozgalmi adatok, Martonvásár, 2001-2011
(előző népszámlálás óta, fő)*

Adattípus	2001	2011
Élveszületések	541	569
Halálozások	610	719
Természetes szaporodás	-69	-150
Vándorlási különbözet	875	716
Teljes népmozgalom (tényleges szaporodás, vándorlási különbözet)	806	566

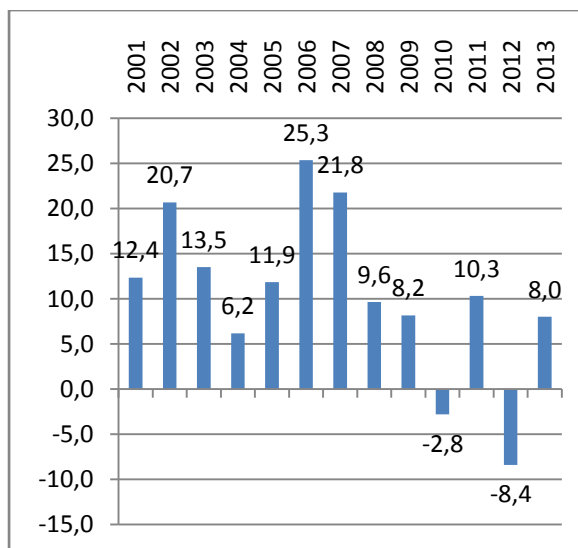
Forrás: KSH

A népességnövekedés több részfolyamatból tevődik össze, az 1980-as években az okok a természetes szaporodás és a pozitív vándorlás különbözetére voltak visszavezethetők. A rendszerváltást követően a természetes szaporulat természetes fogyásba fordult át, ám a nagymértékű bevándorlás ezt ellensúlyozta. A vándorlás korábbi határozottan pozitív egyenlege (2006-2007) romlott az utóbbi öt évben (2008-2013 között). Az elvándorlások száma egyes években kissé meg is haladta bevándorlásokét (2010 és 2012).

*Természetes szaporodás és fogyás
egyenlegének alakulása (2001-2013)*

*Vándorlási egyenleg alakulása - állandó,
ideiglenes együtt (2001-2013)*

Forrás: KSH

A település korszerkezete és annak változása fő tendenciaként az országos folyamatokhoz hasonlóan előregedést jelez. A jelenség mérésére alkalmas öregedési index (60 év felettiek aránya/15 év alattiak aránya) 10 év távlatában, de az azóta eltelt években is kissé növekvő értéket mutat. A település öregedési indexei valamivel magasabbak a járási átlagnál, viszont a megyei és az országos átlagnál jóval alacsonyabbak.

Öregedési index (%)

Év	Martonvásár	Martonvásári járás	Fejér megye	Ország
2001	102,6	93,7	109,3	123,8
2011	127,7	120,6	152,6	159,6
2012	127,3	122,5	155,7	162,7
2013	129,2	127,4	159,9	166,7

Forrás: KSH

Nemzetiségi összetétel

2011-ben a lakosságból 122-en vallották magukat valamelyik hazai kisebbséghez tartozónak, amely a lakónépesség 2,1 %-át teszi ki. A kisebbségben élő népcsoportból 3 bolgár (0,05%), 25 cigány (0,4%), 3 horvát (0,05%), 3 lengyel (0,05%), 44 német (0,8%), 34 román (0,6%), 3 szerb (0,05%) és 4 szlovák (0,07%) nemzetiségű.

Képzettség

*Képzettség alakulása, 2001-2011
7 éves és idősebb lakosság arányában (%)*

Adattípus	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában %
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek	26	24,5	94
járási	30,8	24,2	79
megyei	26,9	25,6	95
országos	26,3	25	95
Érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők	19,6	30,8	157
járási	16,4	24,4	149
megyei	18,7	25,9	139
országos	20,5	27,5	134
Érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők	21,7	20,1	93
járási	22	21,3	97
megyei	24,8	24,2	98
országos	21,1	19,5	92
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők	1,8	21,2	1178
járási	1,2	11,3	942
megyei	1,8	12,8	711
országos	2,2	15,5	705

Forrás: KSH

A martonvásári lakosság magasán képzett, a 2001-2011 között mért tendencia igen kedvező eredményeket mutat. Egyfelől a csak általános iskolával rendelkezők aránya csökkent, másfelől az érettségizettek aránya nőtt, de igazán komoly változást a felsőfokú végzettséggel rendelkezők bővülése hozott, ami járási, megyei és országos viszonylatban is kimagasló.

Foglalkoztatottság

Foglalkoztatottság alakulása, 2001-2011, %

Adattípus	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában %
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	59,55	61,71	103,63
megye	58,21	59,76	102,66
ország	53,04	57,87	109,11
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	32,66	29,7	90,94
megye	35,19	34,74	98,72

ország	40,88	38,73	94,74
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya	27,64	64,75	234,26
megye	32,98	46,63	141,39
ország	24,78	34,47	139,10

Forrás: KSH

Martonvásár lakosainak a foglalkoztatási mutatói már a 2001-es népszámláláskor is kedvezőbbek voltak, mint az országban és a megyében mért adatok és 2011-re sikerült további javulást elérni. A településen 2011-ben a munkaképes korúak 61,71%-a volt foglalkoztatott, mely érték 2001-ben 59,55% volt. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is csökkent a vizsgált időszakban 32,66%-ról 29,7%-ra. Utóbbi adat lényegesen jobb, mint az országos átlag (38,73%) és a megyei átlag (34,74%). A munkáért ingázni kénytelenek aránya azonban az országos tendenciához képest is jóval drasztikusabban változott, tíz év alatt több mint kétszeresére nőtt meg. Ez a főváros, Budapest közelségének, a kiváló közlekedési lehetőségeknek, de valamelyest a térség további települései által kínált munkalehetőségeknek is köszönhető (Budapest, Érd, Százhalombatta, Székesfehérvár).

Munkanélküliség mutatói, 2013

	Martonvásár	Fejér megye	Ország
Regisztrált munkanélküliek száma (fő)	129	969	414.273
Nyilvántartott álláskeresők aránya (%)	3,31	5,12	6,00
Tartós munkanélküliek aránya (%)	42,64	44,69	49,93
25 év alatti (%)	16,28	18,78	18,28
45 év feletti (%)	46,51	40,25	36,12

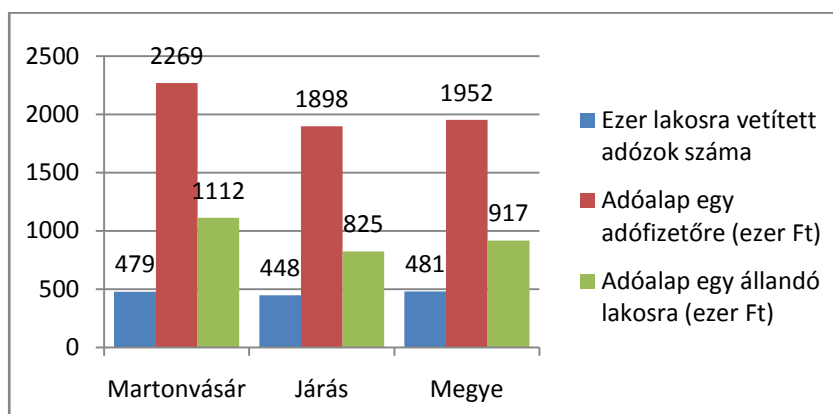
Forrás: KSH

A 2013-ban nyilvántartott álláskeresők aránya a KSH adatai szerint a munkaképes korú népesség százalékában 3,31% volt, ami a megyei (5,12%) és az országos adatokhoz képest (6,00%) is jobb. A tartós munkanélküliek aránya kisebb és a fiatalok elhelyezkedési lehetőségei is jobbak valamivel a megyei és országos mutatókhoz képest, az idősebb korosztály kilátásai azonban nem kedvezőek.

Jövedelmi viszonyok

A lakosság jövedelmi helyzetének megítéléséhez jelen esetben részben a személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem vizsgálható, összehasonlítva a nagyobb térségi egységekkel, másrészt elemezhető az önkormányzati segélyért folyamodók számának alakulása.

Adózók és az adóalap mutatói, 2012

Forrás: KSH

A KSH 2012. évi adatai szerint Martonvásáron az egy adófizetőre és az egy lakosra jutó éves adóalap is igen kedvező, mintegy 20%-kal magasabb a járási és megyei jövedelemadatoknál.

Az önkormányzat által nyújtott egyes segélyek alakulása (ezer Ft), 2009-2013

	Rendszeres szociális segély		lakásfenntartási támogatás		átmeneti segély		Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (pénzbeni és természetbeni) (eset)	
	fő	érték	fő	érték	fő	érték	fő	érték
2009	7	771	39	1542	172	1912	114	679
2010	8	1015	44	2102	168	1531	137	717
2011	9	1582	94	6014	204	1588	152	745
2012	6	836	88	2950	262	1535	182	877
2013	7	1484	72	3096	219	670	167	850

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás és KSH

Az önkormányzati segélyezés szabályai az utóbbi években többször módosultak. Egyes esetekben szigorodtak (pl. ápolási díj, átmeneti segély), más esetekben szélesebb kör részére igénybe vehetővé váltak (pl. lakásfenntartási támogatás) a kötelező jellegű önkormányzati támogatások. Ezekről a módosításoktól eltekintve is hatást gyakorolt a lakosság anyagi és életkörülményeire a 2008 utáni pénzügyi és gazdasági válság. A támogatások iránti kérelmek növekedését indokolhatta jövedelem-kiesés, lakásfenntartási terhek és a megnövekedett lakástörlesztő részletek terhe is, amelyeket részben enyhítettek az elmúlt évek központi intézkedései.

Általánosságban a támogatásban, segélyben részesülők száma és a kifizetett összegek értéke hullámzó, de 2011-ben volt legkiemelkedőbb. A közfoglalkoztatottak száma a 2010. évi 51 főről 2014-ben 121 főre emelkedett.

Életminőség

A lakosság életminőségének változását jól követik a lakáskörülményekben és a közművel való ellátottságban bekövetkező változások.

Életminőségi mutatók

	Időszak	Martonvásár	Fejér megye
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	2001	12,16%	16,18%
	2011	5,11%	7,09%
Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	2001	96,85%	92,00%
	2011	102,99%	99,09%
	2013	91,47%	96,33%
Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (l/fő/nap)	2001	110,77	101,00
	2011	85,47	89,33
	2013	92,40	91,60
Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	2001	8,56%	53,26%
	2011	82,89%	79,67%
	2013	71,46%	77,01%
Közcsatornába bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások arányában	2001	8,84%	57,90%
	2011	80,48%	80,40%
	2013	78,12%	79,94%
Kizárólag közvilágítási célú villamosenergia-hálózatok hossza, km	2001	0	559
	2011	1	498
Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma	2001	81	82
	2011	89	83
	2013	87	82
Egy lakosra jutó háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	2001	1,12	0,93
	2011	1,11	1,00
	2013	1,17	1,04

Forrás: KSH

A háztartások komfortfokozatában jelentős javulás következett be, kevesebb, mint felére esett vissza a félkomfortos, komfort nélküli és szükséglakások aránya (5,11%), ami a megyei értékeknél kedvezőbb. A közüzemi ivóvízzel ellátott lakosok részesedése már 2001-ben is viszonylag magas volt, de a kedvező arány a további ivóvízbekötésekkel még tovább javult. A közcsatorna-hálózat kiépülésével jelentős előrelépés történt, a rácsatlakozás aránya még javítható. Az ivóvíz és villanyfogyasztás változása nem feltétlenül követi az életminőségbeli változásokat. Egyfelől igen, mivel az új háztartási gépek elterjedése növelheti mind az ivóvíz-, mind az áramfogyasztást, ugyanakkor a víz- és energiaárak és a

környezettudatos szemlélet elterjedése, a kiemelt kategóriájú (energiatakarékos) háztartási gépek a fogyasztás csökkenését, korlátozását eredményezik.

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Érdekviszonyok tekintetében megemlíthető, hogy a település fő erőforrásait lekötő Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA-ATK) tevékenysége a gazdasági és társadalmi mutatókban csak korlátozottan megjeleníthető. Ugyanakkor az intézmény jelentősége a település életében igen fontos, gondolja a hajdan mintaszerű gazdálkodást folytató Brunszvik-Dreher örökséget (angolpark, kastély, Beethoven Emlékmúzeum) és agrárkutatói bázisával, vetőmag-nemesítésben és termesztésben elért európai hírű eredményeivel hatalmas szellemi-innovációs potenciált jelent. A város közössége és az intézmény közötti együttműködési lehetőségek további feltárása, erősítése fontos feladat.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

A mai Martonvásár kialakulását a Brunszvik családnak köszönheti, melynek tagjai az 1700-es évek második felében telepítették újra a kihalt falut. Nagyszabású építkezésbe kezdtek, 1773 és 1776 között a mai városkaraktert meghatározó római katolikus templomot, valamint egy barokk kastélyt (Brunszvik-kastély) építettek, amit 70 hektáros kastélykert, angolkert övez. A város nagy büszkesége, hogy 1800-ban itt vendégeskedett Ludwig van Beethoven. Az egykori főúri rezidencia ma a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpontjának ad otthont, amely 1953-tól a Tudományos Akadémia fennhatósága alá tartozik, így a város számára kiemelt partner. A kastélyban működő Beethoven Emlékmúzeum fenntartója a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpontja.

Brunszvik Teréz az ország és Közép-Európa első óvodáját 1828-ban hozta létre, amely jelenleg az ország egyetlen óvodamúzeuma. Bepillantást enged a látogatóknak a magyar kisdédóvás történetébe. A kastélypark bejáratával szemben helyezkedik el, az önkormányzat tulajdonában van. A város köztemetőjében két jelentős mauzóleum is elhelyezkedik. Az egyik a Brunszvik családé, a másik a Dreher kripta. A Dreher család is jelentős hatással volt a településre (agrár-mintagazdaság és a Dreher szeszgyár – sörkereskedés).

Martonvásár, az útifaluból kialakult többutcsás, szalagtelkes település képe az elmúlt évtizedekben tovább változott. Új utcák, sőt lakótelepek nőttek ki a földből. Felépült az új iskola (1976). Az 1990-es évek elején kialakult az Emlékezés tere. A nagy elődök emlékére a Brunszvik-Beethoven Központ 2011. szeptember elsejével jött létre a Városi és Iskolai Könyvtár és a Klubház összevonása után jogutód intézményként, és 2014-ben új épületet is kapott. Négy szervezeti egységből áll: könyvtár, óvodamúzeum, turisztika és rendezvényszervezés, valamint a Százszorszép Táncegyüttes.

A település városi rangot 2005-ben kapott, majd a kormány 2013-tól a Martonvásári járás székhelyének jelölte ki, amelyhez Baracska, Ercsi, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr, Tordas és Vál tartozik. A települések közötti együttműködést szolgálja az átszervezés után is fennmaradt Szent László Völgye Önkormányzati Társulás, melyben a martonvásári polgármester a társulási tanács elnöke.

Civil szervezetek

Martonvásáron kifejezetten erős civil bázis alakult ki, amely támogatja az önkormányzati fejlesztéseket, és az alulról jövő kezdeményezések által mozgósítani tudja a helyi lakosságot is. A mintegy 30 aktív civil szervezet és egyesület megjelenik a kultúra közvetítésében, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében, a sport és kultúra szerteágazó területein, a közbiztonság javításában, az elesettek gyámolításában és folytatható lenne a sor az élet minden területére kiterjedően. Az önkormányzat évente kb. 8 millió Ft-tal támogatja a civileket pályázatos formában (civil alap). A támogatás mértéke nem tud nőni, de más támogatásokra is támaszkodhatnak, pl.: infrastruktúra használat (kulturális központ).

Alapítványok:

- Százszorszép Alapítvány
- Embertársainkért Alapítvány
- Martonvásár Sportjáért Alapítvány
- Együtt - Értük Alapítvány
- Martonvásárért Alapítvány
- Brunsvik Teréz Szellemi Hagyatéka Alapítvány
- Martonvásári Tehetséggondozó Alapítvány
- Martonvásári Gyermekért Alapítvány
- Martonvásári Katolikus Egyházközségért Alapítvány
- Nemzeti Óvoda múzeum Alapítvány
- Zöld Alapítvány Martonvásárért
- Martonvásári Gyermekkert Alapítvány
- A Magyar Nemzetért Tóthpál Alapítvány
- Alapítvány a Magyar Vezetési és Szervezeti Kultúra Fejlesztéséért
- Balatonfüredi Nemzetközi Gitárfesztivál Alapítvány
- Eötvös Zeneművészeti Tehetségsegítő Alapítvány
- Harmónia – Gondviselés Alapítvány
- Kultúrflóra Alapítvány
- Só és világosság Alapítvány

Egyesületek:

- Martonvásári Kulturális Egyesület, az egyesületen belül: Teleki Blanka Hölgyklub
- Forum Martini Polgárőr Egyesület
- Martonvásári Kertbarát Egyesület
- Martonvásári Fúvószenesi Egyesület
- Martonvásári Városvédő Egyesület
- Martonvásári Más Kép Egyesület
- Martonvásári Nyugdíjas Klub
- Dynamic Dance Crew Egyesület
- Személy és Vagyonőri Dolgozók Magánnyomozók Demokratikus Szakszervezete
- PFLAG Első Magyar Meleg és Leszbikus Központ Egyesület

- Pannon Növény-Biotechnológiai Egyesület

Sportegyesületek:

- Martonvásári Sport Klub (MSK)
- Martonvásári Kézilabda Sportegyesület
- Szent László Völgye Lovas Egyesület
- MUSTANG Sportegyesület
- Martonvásári OLIMPIA Diák-Sportegyesület
- MartonVál SAKK Klub
- Martontenisz SE
- 39M Lövész Egyesület
- Tordas-Gyúrói Vadgazdák Vadásztársaság
- Ózbak Vadásztársaság

Közösségek:

- „Jobb Martonvásárért” Polgári Kör
- Folyton Folt Kör
- Tulipán Foltvarró Kör
- KALÁSZ Egylet
- Hastáncosok Csoportja
- Képzőművészek és Barátaik Köre
- Kismama Klub
- Nagycsaládosok Klubja

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.8.1 Humán közszolgáltatások

Oktatás

Az oktatás a település fő erőssége. A városban az óvodai feladatellátás 2 intézményben történik, Brunszvik Teréz Óvodában és a Szent László Völgye - Bóbita Óvoda Szent László Regionális Tagóvodájában. Az intézmények fenntartója és működtetője Martonvásár Város Önkormányzata és a Szent László Völgye Többcélú Önkormányzati Társulás.

Martonvásáron 2013-ban statisztikai adatok szerint 358 óvodai férőhely állt rendelkezésre (megelőző években 303 férőhely), amely bővítés nyomán egyelőre a kapacitáskihasználtság a korábbi 80-90% körüli értékről 70%-ra esett vissza. Tekintve, hogy az élveszületések száma növekvő trendet mutat, a kihasználtság növekedhet.

A Brunszvik Teréz Óvoda módszertani központ, jó kapcsolatot ápol az Apor Vilmos Katolikus Főiskolával (Vác).

Fejlesztések (2007-2013): Brunszvik Teréz Óvoda bővítése (33 millió Ft)

Bölcsőde nincs a településen.

Általános iskolák:

A KSH 2013. évi adatai szerint 2 általános iskolai intézmény működik Martonvásáron. Összesen 46 osztályterem van.

A nappali oktatásban résztvevő tanulók száma a 2013/2014-es tanévben a Beethoven Általános Iskolában 478 fő, a Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Szakiskola és Diákköthonban 37 fő volt. Tendenciát tekintve 2001-ben 625 tanuló volt, ami 2013-ra 525-re csökkent. Ugyanakkor 2012 óta ismét nő az első osztályba beíratottak száma. A más településről érkezők gyerekek száma 2013/2014-es tanévben a Beethoven Általános Iskolába 84 fő, a Pápay Ágoston iskolába 3 fő volt. Ez a szám növekvő tendenciát mutat. A vonzerő oka a magas oktatási színvonal, valamint a központi fekvés.

A Beethoven Általános Iskolában a KLIK a fenntartó és az önkormányzat az üzemeltető. A Pápay Ágoston speciális iskolát a KLIK tartja fenn és üzemelteti is.

Általános iskolák

Intézmény	Feladatellátó hely és annak címe	Férőhely (fő)	2014-ben beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Tantermek száma (db)	Tornaszobaléte (db)
Martonvásári Beethoven Általános Iskola	Szent László utca 2.	550	58	85	29	1
Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Kollégium	Bajcsy-Zsilinszky E. u. 32.	180	2	56	17	1

Forrás: önkormányzati forrás

Fejlesztések (2007-2013): Beethoven Általános Iskola gépészeti rendszerének felújítása és lapostető szigetelése (összesen 3 millió Ft).

Fejlesztési igények:

- Akadálymentesítés: Pápay Ágoston Általános Iskola nem akadálymentesített, pedig ott különösen szükség van rá.
- Martonvásári Beethoven Általános Iskola: bővítés, tornacsarnok építése (folyamatban).

Művészeti iskola: Martonvásári Alapfokú Művészeti Iskola, melynek iskolafenntartó szerve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. Nemzetközi kapcsolatok a művészeti oktatásban, testvértelepülések révén (francia, német, erdélyi).

Középiskola nincs a településen. A diákok egy része Érdre és Kápolnásnyékre, nagyobb részük Budapestre jár.

Egészségügy

A városban összesen 2 fő házi orvos, 1 fő házi gyermekorvos van, 1 fővel szemészeti, 1 fővel fogorvosi szakrendelés működik. Az orvosok vállalkozóként végzik feladatukat. Nincs betöltetlen praxis. Az egy házi orvosra/házi gyermekorvosra eső betegek száma 2013-ban 1872 fő volt, ami mind a járási (1760 fő), mind a megyei (1601 fő), mind pedig az országos (1486 fő) adathoz képest magasabb.

- Házi orvos feladatellátó helye: Martonvásár, Brunszvik út 1.
- Gyermekorvos feladatellátó helye: Martonvásár, Budai út 27.

A városban 2 körzetben 2 védőnő dolgozik. Az ügyeleti feladatok ellátása Ercsiben és Érden működik. Mentőállomás van, járóbeteg szakellátás Ercsiben, Velencén, Érden és Százhalombattán érhető el.

Egy gyógyszertár működik a településen (Medicz Gyógyszertár), a hétvégi ügyeletet felváltva látja el az Ercsiben és Ráckeresztúron található patikákkal.

Fejlesztések (2007-2013):

Martonvásár háziorvosi rendelőjének komplex akadálymentesítése, 2007 (12 millió Ft)

Gyermekorvosi rendelő felújítása, 2013 (1 millió Ft)

Fejlesztési igény: A mentőállomás felszereltségének (orvosi infrastruktúra-, laborfejlesztés) javítása.

Szociális közszolgáltatások

A 2/2015. (02.11.) önkormányzati rendelet szabályozza a szociális rászorultság esetén nyújtandó települési támogatásokat valamint szociális szolgáltatásokat.

Szociális és gyermekvédelmi alapellátás és szakosított ellátás és intézményei a városban:

Intézmény: Szent László Völgye Segítő Szolgálat, Martonvásár, Szent László út 24.

- Önállóan biztosított alapszolgáltatások szociálisan rászoruló személyek számára. (Díj ellenében nyújtott szolgáltatások jelölve):
 - étkeztetés: Díj ellenében – Harmónia-Gondviselés Szociális Gondozó Nonprofit Közhasznú Kft.
 - családsegítés: - Segítő szolgálat
 - közösségi ellátás: - Segítő szolgálat
 - támogató szolgáltatás (szállítás, személyes segítség): Díj ellenében - Segítő szolgálat
- Társulásban fenntartott alapszolgáltatások:
 - nappali ellátás: Díj ellenében - Szent László Völgye Önkormányzati Társulás (Baracska, Gyúró, Kajászó, Martonvásár, Ráckeresztúr Tordas, Ercsi)
 - házi segítségnyújtás: Díj ellenében – Szent László Völgye Önkormányzati Társulás

Szociális szolgáltatásokat igénybevevők száma (fő), 2012

Szociális étkeztetés	23
Házi segítségnyújtás	55
Idősek Klubja	12
Családsegítés	121
Támogató szolgáltatás	11
közösségi pszichiátria	22

Forrás: önkormányzati forrás

A városban működik egy privát idősek otthona is (Harmónia-Gondoskodás Idősek Ápoló-Gondozó Otthona). 2013-ban 50%-os volt a kapacitáskihasználtsága (2011-ben még 100% volt).

Az önkormányzat honlapján Virtuális Szociális Intervenciók Központ érhető el.

Pénzbeli és természetbeni ellátások rendszere (kötelező és önként vállalt plusz ellátások):

Települési támogatási díj

- lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások
- lakhatáshoz kapcsolódó hátralékok
- közép- és felsőfokú tanulmányok folytatása
- gyermekek táboroztatása

Rendkívüli települési támogatások

- köztemetés, betegség, gyógyszerkiadás, elemi kár elhárítása, iskoláztatás stb.

Természetbeni ellátás

- köztemetés
- élelmiszer
- tüzelő
- Erzsébet Utalvány
- gyógyszer
- közüzemi átutalás

Közösségi művelődés, kultúra

Közművelődési intézmények:

- **Közösségi ház:** Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ (BBK), négy szervezeti egységből áll: könyvtár, Óvodamúzeum, turisztika és rendezvényszervezés, valamint a Százszorszép Táncegyüttes. Feladata a Martonvásáron működő civil szervezetek nyilvántartása (Civil Információs Pont), kisközösségek felkarolása és segítése.
Nyertes pályázatoknak köszönhetően 2014 szeptemberében átadták a BBK Központ új épületét: színpaddal, kiszolgáló helyiségekkel, irodákkal, közösségi terekkel, új Óvodamúzeummal és szép kialakítású főtérrel.
- **Könyvtár:** Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ- könyvtár
- **Mozi, színház:** nincs
- **Múzeumok, galériák:**
 - 2013-ban 20 389 fő látogatta meg a múzeumokat.
 - *Óvodamúzeum* (Óvodatörténeti Gyűjtemény) – kulturális örökség, fenntartója és tulajdonosa Martonvásár Önkormányzata. Az Óvodatörténeti Múzeum kiállítása 20 éve látogatható. 2014 szeptemberében új helyre költözött (Martonvásár, Dózsa Gy. út 13.)

- *Beethoven Emlékmúzeum* – kulturális örökség. A múzeum fenntartója az MTA Agrártudományi Kutatóközpontja. Az Emlékmúzeumban többek között a Brunszvik család nőtagjainak Beethovennel folytatott levelezését mutatják be. Megismerhetjük Beethoven magyar vonatkozású műveit és egyéb magyarországi kapcsolatait is.

Fejlesztések 2007- 2013 között:

- 2014-ben adták át az új BBK Központot (színpad, kiszolgáló helyiségek, irodák, közösségi terek) és a megújult óvodamúzeumot.

Rendezvények

- Martonvásári Napok (Martonvásári Nyári Kulturális Egyesület, 1991 óta), regionális
- Szabadtéri Beethoven koncertek (2000 fős, kastélypark szigetén 1958 óta), országos
- Tavaszi Fesztivál (kisebb rendezvény május második szombatján)
- Közös Adventi műsor (táncgyűttes és fúvószenekar), helyi

A Brunszvik – Beethoven program és cselekvési terv meghatározza a Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ legfontosabb feladatait, céljait.

Prioritások a feladatvégzésben:

1. Szervezet működtetése, adminisztráció biztosítása
2. Önkormányzati rendezvények szervezése – Városi kommunikáció – Óvodamúzeum (turisztika)
3. Könyvtár működtetése
4. Széles körű rendezvények szervezése (főként a helyi közösségnek, család- és gyermekbarát módon)
5. Városmarketing – Helyi identitás növelése
6. Támogatott közösségek, klubok segítése
7. Saját bevételek megteremtése – termék kiadása – rendezvényszervezés
8. Egyéb helyi közösségeknek, civileknek segítségnyújtás

Sport

- Martonvásári Sport Klub (2010-ben volt 80 éves évforduló)- labdarúgás
Labdarúgás-utánpótlásban központi szerep, Bozsik program, 8 településről járnak ide utánpótláscsapatok.
- Martonvásári Kézilabda Egyesület
- Egyéb: Mustang SE – labdarúgás utánpótlás-nevelő egyesület, MEDOSZ SE, MartonVál Sakk Egyesület, Szent László Völgyi Lovas egyesület, Súlyemelő sport.

Sportlétesítmények és fejlesztési szükségleteik

Intézmény neve	beavatkozási szükségletek
Sporttelep-Sportpálya	létesítmények körbekerítése
Sportöltöző	teljes (gépészeti) felújítás
Labdarúgó pálya	műfüves fejlesztés
Tornaterem	Sportcsarnok fejlesztése
Játszótér	felnőtt szabadtéri kondi
Kossuth tér	egyéb sport és szabadidős lehetőségek

Forrás: önkormányzati forrás

Fejlesztési igények:

- Sporttelepen műfüves pálya, parkoló és öltöző (folyamatban).
- Beethoven Általános Iskola mellett tornaterem, sportcsarnok építése folyamatban (folyamatban).

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Martonvásár Város Önkormányzata rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (2013).

A mélyszegénységben élő lakosok jellemzően sokgyermekes családok, egyedülálló, tartósan beteg emberek, valamint egyedülálló idősök. Martonvásáron gyakorlatilag egy roma család él, tagjaik alkotnak több háztartást. Munkanélküliség jellemzi őket, állandó munkával, rendszeres jövedelemmel csak néhányuk rendelkezik. A Segítő Szolgálat állandó kliensei.

A szegregátum definíciójának megfelelő földrajzilag összefüggő lakóterület nincs a településen.

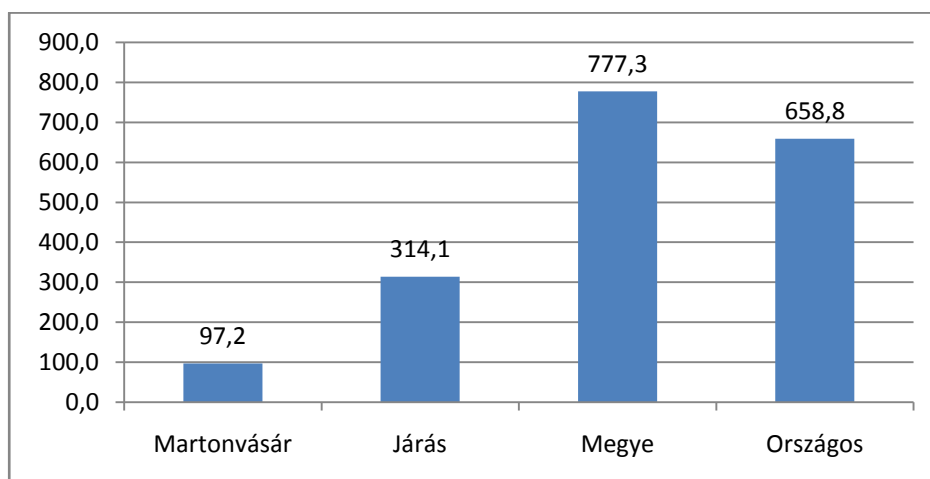
Kismarton és Erdőhát külterületek, valamint a lakópark azonban odafigyelést igényel. A lakóparkban nincs kiépített csatornahálózat, bár épületei újak. A külterületekről (Kismarton, Erdőhát) a városközpont elérhetősége nehézkes, egy helyi buszjárat közlekedik napi egy-két alkalommal.

Célterületek (problémák és fejlesztési célok):

- A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége
- A gyermekszegénység, gyermekek esélyegyenlősége
- A nők helyzete, esélyegyenlősége
- Az idősök helyzete, esélyegyenlősége
- A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége
- Helyi partnerség

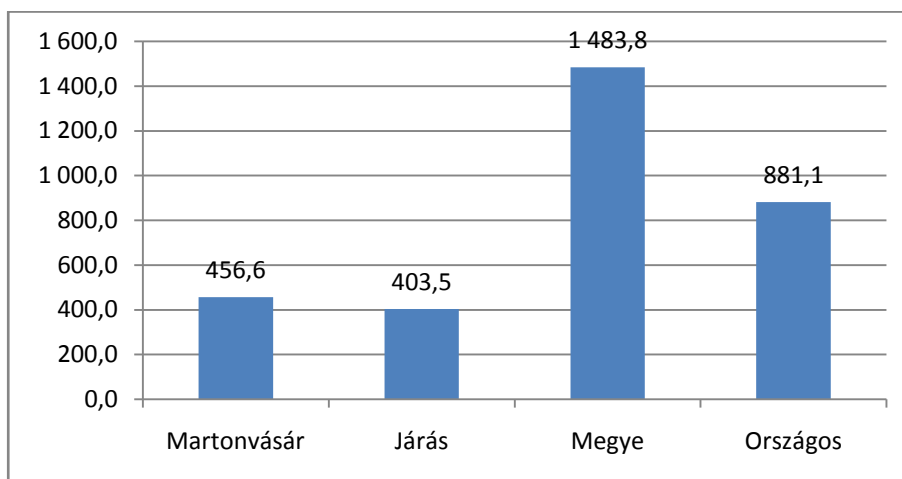
1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA**1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre**

Martonvásár gazdasági súlyát a mezőgazdaság adja, amelynek középpontjában a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA-ATK) és az ahhoz kapcsolódó vállalkozások állnak.

Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft), 2012

Forrás: KSH

Martonvásáron a jegyzett tőke kifejezetten alacsony értéket képvisel, aminek az országos és a megyei értékek a 7-8-szorosát teszik ki. Ennek hátterében áll, hogy egyrészt jellemzően kisméretű vállalkozások telepedtek meg, másrészt az ipari tevékenység súlya nem eléggé jelentős. Ezek mellett lényeges szempont, hogy a település fő erőforrásait lekötő állami tulajdonú Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) tevékenysége a gazdasági mutatókban csak korlátozottan illetve nem megjeleníthető.

Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft), 2012

Forrás: KSH

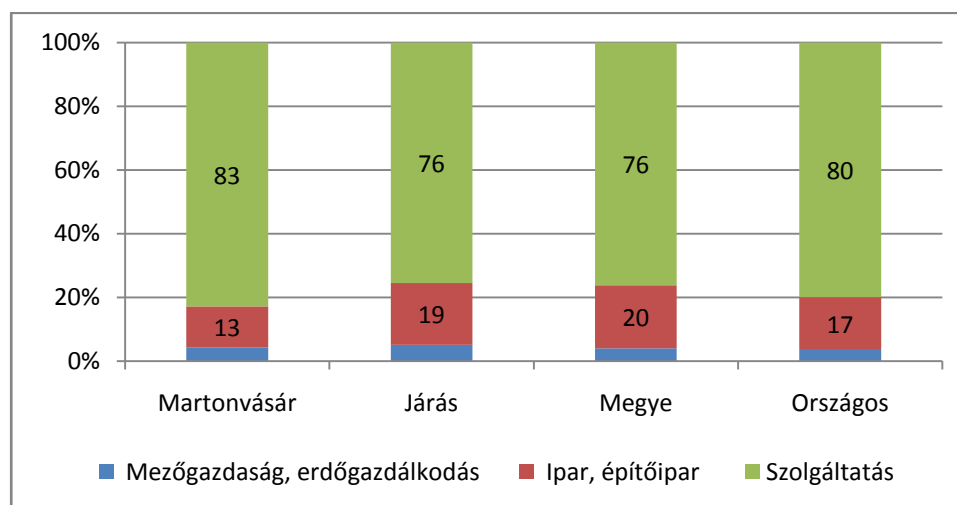
A megtermelt bruttó hozzáadott érték (BHÉ) tekintetében kissé kedvezőbb a helyzet. A megyei (1438,3 ezer Ft) és az országos adatok (881,1 ezer Ft) 2-3-szorososan nagyobb gazdasági eredményt mutatnak, de a martonvásári BHÉ (456,6 ezer Ft) a járásinál (403,5 ezer Ft) valamivel jobban alakult (+13%).

Működő vállalkozások száma (db), 2001-2012

	Martonvásár	Előző év=100%	Járás	Előző év=100%	Megye	Előző év=100%	Országos	Előző év=100%
2001	374		1 437		32 437		840 261	
2002	381	1,02	1 535	1,07	33 308	1,03	859 764	1,02
2003	385	1,01	1 569	1,02	33 938	1,02	882 064	1,03
2004	397	1,03	1 559	0,99	33 205	0,98	871 595	0,99
2005	347	0,87	1 287	0,83	27 289	0,82	707 756	0,81
2006	343	0,99	1 272	0,99	26 684	0,98	698 146	0,99
2007/*	337	0,98	1 290	1,01	26 643	1,00	699 768	1,00
2008	332	0,99	1 309	1,01	26 615	1,00	701 390	1,00
2009	324	0,98	1 279	0,98	25 946	0,97	688 996	0,98
2010	336	1,04	1 311	1,03	26 172	1,01	696 680	1,01
2011	305	0,91	1 237	0,94	25 638	0,98	690 375	0,99
2012	280	0,92	1 140	0,92	23 522	0,92	644 692	0,93
2012/2001		74,9%		79,3%		72,5%		76,7%

Forrás: KSH

A vizsgált éveken belül 2001-2002 még minden területi szinten növekedést hozott a vállalkozások számában, azóta stagnáló-csökkenő a tendencia. A martonvásári vállalkozások összességében valamivel kisebb arányban szüntették meg tevékenységüket (25,1%), mint a megyében (27,5%), de többen, mint a járásban (20,7%). A legerőteljesebb csökkenés 2011-2012-ben történt (-8 és -9%).

Nemzetgazdasági ágazatok megoszlása (100%= működő vállalkozások száma), 2012

Forrás: KSH

A nemzetgazdasági ágazatok települési pozícióját tekintve, a szolgáltató szektor a legerősebb. Az ipar jelenléte (13%) elmarad a járástól (19%) és a megyétől (20%), még az országostól (17%) is. A mezőgazdaság helyzete területi összehasonlításban kedvezőbb (4,3%), mind a megyei (4,0%), mind pedig az országos (3,5%) értékekhez képest, a mezőgazdasági ágazat járásban betöltött súlya azonban jelentősebb (5,2%).

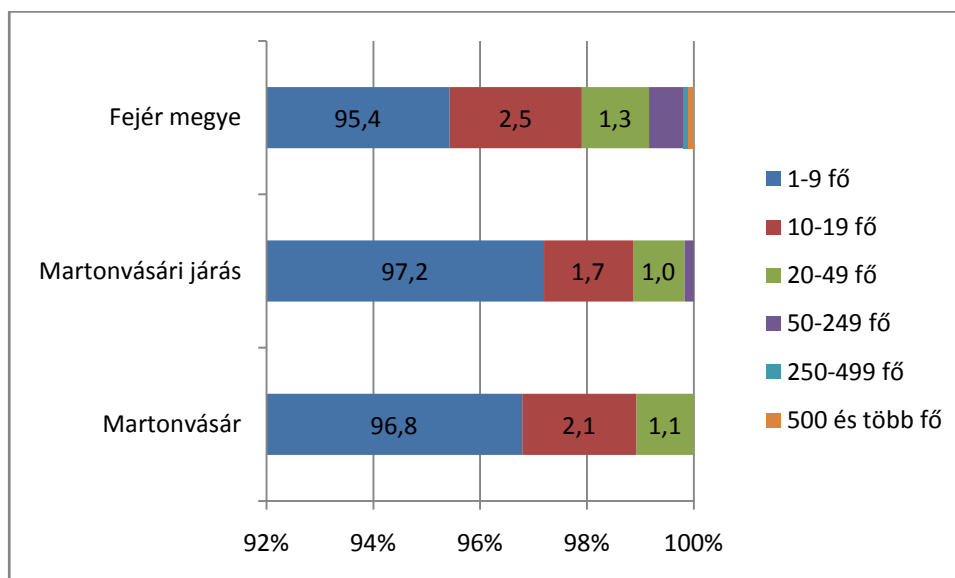
Működő vállalkozások létszám-kategóriák szerinti száma, 2012

	Martonvásár	Martonvásári járás	Fejér megye
1-9 fő	271	1108	22 447
10-19 fő	6	19	582
20-49 fő	3	11	296
50-249 fő	0	2	150
250-499 fő	0	0	23
500 és több fő	0	0	24
Összesen	280	1140	23 522

Forrás: KSH

A vállalkozások méretét tekintve jellemzően a mikrovállalkozások (1-10 fő közötti) a meghatározóak. Közép- és nagyvállalat (50, illetve 250fő feletti) Martonvásáron nem települt.

Működő vállalkozások számának létszám-kategóriák szerinti megoszlása (%), 2012

Forrás: KSH

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Mezőgazdaság

Martonvásár területének körülbelül 72%-a mezőgazdasági terület. A termesztett növények búza, árpa, rozs, zab, kukorica, napraforgó, kisebb mennyiségben repce, mustár, lucerna. A termőföld minősége kiváló, amelynek 80%-án a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) folytatja tevékenységét. Elsősorban kalászosokkal és kukoricafélékkel foglalkozik, így ezek tekinthetők a területen uralkodó termesztett növényi kultúrának.

Az országos vetőmagkészlet 50-70%-át állítják elő a gabonafélék és kukorica esetében, és emellett exporttevékenységet is folytatnak. Ugyanakkor a város területi erőforrásait jelentősen lekötő akadémiai kutató tevékenység csak kismértékben jelentkezik közvetlenül a település gazdasági mutatóiban. Erdőháton található a már magánkézben lévő Martonseed Zrt. kísérleti gazdasága és a Bázismag Kft.

A maradék mezőgazdasági terület jellemzően elaprózott tulajdonosi háttérrel rendelkezik, melyeken a bérlők (5-6 vállalkozó) nagyüzemi gazdálkodást folytatnak. A termény feldolgozása nem helyben történik.

A háztáji fokozatosan veszít jelentőségéből, a fiatal generáció jellemzően nem folytatja az idősebbek által végzett háztáji gazdálkodást. A szőlőterület is visszaszorult napjainkra (1% alatti /23 ha/ a termőterület aránya). Az egykori zártkerti területen (a településtől északra fekvő 56 ha-os Orbán-hegyen) a szőlőműveléssel több ingatlanon felhagytak. Gyümölcsös található Gábor-majortól északkeletre, a vasút északi oldalán, továbbá a Tordásra vezető út nyugati oldalán a település határában.

Állattenyésztés a szarvasmarha tenyésztéssel foglalkozó Gábor-majorban folyik. Őstermelők vannak a településen, de tevékenységük nem számottevő. A településhez tartozó korábbi majorságok napjainkra elvesztették eredeti funkciójukat, romosodnak illetve más tevékenységeknek adnak teret.

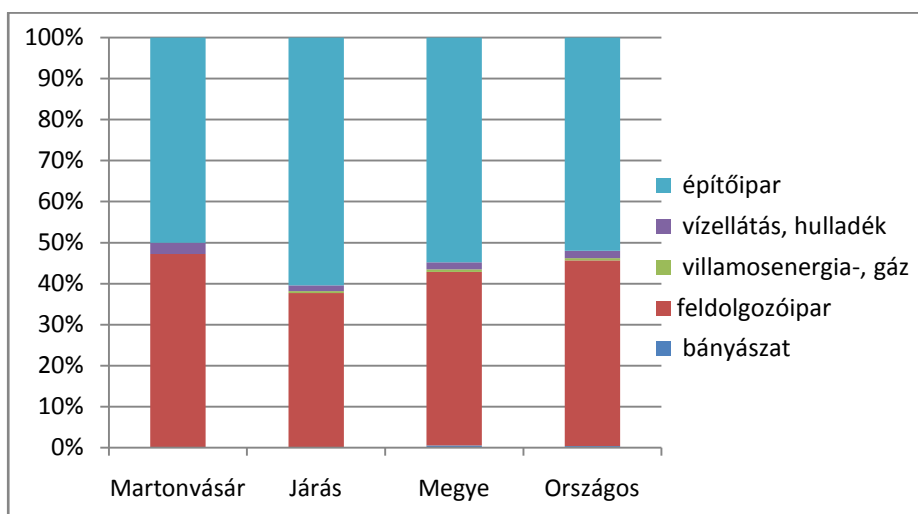
Helyi piacot havi rendszerességgel tartanak a városban.

Potenciál-partnerség:

- MTA ATK - település kapcsolatának erősítése
- mezőgazdasági termények helyi feldolgozása
- mezőgazdasági termékek (hungarikumok), gépek vásárlásának, szakmai találkozójának megrendezése.

Ipar

Az ipar jelenléte kissé elmarad a járási, megyei szinthez képest. Az itt működő, jellemzően 1-9 főt foglalkoztató ipari vállalkozások száma 2012-ben 35 db volt. Ezek között az építőipari vállalkozások száma 18 db, amit a feldolgozóipari vállalkozások követnek, számuk 17 db, és 1 db vízellátással foglalkozó cég van.

Iparágak aránya (100%=működő vállalkozások száma), 2012

Forrás: KSH

Az ipari vállalkozások letelepedését a városban alapvetően korlátozza a rendelkezésre álló, alkalmas terület, az önkormányzat nem rendelkezik elegendő területtel, s a kiváló termőhelyi adottságú földterületek is gátolják az átminősítést. Jelenleg a településen elszórtan elhelyezkedő (volt TSZ- majorok), magánkézben lévő, ipari tevékenységeket (is) befogadó területek vannak, melyek esetenként konfliktusosak (lakó- és gazdasági funkciók szomszédsága). Jelentősebbek: húszüzem, Akadémiai nyomda, aszfaltkeverő telep.

Potenciál-partnerség:

- „Martonvásári járási vállalkozások expója” rendezvény.
- Ipar letelepedését biztosító területek kialakítása, vállalkozók szempontjainak figyelembe vétele.

Szolgáltatások

A településen 2012-ben összesen 232 szolgáltató működött, melyek leggyakoribb nemzetgazdasági ágankénti előfordulása:

- kereskedelem, gépjárműjavítás: 61 db
- szakmai, tudományos, műszaki tevékenység: 51 db
- adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység: 23 db
- oktatás: 17
- információ, kommunikáció 14 db.

Martonvásár az oktatás és a művészet, szórakoztatás terén a járási, megyei és országos szinthez képest jobban áll, ugyanakkor a turizmus-vendéglátás és a szállítás-raktározás esetében azoktól elmarad. A szolgáltató szektor legtöbb vállalkozása a helyi igények kielégítését célozza meg. Esetenként hiányos az igényekhez képest a kínálatuk és gyakoriak a megszűnések is (Martonvásár Településfejlesztési Koncepciója, 2012).

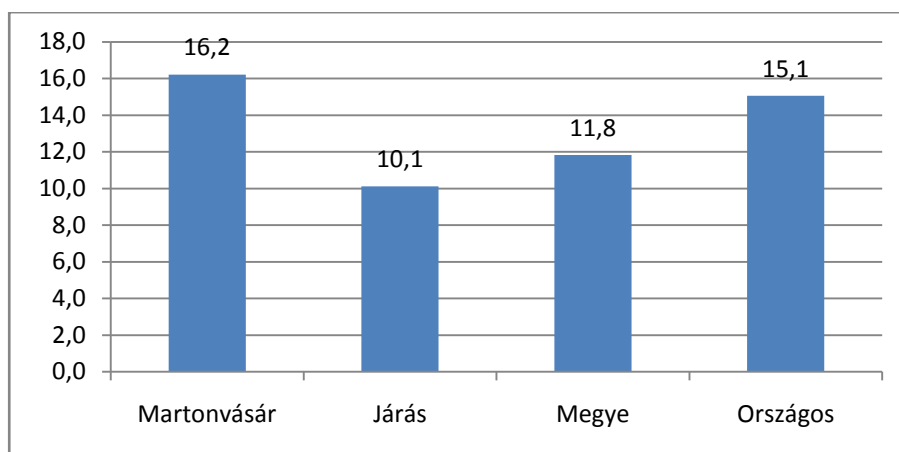
A város számára a turizmus kínál fejlődési lehetőségeket, hiszen a településre évente mintegy százezer fő látogat el. Az érdeklődés azonban nem annyira a város, mint inkább az állami tulajdonban lévő Brunszvik-örökség (kastélypark, Beethoven múzeum, koncertek) iránt mutatkozik. Az önkormányzat által működtetett Óvodamúzeum is népszerű (évente 15-20 000 látogatója van és így a 100 leglátogatottabb múzeum közé tartozik). Alapvető probléma azonban, hogy a kastélyparkból távozók zöme a város megtekintése nélkül távozik. Áttörést a park főbejáratával szemben 2014-re kialakított tér- és épületegyüttes, a Brunszvik-Beethoven Központ hozhat, amely önmagában és a benne nyújtott szolgáltatásokkal (színpad, konyha, kávézó) és programokkal magas szinten alkalmas a látogatók vonzására.

A városon áthaladók (7-es főút) is jelentős számban vannak, akik megállítása szintén célként fogalmazódik meg. Ehhez azonban további beruházások szükségesek (élhető kisváros képe, vonzó környezeti elemek, szolgáltatói, kereskedelmi kínálat stb.).

A város fontos célkitűzése, hogy az ideérkező turisták igénybe vegyék a helyi szolgáltatásokat. Ennek azonban az infrastrukturális feltételei nem állnak rendelkezésre. Jelenleg egy szálláshely és étterem üzemel, a Macska panzió és étterem 25 férőhellyel, kedvező árakkal.

A járási központi szerepet tükrözi ugyanakkor, hogy a városban az ezer lakosra jutó kereskedelmi egységek száma magasabb értéket ér el, mint a járási, a megyei és az országos adat. Egyelőre problémát jelent, hogy a településen működő, kifejezetten kereskedelmi célokat szolgáló ingatlanok tulajdonosa (volt ÁFÉSZ) nem fordít vissza kellő forrásokat azok fejlesztésére, állapot-fenntartására, ami hátrányosan hat az azokban működő vállalkozások versenyképességére.

Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma, 2013

Forrás: KSH

Kereskedelmi egységek és vendéglátóhelyek száma, 2013

Élelmiszer vegyes üzletek és áruházak száma	17
Ruházati szaküzletek száma	7
Vendéglátóhelyek száma	38

Forrás: KSH

Potenciál-Partnerség:

- MTA Agrártudományi Kutatóközpont stratégiai partner, akivel szükséges lenne a jelenlegi szerény együttműködést továbbfejleszteni, hiszen a város erőforrásaival gazdálkodik (kulturális, természeti, gazdasági).

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

A település legnagyobb vállalkozásai, foglalkoztatói

Vállalkozás neve	Tevékenység	Árbevétel (millió Ft) 2013	Foglalkoztatottak száma (fő) 2014
BÁZISMAG Kft.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	2 979	41
Kramár és Társa Kft.	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme	1 166	15
Elitmag Kft.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	929	14
Hazai Hús Mester Kft.	Bőr nagykereskedelme	823	56
MAKLER Kft.	Gépjárműalkatrész-nagykereskedelem	775	16
SzaMi 2003. Kft.	Tejtermék, tojás, zsiradék nagykereskedelme	549	4
ALFA-RADIÁL PLUSZ Kft.	Gépjárműjavítás, karbantartás	477	23
EMOL BAU Bt.	Egyéb épületgépészeti szerelés	435	20

Forrás: <http://ceginformacio.creditreform.hu>

A településen a top termelési értéket hozó vállalkozások általában mezőgazdasági-élelmiszeripari kereskedelemmel, kisebb mértékben egyéb járműipari, gépészeti gazdasági tevékenységekkel foglalkoznak. A legnagyobb forgalom éppen megközelítette a 3 milliárd forintot. Domináns, magasabb hozzáadott értéket termelő vállalatok nem mutathatók ki.

Helyi gazdasági érdekszövetségek nem jöttek létre a városban.

Az iparűzési adó 2012-ben 109 millió Ft, 2013-ban 123 millió Ft volt.

(2007-20013 közötti fejlesztések összefoglalása, lásd 1.5.1 fejezet)

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A település külső elérhetősége:

Martonvásár a Budapesti Agglomeráció határán helyezkedik el, megközelíthetősége kiváló. Önálló le- és feljáróval érinti a Budapestet a Balatonnal és az Adriával összekötő M7autópálya, keresztezi a 7. sz. főútvonal és a Budapest-Szombathely/Nagykanizsa villamosított vasútvonal. A közelében fekszik az M6 autópálya (7 km) és az M0-ás körgyűrű. A Liszt Ferenc repülőtér 55 km-re található. Vasútállomása – mely elővárosi vasút forduló állomása - 2011-ben újult meg.

Infokommunikációs helyzet:

A vezetékes telefon kiépített. A legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezetékes internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság aránya lakónépességen belül (2013) Martonvásáron lényegesen jobb ellátottságot tükröz (14,1%), mint a járásban (8,9%) és a megyében (7,6%).

A munkaerő képzettsége:

A kínálatban jelentős munkaerő felesleg van - kisebb strukturális hiányokkal - a helyi munkahelyek keresletéhez képest, mind a magas képzettségűek körében mind pedig a szakképzett munkaerőt illetően (a munkaképes korú lakosság 63%-a ingázik). A Martonvásárra ingázók száma 2013-ban 535 fő volt (Baracska, Ráckeresztúr, Tordas), míg az innen eljárók száma 1405 fő. Az új vállalkozások beindításához szükséges munkaerő tekintetében további lehetőséget jelentenek a környékbeli (járási) kisebb települések. A munkaerő hiánya a magasan kvalifikált szakemberek (MTA Agrártudományi Kutatóközpont), illetve bizonyos szakképzettségű munkaerő esetében áll fenn.

Kutatás-fejlesztés:

Az MTA Agrártudományi Kutatóközpontja és a köré szerveződő intézmények, szervezetek jelentős tudásbázist, innovációs potenciált jelentenek, amely azonban jobban is kiaknázható lenne. A város lakói számára esetenként képzéseket, oktatást tartanak.

Partnerség – potenciál:

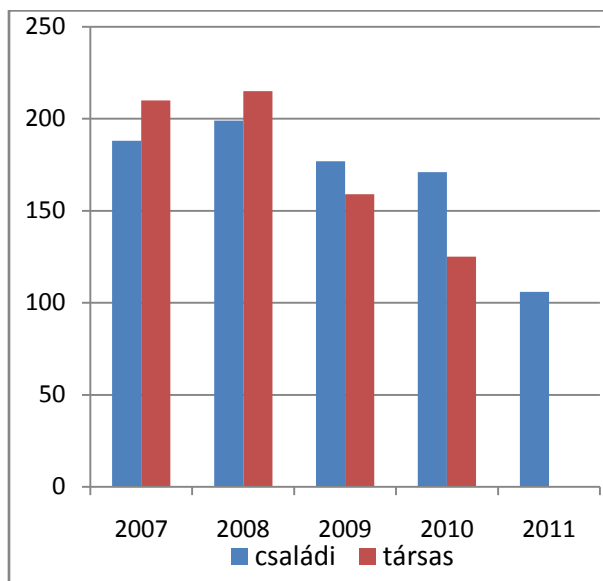
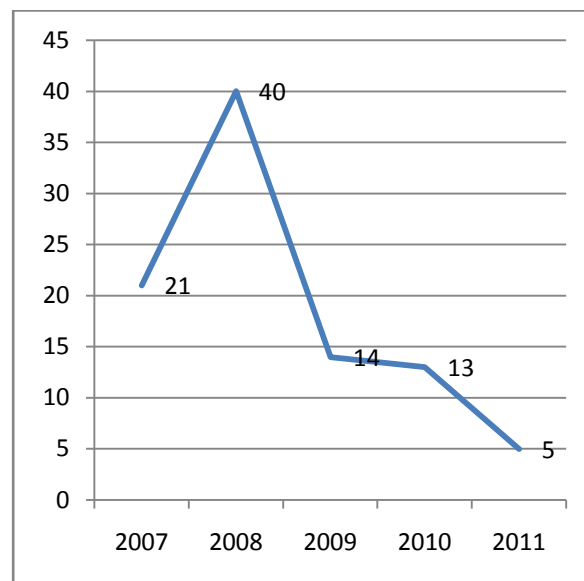
- Letelepült vagy letelepülni szándékozó vállalkozásokkal együttműködés megfelelő szakképzés biztosításában.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)*Lakásállomány mutató*

	2001	2011	2013
Lakásállomány (db)	1 776	1 975	2 109
1000 lakosra jutó lakások száma	350	347	376
Épített lakások aránya (éves lakásállomány, %)	0,90%	0,25%	0,42%

Forrás: KSH

Martonvásáron a lakásállomány 2001 óta 11,2%-kal bővült és 2013-ra elérte a 2109 db-ot. 2001-2011 között sikerült jelentősen előre lépni a komfortfokozatot illetően is (az alacsonykomfort fokozat 12,16%-ról 5,11%-ra esett vissza). 2001-2011 között az új építkezések aránya majd negyedére esett vissza (0,90%-ról 0,25%-ra), de 2013-ra ismét növekedés tapasztalható, 2012-2013-ban 14 építési engedélyt adtak ki a településen.

Ingatlan árainak alakulása, 2007-2011*Értékesített ingatlanszám, 2007-2011*

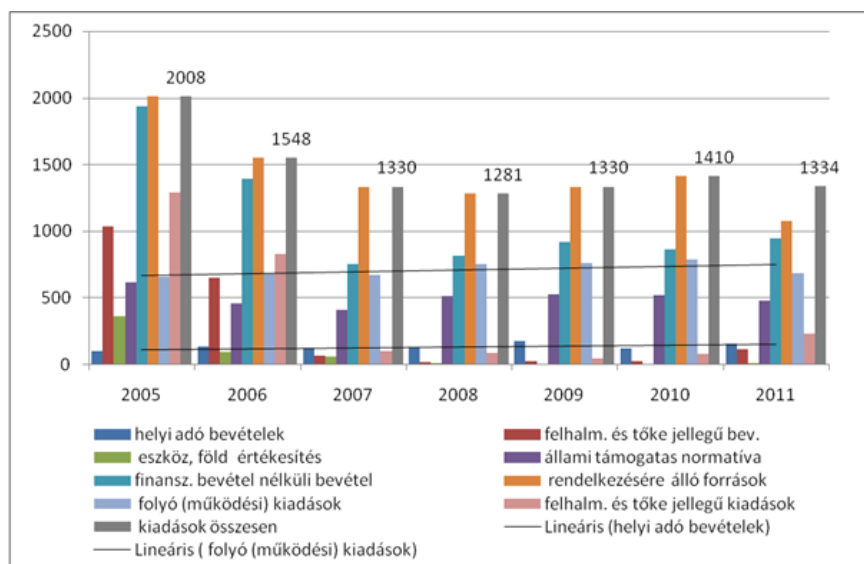
Forrás: KSH

2008 után, a gazdasági, ingatlanpiaci válság éreztette hatását, az értékesített lakások száma jelentősen visszaesett, ami az árak csökkenése mellett következett be. Jelenleg a lakáspiacon túlkínálat van, az eladatlan lakások becsült száma 40-45 db. Az ingatlanárak 120-150 ezer Ft/m² körül alakulnak.

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetési adatok (millió Ft)

Forrás: KSH

Az önkormányzat költségvetésének 2005-2011 közötti fő adatait vizsgálva a folyó működési kiadások mutatják a legkisebb ingadozást, tendenciájuk inkább növekvő. A helyi adók bevétele alig emelkedik és csak kis súlyt képvisel (6-11%), miközben az országos átlag 2011-ben 17,8% volt. A költségvetés főösszegét nyilvánvalóan a felhalmozási kiadások emelik meg egyes években, amelyek finanszírozásában a helyi önkormányzat eszköz, föld stb. értékesítései viszonylag kis szerepet kapnak (kivéve a 2005-ös évet).

A felhalmozások finanszírozásában az uniós és állami források mellett külső források (hitel, kötvény) szerepe jelentős volt, különösen a 2007-2010-es években. Ezt szemlélteti a finanszírozási bevétel nélküli bevétel (pontosan: hitel/kötvény nélküli bevétel) és a rendelkezésre álló források között látható különbség. Az állam a hitelek konszolidálásakor első körben kb. 850 millió Ft-al, de mindent egybevéve (pl. 2 évvel korábbi ÁFA-hitel illetve 2014. év eleji konszolidáció) kb. 1,5 mrd Ft-os tartozástól szabadította meg 2014 közepére az önkormányzatot. Ezzel az önkormányzat újra képessé vált pályázatok önrészenek biztosítására.

A bevétel főösszege 2013-ban 1 751 millió Ft, a kiadásoké pedig 1 166 millió Ft (egyenleg +585,6 millió Ft). Hitelfelvétel 76 ezer Ft volt. Felhalmozási kiadás 331,4 millió Ft, ami felét sem éri el a tervezettnél. Emiatt keletkezett a kiadás oldali elmaradás.

Kötvény és hitelállomány 2013-ban: kötvény: 39,5 millió Ft illetve hitel: 34,5 millió Ft.

Vagyongazdálkodás:

Az Önkormányzat vagyonáról, a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól a 2/2012. (II. 28.) rendelet szól (vagyonai kategóriák, besorolások, döntési jogkörök, eljárások). Nevesíti a nemzetgazdasági

szempontból kiemelt jelentőségű vagyonelemeket (Polgármesteri hivatal épülete, Dreher Szeszgyár gazdasági épülete, temető).

A vagyon értéke a 2013-as vagyonskimutatás szerint: nettó 3,919 milliárd Ft. A település ingatlanlankatasztere alapján a fejlesztéseknél figyelembe vehető önkormányzati ingatlanvagyon azonosítható.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A településfejlesztés irányainak kijelöléséért, az előrehaladás ellenőrzéséért Martonvásár Város Önkormányzatának Képviselőtestülete felel, az operatív végrehajtásban a Polgármesteri Hivatal, az önkormányzat intézményei és cégei látnak el feladatot.

A Dreher Jenő Városfejlesztési Program részét képező Településfejlesztési Koncepció (2012) kijelöli a városfejlesztés irányait. A program részét képező Sportkoncepció (2012) az egészségmegőrző sportéletet kívánja fejleszteni minden korosztály számára.

A Brunszvik – Beethoven Program és Cselekvési Terv (2014) tartalmazza Martonvásár kulturális, közművelődési, kommunikációs programját és cselekvési tervét.

Az esélyegyenlőség biztosításhoz szükséges feladatokat Martonvásár Esélyegyenlőségi Programja (2013) tartalmazza.

A településen megjelenő parkolási problémák kezelésére készült el Martonvásár Parkolási Koncepciója (2012).

A településmarketing fejlesztése, a település imázsának javítása érdekében készült el Martonvásár Arculati Kézikönyve (2013), amely a városmegjelenés kommunikációs, grafikai elemeit tartalmazza.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az elmúlt években az önkormányzat célzott, közvetlen gazdaságfejlesztési tevékenységet alig hajtott végre.

- Közétkeztetést a megújuló Postakocsi étterem biztosít
- Az önkormányzat tulajdonában lévő Martongazda Nonprofit Kft. a városüzemeltetés mellett további szolgáltatásokat is nyújt.

Közvetett tevékenységek, eszközök:

- Vállalkozókkal történő rendszeres kommunikáció
- Vállalkozók menedzsment ismereteit támogató rendezvények támogatása (vállalkozói roadshow)
- A nemrégiben kialakított Brunszvik-Beethoven Központ és tervezett közterület-fejlesztések kedvező alapot jelentenek szolgáltatások beindításához
- Martonvásár Arculati Kézikönyve elkészült, mely kulturált, magas színvonalú megjelenés lehetőségét biztosítja a város számára

Potenciál-partnerség:

- Kisvállalkozók tervezett fejlesztéseinek megismerése, együttműködés
- Vállalkozások fogadására alkalmas iparterület létrehozása
- Oktatási partnerség vállalkozásokkal, MTA ATK-val

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

Közfoglalkoztatottak száma

Fő/év	
2010	51
2011	43
2012	23
2013	43
2014	121

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

A közfoglalkoztatottak száma 2014-ben jelentősen megemelkedett, aminek hátterében az áll, hogy rövidebb ideig is lehet jogszabályi változások nyomán foglalkoztatni, így több emberalkalmazására nyílt mód.

Foglalkoztatáspolitikai dokumentuma nincs a városnak.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Martonvásáron, a település méretéből adódóan az önkormányzatnak nem javasolt jelentős mennyiségű szociális- és szolgálati lakás fenntartása. 2013-ban 11 db volt. A szabályozási hátteret a 19/2011. (IX. 28.) önkormányzati rendelet nyújtja. A lakások és helyiségek bérleti díjaiból korábban egyáltalán nem történt állagmegóvás, felújítás, fejlesztés az adott ingatlanokon. Ez az ingatlanok leromlásához vezetett. Javasolt az önálló funkciójú, lakás célú ingatlanok eladása, hosszú távon esetleg szociális bérlakás-építési programban való részvétel.

1.10.6 Intézményfenntartás

Martonvásár Önkormányzatának intézményei a Brunszvik Teréz Óvoda és a kulturális feladatokat ellátó Brunszvik – Beethoven Kulturális Központ. A tulajdonában álló épületben működik a Martonvásári Beethoven Általános Iskola és a Martonvásári Alapfokú Művészeti Iskola. További intézmények a Szent László Völgye - Bóbita Óvoda Szent László Völgye Regionális Tagóvodája, és az állami tulajdonú Pápay Ágoston Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola és Kollégium. A szociális területért felelős Segítő Szolgálat intézményét önkormányzati társulás tartja fenn.

1.10.7 Energiagazdálkodás

A település energiaellátása megfelelő, minden hálózat rendelkezésre áll a lakott területen. A rendszerváltást követően az intézmények energiaellátása és a közvilágítás rendszere is részben megújult, azonban szükséges lenne további korszerűsítés az intézményi épületállomány energetikai tulajdonságainak és a közvilágítás hatékonyságának javítása érdekében.

Megújuló energiával történő energiahatékonysági fejlesztés:

- BBK épületére kisebb napkollektor került, a Polgármesteri Hivatalra telepítés folyamatban.

Fejlesztési igények:

- korszerűsítés az intézményi épületállomány energetikai tulajdonságainak és a közvilágítás hatékonyságának javítása érdekében
- napelemes rendszer telepítése (200 kWh/év)

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

A Martongazda Nonprofit Kft. 2011 márciusában kezdte meg a városüzemeltetési munkát a településen. A több mint harminc munkatársat foglalkoztató vállalkozás látja el a város összes intézményének üzemeltetését, fenntartását. Önkormányzati tulajdonban áll.

<i>Szolgáltatás</i>	<i>Szolgáltató</i>
ivóvíz szolgáltatás	FejérvízZrt. Bicskei Üzemművelőrsége- részben Martongazda
szennyvíz-elvezetés és -tisztítás	FejérvízZrt. Bicskei Üzemművelőrsége részben Martongazda
hulladékkezelés	Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás (2014)
hulladékelszállítás biztosítása	Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás (2014)
tömegközlekedés	Martongazda (vasúthoz a főúton)
helyi közutak fenntartása	Martongazda
temetőfenntartás- fejlesztés,	Martongazda
hó- és síkosság mentesítési feladatok	Martongazda
köztisztaság	Martongazda
közvilágítás	E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt.
parkfenntartás	Martongazda
külterületi ingatlan gyommentesítés	Martongazda
csapadékvíz-csatornák karbantartása	Martongazda

A legfontosabb hatékonyságjavítási intézkedés az elmúlt években a településüzemeltetési szolgáltatások Martongazda Nonprofit Kft. keretei közé történő kiszervezése volt. A működtetési költségek csökkentése fontos cél.

Fejlesztések (2007-2013):

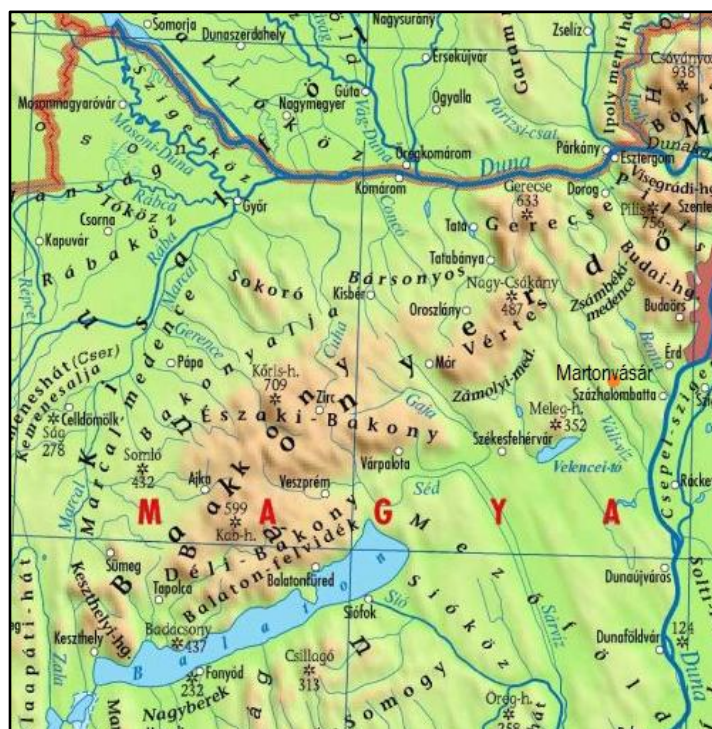
A martonvásári agglomeráció szennyvíztisztítása, korszerűsítése, bővítése és a csatornázatlan területek rendszerbe történő becsatolása: 33.5 millió Ft.

1.12 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1 Természeti adottságok

Martonvásár a Dunántúlon, a Szent László-patak völgyében fekszik. Természetföldrajzi szempontból közigazgatási területe az Alföld északnyugati részén, ezen belül a Mezőföld tájegységen található. Kistája a Váli-víz síkja, ami hazai kistájaink közül a közepes területi kiterjedésűek közé tartozik, területe 220 km².

Részlet Magyarország térképéről, Martonvásár megjelölésével

Domborzat és talajviszonyok

A kistájon a legnagyobb kiterjedésben a szántó területborítás a jellemző, a területnek több mint 80%-át adja. Kiterjedése alapján ezt követi a lakott terület 7%-os felszíni kiterjedéssel, a további felszínborítottság típusok a kistájon 1% alattiak. A kistáj domborzata 106 és 185 mBf között változik, felszínének nagyobb része aszimmetrikusan kiemelt, vetődésekkel, völgymedencékkel szabdalva, lösz

takarta eróziós halomvidék. Felszíne délkelet felé lejt, amit teraszos völgyek szabdalnak. Északnyugati része tagolt síkság, középső és délkeleti része völgyközi hátakra bontott, enyhén tagolt síkság.

Váli-víz síkja kistáj

Forrás: Magyarország kistájainak katasztere

A kistáj jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik, mivel területének 89%-át kiváló minőségű, mésztepedéses és alföldi mésztepedéses csernozjom talajok alkotják. A löszös alapkőzetű talajok jó termőképességűek és mintegy 90 %-uk szántóterületként hasznosítható. A Váli-víz és a Szent László-patak völgyének vályog mechanikai összetételű réti öntéstalajai a talajtakaró 11%-át teszik ki. Legnagyobb részük (80 %) rét művelési ágú. A réti öntéstalajok előfordulása csupán a patak völgyekre jellemző.

Éghajlat

Martonvásár és környékének éghajlatára a mérsékelt meleg éghajlat jellemző. A kistájon az évi napsütéses órák száma közel 1950 óra körüli.

Az évi középhőmérséklet 10,2-10,5 °C közötti érték, a nyári félévben az átlaghőmérséklet 17,0 °C körüli. Martonvásár és környezetében a legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek átlaga 34,0 °C körüli, míg a leghidegebb téli napok minimumainak átlaga -16 °C körül alakul.

Az évi csapadékösszeg a területen 540 mm körüli, a nyári félévé azonban csak 310-330 mm.

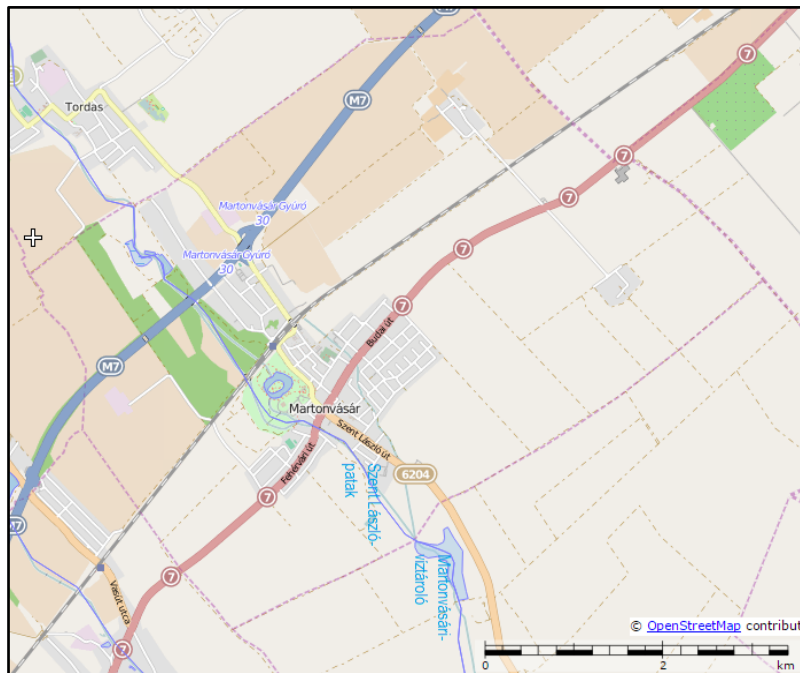
Az éghajlatváltozás hatásait figyelembe véve hosszabb távon az átlaghőmérséklet növekedése, a nyári napok éves számának emelkedése, a nyári csapadékmennyiség és a téli hóborítottság csökkenése várható.

A kistájon az uralkodó szélirány az északnyugati.

Vízrajz

Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a Szent László-patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén. A vízgyűjtőterületet délkeleten a Duna, keleten a Zámori-patak és a Benta-patak, északon a Szent László-patak középső szakasza, nyugaton és délen a Váli-víz vízgyűjtőterületei határolják.

Martonvásár és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek részletes bemutatása az 1.17.2 fejezetben.

Növényzet

Martonvásár és környéke a Dunántúli-középhegység flóraidékéhez (Bakonyicum) tartozik. A térség jellemző vegetációja a löszerdőssztyep és a cseres-tölgyes, meghatározó növényzete a belsőbb löszhátakon löszerdőssztyep, a vízfolyások mentén vizes élőhelyek együttese. A nagytáblás szántókkal körülvett, mezsgyékre, vasúti töltések oldalára, meredek lejtőkre visszaszorult lösznövényzet, valamint a szabályozott patakmedreket követő vízparti növényzet a meghatározó.

A gyepek nagy része jellegtelen szárazgyep, részben cserjésedő löszpusztagyep, ill. löszlegelő. Fajgazdag löszpusztagyepek elsősorban a mezsgyéken maradtak fenn. Jellemzők a tájidegen fajokból álló ültetvények, a galagonyás-kökényes cserjések, néhol a telepített tölgyesek. A vízfolyásokat nádasok, mocsarak, a Váli-víz mellett 600-800 m széles, mikromozaikos, enyhén szikesedő mocsárrétek, üde gyepek, valamint rekettgyepek és öreg fűz-nyár ligeterdők szegélyezik.

A természetes növénytakasúások nagyrészt az urbanizációs folyamatok következtében már csak maradványaikban maradtak meg.

Állatvilág

A terület természetes állatvilágának élőhelye az emberi tevékenység következtében jelentősen lecsökkent. Jellemzően a természetvédelmi területeken maradtak fenn biodiverzitás szempontjából értékes életközösségek. A térség állatfaunája inkább az Alfölddel mutat rokonságot, endemikus fajok nem kifejezetten jellemzőek. A térség adottságai miatt főleg mezőgazdasági művelés alatt álló terület, természetes állatvilágát ez a tény, illetve az emberi beavatkozás egyre inkább szegényíti.

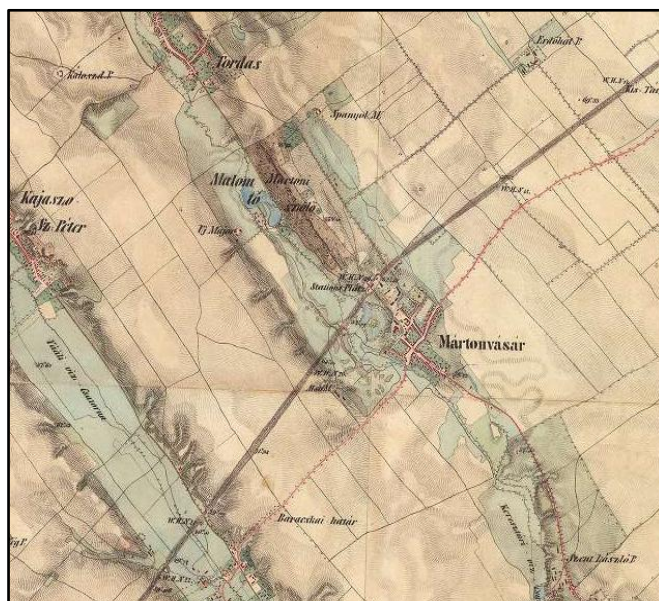
1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Martonvásár természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

Tájtörténet

Martonvásár valószínűleg már időszámítás előtt is lakott település volt a Szentlászló-patak mellett két oldalon, kelta népek vagy szarmaták lakhatták, római császárok hódításai után a honfoglaló magyarok vették szálláshelyül, a 11. században sűrűn lakott hely lehetett. 1268-ban elsőként már mint vásáros hely említik, amely a kereskedelem élénkülésével csak tovább bővült, mivel a Buda – Fehérvár kereskedelmi út mentén feküdt. A törökök hadjáratok miatt a település a 16. század közepére már teljesen elnéptelenedett. Az 1770-es években a Brunszvik család kezére került a terület, akik nagyszabású építkezésbe kezdtek.

A település és környékének térképe 1806-1869 között

Forrás: Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe

A település 1861-ben kapcsolódott a vasúti hálózatba, a Déli Vasúttársaság Buda–Nagykanizsa vonalára, amely sokáig a második legjelentősebb vasútvonal volt Magyarországon. A lehetőségek ellenére azonban Martonvásár továbbra is csak a mezőgazdaság területén emelkedett ki, terményeinek a vasút jó piacot biztosított a közeli fővárosban.

A második világháború súlyos pusztításokat végzett a településen, ahol a Brunszvik család korábbi birtokainak szétesztásával nagy lehetőség nyílt a mezőgazdaság további növelésére. 1951-ben mezőgazdasági kutatóintézet alakult a faluban, amely ma a Magyar Tudományos Akadémia kezelésében áll, mindenkor a legfejlettebb hasonló intézmény volt Magyarországon.

A település 2005-ben kapott városi rangot. A települést a kormány 2013-tól a Martonvásári járás székhelyének jelölte ki.

Tájhasználat, tájszerkezet

Martonvásár táji környezetét meghatározza – a kiváló termőhelyi adottságból fakadóan – a szántóterületek túlsúlya. A településtől északra Tordas határáig az Orbán-hegyen volt zártkerti területek találhatók. A zártkertektől illetve a Szent László-pataktól nyugatra található egy viszonylag nagy kiterjedésű erdőfolt, az úgynevezett Gábor-majori-erdő, ami közvetlen kapcsolattal rendelkezik a Beethoven-kastélyparkkal.

Forrás: CorineLandCover

A település külterületén számos major, illetve gazdasági terület található. Két legnagyobb külterületi major a megyehatárhoz közel fekvő Erdőhát és Kismarton, ahol korábban a mezőgazdasági műveléshez, illetve terményfeldolgozáshoz kapcsolódó épületek mellett az ott dolgozók számára kialakított lakóépületek találhatók. E területek jelentősen átalakultak az utóbbi évtizedekben a mezőgazdasági művelés szerkezetének átalakulásával, jellemzően kisebb gazdasági társaságok alakultak a területen. Több gazdasági terület található az M7 autópálya martonvásári csomópontjában. A település nyugati részén áll Gábor-major, ahol jelenleg is az állattartás jellemző.

Martonvásár jellemzően sík domborzati viszonyainak köszönhetően jelentős tájszerkezetet, településképet befolyásoló hatással bírnak a műszaki infrastruktúra elemek. Ez különösen igaz az autópálya és a vasút esetében, melyek szabályozási szélessége, illetve települést északkelet-délnyugati irányban átszelő nyomvonala jelentős tájhatároló elemek, élővilágot elválasztó folyosóként jelennek meg.

Mesterséges, vonalas tájalkotó elemek jellemző eleme a település külterületét behálózó útrendszerek (pl. az autópálya-lehajtó - Erdőhát közötti földút, Erdőhát - Kismarton közötti út, Gábor-majorhoz vezető út). Ugyancsak jelentős műszaki infrastruktúra elemek a települést az északi és a keleti részén átszelő magas feszültségű elektromos vezetékek.

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

(Lásd 1.3.1 fejezet)

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében

Martonvásáron vagy a környezetében nincs Natura 2000-es terület.

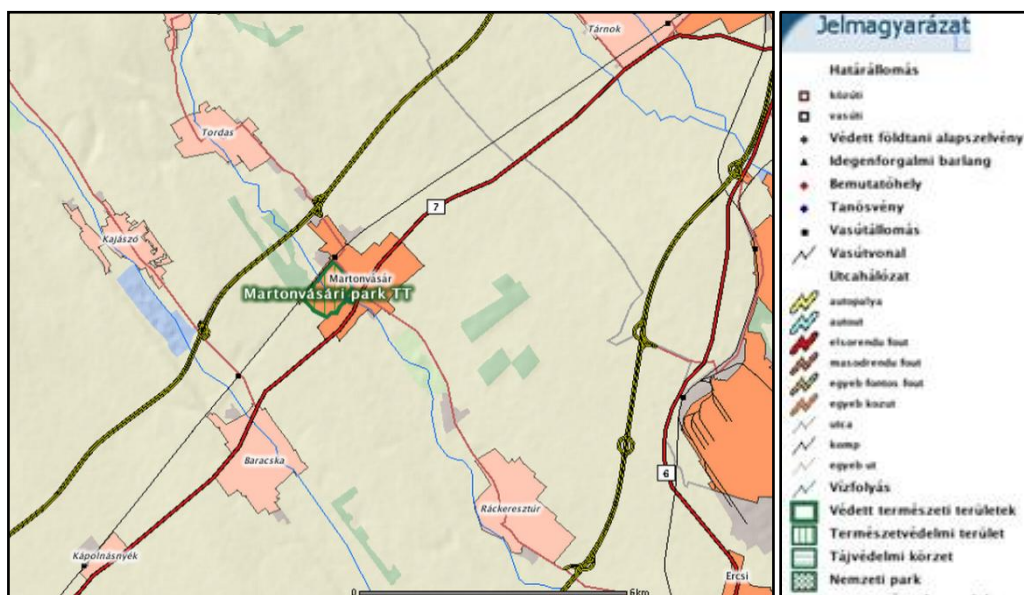
Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében

Martonvásár belterületén található természetvédelmi terület a Martonvásári Kastélypark Természetvédelmi Terület, aminek a kiterjedése: 70 hektár.

1758-ban, amikor Brunszvik Antal megvásárolta a martonvásári birtokot, csak határtalan mocsarat talált itt. Első feladata a mocsár lecsapolása, a vízelvezetés volt, nagyobb építkezésekre csak azután kerülhetett sor. A kastélyépület közelében feltehetően barokk, távolabb tájképi kertet alakítottak ki az eredeti növényzet felhasználásával, mintegy 100 ha területen. A birtok 1893-ban gazdát cserélt. A vasút megépítésekor a töltés a parkot kettévágta, területét 70 hektárra zsugorította. A kastély és park együttesét a II. világháborúban tetemes károk érték, 1949-től állami tulajdonba került, az MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete működik itt. A helyreállított kastély és parkja jelentős művészeti és építészeti alkotás, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt áll. A terület természetvédelmi kezelője a MTA Agrártudományi Kutatóközpont.

A park védettségére vonatkozó előírásokat a Martonvásári-park természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról szóló 61/2007. (X. 18.) KvVM rendelet szabályozza.

Martonvásár nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területe

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

Magterületek: Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

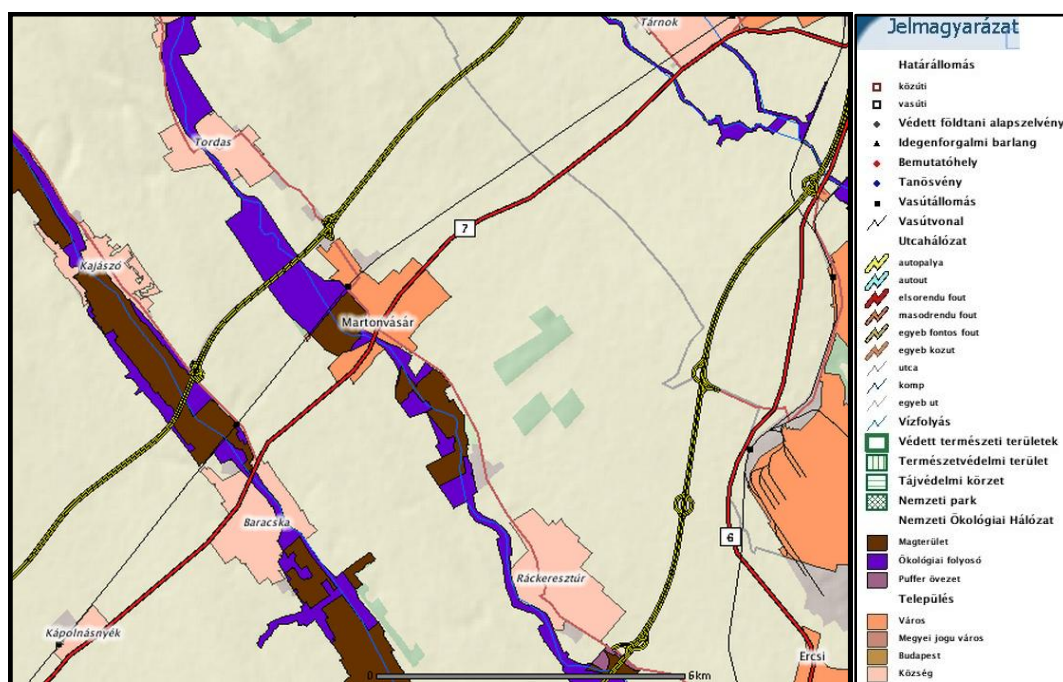
Magterületek közé tartozik Martonvásár területén a kastélypark, és a déli településhatárnál elterülő, patak menti rétek, nádasok.

Ökológiai folyosók: A magterületek közötti kapcsolatot a sávós, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhely-komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

Ökológiai folyosó övezetébe a Gábor-majori-erdő és a déli magterületet körülvevő mezőgazdasági terület tartozik.

Pufferterületek: A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól. Pufferterület Martonvásár területét nem érinti.

Az ökológiai hálózat területei Martonvásáron

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Martonvásár közigazgatási területe közel 31,25 km². Várhatóan – a lakónépesség adatait figyelembe véve – a lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzelések következtében növekszik a települési terület (a központi belterület). Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet- átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, hiszen jelentős hatással vannak erre ezek a beavatkozások.

Valamennyi új tájhasználati mód az ökológiai, az ökonómiai és a tájképi potenciálok közötti egyensúlyt befolyásolja, módosítja. Ezek a konfliktusok mind jellegükben, mind hatásukban igen sokfélék lehetnek.

Funkcionális konfliktust az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak, tájökológiai konfliktust az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák. A vizuális-estétikai konfliktust a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a rendetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okoz.

Funkcionális konfliktusok

Árkok feliszapolódása: az utak mentén gyakori az árkok feliszapolódása, így kisebb a vízelvezetés hatékonysága. Hiányoznak a mezőgazdasági táblák és a lakóterület közötti árkok, nagyobb esőzésekor a víz átfolyik a település szélső utcáin, azokban szemetet és hordalékot hagyva maga után.

Kastélypark korlátozott nyitva tartása, zártsága: a parkot látogatni legkésőbb 6, télen 5 óráig lehet, így viszont azok, akik hétköznapi dolgoznak, és koraeste érkeznek haza, nyáron sem tudják látogatni.

Felhagyott szőlők: az Orbánhegy egykori szőlői közül többet felhagytak, vagy megváltoztatták a művelési ágat. A felhagyott területek egy részéről már a szőlőtöveket is kiirtották, így ezek szabadon gyomosodnak. A másik tendencia a felhagyott szőlők helyén új lakóházak építése (Orbánhegy utca, Rózsa utca). Ez azért jelent konfliktust, mert ez a terület nincs megfelelően közművesítve.

Erdőhát hajdani gazdasági funkciója eltűnt, és az ott lakók – az egykori dolgozók – elszigetelve maradtak a településtől.

Vizuális konfliktusok

Légvezetékek kedvezőtlen látványa: mindenhol látványromboló a légvezetékek jelenléte.

Közvetlenül a kastélykert bejárata előtt áll egy folyamatosan zúgó trafó.

Egységes településkép szükséges: a település arculata spontán alakul, minden változtatás egy adott területre koncentrál. A központban a járófelületek anyaga is változó, a burkolatok nem egységesek, van, ahol négyféle burkolat találkozik. Ez fokozza a rendezetlen összképet.

A Bajcsy-Zsilinszky úti felhagyott ipari csarnokok környezetének rendezetlensége, Erdőhát felhagyott gazdasági terület egykori közterületének elhanyagolt képe.

Tájökológiai konfliktusok

Gépkocsiforgalommal járó szennyezések: a Martonvásárra jellemző intenzív átmenő forgalom befolyással van a növényzetre – első sorban az utak mentén- és a zaj és levegő szennyezés mértékére. Javasolt a szén-dioxid kibocsátás mértékének fölmérése, a csökkentés lehetőségeinek föltárása.

Szent László-patak elhanyagolt állapota: a patak ökológia állapota nem kedvező, elhanyagolt kisvárosi vízfolyás látszatát kelti, élővilága a teljes hosszát tekintve szakaszonként eltérő. Jelentős a feliszapolódás, a part állapota változó, az egykori víztározó helyén maradt nádas kiterjedése nagy, és a terület mocsaras. A meder és a víztest kül- és belterületen egyaránt szilárd hulladékkal szennyezett.

Szent László-patakot szennyező területhasználatok: külterületen közvetlenül a patak mellett zajlik a szántóföldi mezőgazdasági művelés, belterületen pedig állattartás is, a védőtávolságok betartása nélkül. Mivel a szántóterületek majdnem a partig terjednek, a mezőgazdasági eredetű szennyezések a víztestbe juthatnak, nitrát szennyezés és intenzív gyomosodás indulhat meg.

Illegális hulladéklerakás: külterületen a bekötőutak mentén, a Gábor-majori erdőben több helyen, illetve autóval megközelíthető erdősávoknál jelent konfliktust az illegálisan lerakott hulladék.

Martonvásár területén a funkcionális, tájökológiai, illetve vizuális tájhasználati problémák kapcsolatát a következő táblázat szemlélteti:

Konfliktusok	Funkcionális	Tájökológiai	Vizuális
Árkok feliszapolódása	X	X	X
Kastélypark korlátozott nyitva tartása, zártsága	X		
Felhagyott szőlők	X	X	X
Egységes településkép szükséges	X		X
Erdőhát hajdani gazdasági funkciója megszűnt	X	X	
Légvezetékek kedvezőtlen látványa			X
Közvetlenül a kastélykert bejárata előtt áll egy folyamatosan zúgó trafó.			X
A Bajcsy-Zsilinszky úti felhagyott ipari csarnokok környezetének rendezetlensége, Erdőhát felhagyott gazdasági terület egykori közterületének elhanyagolt képe.	X		X
Gépkocsiforgalommal járó szennyezések	X	X	
Szent László-patak elhanyagolt állapota	X	X	X
Szent László-patakot szennyező területhasználatok		X	X
Illegális hulladéklerakás		X	X

1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületek (biológiailag aktív felületek) többféle előnyös hatást fejtenek ki, illetve változatos funkciókat töltenek, tölthetnek be a település életében. Jelentős e felületek kondicionáló szerepe: klimatikus hatásuk meghatározó tényező a város klímarezilienciájának növelésében, környezetjavító hatásuk az életminőség javításában, ökológiai hatásuk pedig a biodiverzitás megőrzése érdekében nélkülözhetetlen. Az életminőséghez járul hozzá a zöldfelületek rekreációs és közösségi funkciója is. A települési arculat és vonzerő szempontjából pedig nem elhanyagolható tényező a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása.

A fent részletezett funkciók és hatások betöltésében fontos szempont az egyes zöldfelületi elemek tulajdonviszonya és látogathatósága.

Közhasználatú zöldfelületek, zöldterületek (közkertek, közparkok)

A településen összesen 5,19 hektár zöldterületi, közkerti övezetbe tartozó zöldfelület található, emellett a 2014-ben elfogadott rendezési eszközök további 1,77 hektár tervezett zöldfelületet jelölnek ki.

A település legnagyobb és leglátványosabb zöldfelületi eleme kétségtávan a Brunszvik-kastély parkja, övezeti besorolása (különleges terület), de korlátozottan látogatható.

Egyfajta városközponti funkciót tölt be a kastéllyal szemben, az új kulturális központ (BBK) és az óvodamúzeum szomszédságában található Emlékezés tere (1075 hrsz; 0,43 ha), amelyet a közelmúltban újítottak fel. A téren igen magas a burkolt felületek aránya.

A legnagyobb egybefüggő zöldterület-láncolat jelenleg a keleti településrészt átszelő árok mellett található: az Illyés Gyula tér (749/2 hrsz; 0,79 ha) és a Kossuth Lajos tér (606 hrsz; 0,75 ha) vonalában. Ennek középső szakaszát a rendezési eszközök átminősítik városközpont területté, ami két részre vágja a jelenleg egybefüggő zöldterületet. A közkert besorolású láncolat ugyanakkor délre valamelyest bővül az árok mentén.

A keleti városrészben további két szigetszerű zöldterület található: az Aradi vértanúk tere (1378 hrsz; 0,17 ha), és a Széchenyi utcai játszótér (1537 hrsz; 0,18 ha)

A Szent-László patak mentén több közkert is található. Ide tartozik a Fehérvári úttól északnyugatra a Szent László-patak két ága által közrezárt közkert (212-218 hrsz; 0,39 ha), valamint a patak déli részén található Szent László lakópark zöldfelületei, a Szent László lakóparki játszótér (498/54 hrsz; 0,22 ha), az Estike utcai közkert (498/5, 498/66 hrsz; 0,09 ha), valamint a Százszorszép utcai közkert (498/60-62 hrsz; 1,24 ha). A patak partján a Fehérvári út és az Estike utca között jelöl ki a szerkezeti terv egy új, 0,89 hektáros zöldfelületet, amely biztosítja a közlekedési és az ökológiai kapcsolatot a patak északi és déli területei között.

Emellett a vasúttól északra található a Kinizsi utcai játszótér (145/1 hrsz; 0,93 ha) nagyobb zöldterülete, amelyhez a kapcsolatot további közkerti átsorolás fogja biztosítani.

Erdőhát-majorban az MTA jelentős méretű és minőségű zöldfelületet hozott létre, ezek egy részét a rendezési eszközök szintén közkerti övezetbe sorolták.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A korlátozott használatú zöldfelületek (látogatható intézményi területek, strandok, temetők stb.) fontosak azok kondicionáló, klimatikus hatása miatt, ezen felül rekreációs funkciójukból részesül a lakosság és/vagy a látogatók egy része.

A település legfontosabb zöldfelületi eleme, a Brunszvik-kastély természetvédelmi oltalom alatt álló parkja és az ebben lévő tó (összesen 70 ha) ebbe a kategóriába tartozik. A park a helyi lakosok számára ingyen, másoknak belépőjegy ellenében látogatható a nyitvatartási időszakban.

A kastélyparktól délre található egy nagy kiterjedésű (3,8 hektár) sportterület, amely fontos része a település rekreációs célú zöldfelületi rendszerének. A közelmúltban kialakított sétány jó zöldfelületi és gyalogos közlekedési kapcsolatot biztosít a sportterületre a városközpont irányából.

A település korlátozott közhasználatú zöldfelületei között meg kell említeni a temető kertjét (4,26 ha), valamint az Emlékezés teréhez kapcsolódó templomkertet.

A kert és park jellegű korlátozottan használható zöldfelületek mellett nagy kiterjedésű gazdasági és védelmi célú erdők helyezkednek el elsősorban a várostól északnyugatra, a Szent László-patakkal párhuzamosan.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A város zöldfelületi rendszerében fontos szerepet töltenek be a magántulajdonú házak kertjei, illetve a város lakóterületein belül található mezőgazdasági hasznosítású területek. Martonvásáron ezek méretükben jelentősen felülmúlják a közcélú zöldterületeket. A keleti településrészben az egyes tömbök belsejében 2-3 hektáros mezőgazdasági hasznosítású területek vannak. Ezek egy részét szántóként használják, így biológiai aktivitásuk, kondicionáló hatásuk az év során változó lehet, egyes időszakokban a lakóövezetben élők számára zavaró környezeti terhet (zaj, por) is jelenthetnek.

A település zöldfelületi rendszerében fontos szerepet tölt be az egykori szőlőhegy, az Orbánhegy, ahol a rekreációs és lakó funkció erősödése ellenére még ma is nagy területen található gyümölcsös, kert és szőlő.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A város zöldfelületi ellátottsága a megfelelő klimatikus viszonyok és egyéb kondicionáló hatások biztosítása szempontjából kedvezőnek mondható, hiszen a településen elég nagy a zöldfelületi arány a lakóövezetekben is, emellett a nyugati oldalon kiterjedt erdők is védik a települést.

A rekreációs és közösségi funkciók kielégítését ugyanakkor kevésbé tudja szolgálni a jelenlegi zöldfelületi rendszer. A zöldterületek (közkertek) jelentős része funkció nélküli, kihasználatlan terület, a Budai út északi oldalán, illetve a Fehérvári úti településrészben pedig gyakorlatilag egyáltalán nem állnak rendelkezésre ilyen területek.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A zöldfelületi rendszer értékelésekor a szerkezeti, hálózati kapcsolatok, vagy ezek hiányának feltárása a cél. Martonvásáron a zöldfelületi rendszer legnagyobb térszervező eleme a Szent László-patak, amely mentén erdők, a kastély parkja, közkertek, továbbá nádasokkal tarkított gyepfelületek találhatók. Ebbe a tengelybe kapcsolódik be délen a keleti városrészt átszelő árok mentén kialakult zöldfelületi hálózat, amelynek egy részét a hatályos szerkezeti terv kiveszi a zöldterületi övezetből.

A települést nyugatról vastag erdősáv határolja, a város beépített területének keleti és déli oldalán azonban hiányzik a védelem a szántóföldi hasznosítású mezőgazdasági területek, északon pedig az iparterületek környezeti terhei ellen. Ezt a hiányt hivatott pótolni néhány, a szerkezeti terv által kijelölt fasor, funkcionális szempontból azonban hasznosabb lenne erdősávok telepítésével erősíteni a lakóövezetek védelmét.

A térségi ökológiai kapcsolatokat is elsősorban a Szent László-patak vonalában kialakult zöldfolyosó biztosítja, illetve Kismartontól délre, a ráckeresztúri erdőterületekhez kapcsolódó 18 hektáros erdő. Kismarton és Erdőhát felől a város irányába egy-egy véderdősáv húzódik, ezek azonban sajnos nem érnek el a beépített terület határáig.

1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata

Martonvásár első két utcája – a jelenlegi Fehérvári út és a Szent László út - a Szent László-patak mellé települt egymásra merőlegesen. A Dózsa György út északi végénél épült meg a Brunszvik-kastély. A város aztán a mai Budai út két oldalán terjeszkedett északkelet-délnyugati irányba. A XIX. században a kastélytól ÉK-re fekvő területet is felparcellázták, és kialakították a köztes utcákat. Majd a patak túloldala is beépítésre került a mai Fehérvári út mentén. A településszerkezet ma is megőrizte „kereszt” alakját.

Az 1860-as években megépült vasúttól északnyugatra található a volt szőlőhegy (Orbánhegy), amely később zártkert lett (ma kertes mezőgazdasági terület). A szőlőheggyel párhuzamosan, annak keleti oldalán is kiépültek lakóutcák. Későbbi fázisban vált lakóterületté a Budai úttól D-DK-re lévő rész (hajdanán e területen is voltak szőlőskertek), majd legújabban pedig a belterület D-i széle mellett épült lakóterület (Szent László lakópark).

Az utcákat a jellemzően sík területen szabályos derékszögű szerkezetben alakították ki. Megfigyelhető, hogy a város első utcáin falusias jellegű, mély telkek lettek kialakítva fésűs elrendezésű házakkal. A hosszú telkek a bennük lévő kertekkel háztáji gazdálkodást tettek lehetővé. A későbbi utcák telkei ezeknél valamivel rövidebbek, így a Brunszvik út - Orgona u. közötti városrészen és a patak alatti településrészen. A falusias jellegű utcákban a lakóházak oldalhatáron állnak, a legrégebbi utcarészekben utcavonalas beépítésben.

A rendszerváltás előtt kiépült településrészekben a házak nagy része a „Kádár-korszakbeli” földszintes, sátozottos típusházak, közöttük egy-egy régi parasztház bújik meg. Emellett jelentős számú, nyolcvanas évekből emeletes családi ház is épült. Ilyen a Béke utca, vagy a Határ utca. Ezek telekméretei már a kertvárosi jelleget tükrözik, jóval kisebbek, mint a falusias lakóterületeké. A rendszerváltás előtt épültek a Vásári Pál u.- Mikszáth u.- Váci Mihály u. sorházai. A kilencvenes évektől új kertvárosias beépítésű részekkel bővült a településszerkezet. Részben ekkor és a 2000-es években épültek a Széchenyi utca házai. A Jókai Mór utca lakóházai az ún. mediterrán stílusú formákat követik - melyek nem illeszkednek a meglévő településképhez. A kertvárosi településrészeket előkert jellemzi. A Szent László út végén található új településrészen a Boglárka u. - Gólyahír u. - Pipacs u. szabadonálló ikerházas beépítés látható. Új tendencia a Rózsa utcában a volt zártkert hosszú kertjeinek végében épített új típusú családi házak építése.

Összességében az utcák hálózata és a telkek mérete szabályos a településen.

Mivel a külterület, a határ legnagyobb része a mindenkori uradalomhoz tartozott, itt a XVIII. századtól több mezőgazdálkodási központ (major, puszták létesültek), amelyek többsége ma is megvan. A két legjelentősebb Erdőhát-puszták (kb. 35 ha) és Kismarton (kb. 12 ha), amelyeknek 90-90 fő körüli állandó lakónépessége is van.

1.14.1.2 Művelési ágak és minőségi osztályok az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján

Martonvásár területe az elmúlt évszázad alatt nem változott jelentősen. A szántóterületek nagysága 1895 óta csökken, ez a beépített területek terjeszkedésének köszönhető. A szőlőterületek 1913 óta fogynak. A rétek, legelők nagysága drasztikusan csökken a XIX. századi állapothoz képest, viszont ugyanilyen rohamosan növekszik a művelés alól kivont földrészek száma. Az erdők kiterjedése hullámzó, voltak jobb és rosszabb időszakok, a végeredmény azonban mindenképpen pozitív, mert 1895 óta majdnem 70 hektárral nőtt az erdők nagysága. A nádasok nagyságával kapcsolatban a település történetéből arra lehet következtetni, hogy a 17 hektár valószínűleg kevesebb, mint száz évvel ezelőtt.

A településképet jelentősen meghatározzák a domborzat mellett a termőhelyi adottságok is, így alakulhatott ki az évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jelleg. A volt zártkerti területek, a Gábor-majori erdő, illetve a Szent László-patak völgyének kivételével a település külterületét az árutermelő mezőgazdasági művelés, illetve az MTA Agrártudományi Kutatóközpontjának kísérleti művelése jellemzi. A fentieknek megfelelően a szántóterületek jelentik a legjelentősebb területhasználatot, ami összesen a közigazgatási terület 73%-át, a külterület 82%-át teszi ki.

Egyéb mezőgazdasági területek közül a gyepek aránya elenyésző, kizárólag a Szent László-patak völgyében találhatók gyepterületek. Gyümölcsös található a Gábor-majortól északkeletre, a vasút északi oldalán, továbbá a Tordasra vezető út nyugati oldalán a település határában. Nádas területbe tartozik a Martonvásári tavaknak a város közigazgatási területébe tartozó területei.

A településtől északra található 56 ha-os egykori szőlőhegy (volt zártkerti terület), az Orbánhegy jelenleg vegyes területfelhasználást mutat. A szőlő- (összesen 23 ha van a közigazgatási területen), és gyümölcsös, a kertes mezőgazdasági művelés visszaszorult. A hegyre egyre többen költöztek ki állandó jelleggel (2014-es adat szerint 133 fő él itt).

Az erdőterületek (6%) jellemzően a Gábor-majori erdőben, a kastélyparkhoz kapcsolódóan, a Szent László-patak nyugati partján találhatók. Egy 17 ha –os erdőfolt található a település délkeleti határán is.

Jelentős területhasználatnak lehet tekinteni a művelés alól kivont („kivett”) területeket Martonvásár külterületén, amelyet az utakon, vasúton, vízmedreken, közműlétesítményeken kívül az egykori majorok, gazdasági telephelyek, üzemterületek jelentik. A település külterületének jelenleg összesen 8%-a művelés alól kivont, de a további gazdasági területek igénybe vételével ez arány nőni fog.

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A külterületi és belterületi – jellemzően beépítésre nem szánt – területhasználatot az előző fejezetek mutatták be. *A beépítésre szánt területek* legnagyobb része a belterületen található.

Lakóterületek

Martonvásár belterületének túlnyomó része ide tartozik. A 343 ha-os belterületen mintegy 300 ha lakóterület van (falusias és kertvárosi besorolásban). A lakóterületek kialakulását, fejlődését az 1.4.1.1 fejezet mutatja be.

Településközponti és intézményterületek

A város intézményei a település központjában találhatók, két halmazban, így összesen mintegy 12 ha terület van településközponti besorolásban. Az egyik rész a Budai út, Szent László út és Deák F. utca által határolt terület. Itt található a Martonvásári Beethoven Általános Iskola, a művészeti iskola, a Polgármesteri Hivatal, a mentőállomás, a posta, a szociális központ, a gyógyszertár, valamint a Brunszvik Teréz óvoda. A város vasút felőli részén, a Brunszvik út kezdeténél található az orvosi rendelő, végénél van a rendőrség, illetve az e melletti Magtár utca - Bajcsy-Zsilinszky utca által határolt tömbben a Pápay Ágoston Általános Iskola, az Emlékezés tere mellett pedig a Brunszvik-Beethoven Központ és az Óvodamúzeum.

Ezen kívül a Budai úton található a gyermekorvosi rendelő, közelében a Marton Vásárház, ahol több kiskereskedelmi üzlet és egy állatorvosi rendelő is helyet kapott. Pénzügyi intézmények Martonvásáron a K&H bank és a Takarékszövetkezet.

Gazdasági területek

A kereskedelmi-szolgáltató valamint ipari gazdasági területekről (mintegy 185 ha) elmondható, hogy Martonvásár közigazgatási területén elsősorban helyezkednek el és csak kis részük van belterületen. A belterületen lévő gazdasági területek egy kis csoportja a Hunyadi út mentén található, a vasút mellett és az út végén az autópálya mellett. A Hunyadi út másik oldalán helyezkednek el az autópálya mérnökség és rendőrség épületei. A gazdasági területek másik csoportja a lakóterületbe ágyazódva van a Bajcsy-Zsilinszky u. – Orgona u. által határolt tömbben. Itt található többek között az Akadémiai Nyomda illetve egyéb gazdasági épületek, raktárak. Ezek nincsenek zavaró hatással a város életére, sem funkciójukban, sem elhelyezkedésükben. Külterületen az M7 autópályától északra került kijelölésre nagyobb gazdasági terület, továbbá a majorságokhoz kapcsolódva vannak ilyen besorolású területek.

Különleges terület

A legjelentősebb különleges területe Martonvásárnak a Brunszvik-kastély és annak parkja (műemléki együttes és természetvédelmi terület). Itt található a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpontja (szintén beépítésre szánt különleges terület), amely fenntartója a jelenleg mintegy 40ha-os angolparknak is. A park környezete rendezett, az épületek állapota is jó. A kastélyban található a Beethoven Emlékmúzeum.

1.14.1.4 Funkció vizsgálata

Az épített környezet szempontjából tekintve a település belterületén a lakófunkció dominál, a lakóterületek kertvárosi és falusias területfelhasználási módra besoroltak, üdülőtérület a településen nincs és nem is tervezett. A lakófunkció külterületen is megtalálható, elsősorban a volt zártkerti (jelenleg kertes mezőgazdasági) területen, az Orbánhegyen és a két nagyobb volt majorságban. A településközponti, intézményi funkciók legnagyobb része a város hagyományosan központi részén található. A gazdasági (kereskedelmi-szolgáltató, ipari) területek szórt elhelyezkedésűek, a belterület szélein illetve a külterületi majorságokhoz kapcsolódva alakultak ki illetve tervezettek. A különleges besorolású területek közül legfontosabb az egykori Brunszvik-kastély és parkja (országos szintű, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt), amely az MTA Agrártudományi Központjának is

helyet ad. Külterületen a kiváló termőhelyi adottságokból adódóan a mezőgazdasági használat, azon belül is a szántóföldi művelés meghatározó, az erdősültség az országos átlagnak csak mintegy harmada.

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

A Bajcsy-Zsilinszky úti felhagyott ipari csarnokok környezete rendezetlen.

A külterületen – így Erdőháton és a volt 400-as telep helyén - számos elhagyatott ipari, ill. mezőgazdasági épület áll, több közülük romos állapotú.

A Gábor majori erdőben található Vadex telephely, illetve az ahhoz kapcsolódó karámrendszer, ahol korábban gímszarvasok tenyésztése folyt, jelenleg üresen áll, hasznosításra vár.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt területek

Az Orbánhegy (volt zártkert, jelenleg kertes mezőgazdasági terület) egykori szőlői, gyümölcsösei közül többet felhagytak, vagy megváltoztatták a művelési ágot. A felhagyott területek egy része gyomosodik. A másik tendencia a volt zártkerti épületek üdülési és lakó funkcióra való használata, ami azért hordoz veszélyeket, mert az épületek alapvetően nem erre célra épültek, a terület közművesítettsége és egyéb ellátottsága pedig hiányos.

Ugyancsak külterületek a mezőgazdasági majorságok (Erdőhát, Kismarton), ahol a belterülettől távol, szintén jelentősebb (csaknem 200 fő) lakosság él, részben hátrányos körülmények között.

Erdőhát felhagyott gazdasági terület egykori közterületei elhanyagolt képet mutatnak.

Martonvásáron valódi szegregátum nem alakult ki, de konfliktussal terhelt területként kell kezelni az Orgona, a Bajcsy-Zsilinszky utca és a temető területe által határolt ingatlanokat, továbbá Kismarton major lakófunkciójú területeit.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A történelmi településmag a Fehérvéri út - Budai út - Szent László út - Dózsa Gy. út mentén, illetve a Rákóczi utca és a temető közöttterül el. A korabeli falusi használatnak megfelelően ezekben az esetekben keskeny, mély telkek alakultak ki, ahol az utcafronton álló lakóépületek mögötti telekrész konyhakertben, majd szántóban végződött.

A későbbiekben kialakított tömbök már fele olyan hosszú telkekkel rendelkeztek.

Az ezredfordulót követően új betelepülési hullám indult meg, ekkor az önkormányzat új lakóterületek kialakításáról döntött. Ekkor parcellázták fel a Fehérvári úttól Ráckeresztúr irányába a Boglárka u.- Pipacs u. közötti, eredetileg vizenyős patakminti területet (amely azóta teljesen beépült) és a jelenleg parlagon heverő, Táncsics utca és a vasút közötti területet (tervezett kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület).

A helyi építési szabályzat lakóterület övezetében min. 800 m²-ben határozza meg a kialakítható legkisebb telekméretet szabadonálló, vagy oldalhatáron álló beépítés esetén. Ennél kisebb lakótelkek csak zárt sorú (sorházas) beépítés esetén lehetségesek (min. 250 m²).

A jelenleg is új lakóházakkal bővülő utcák az Orbánhegy mellett a Széchenyi utca és a Jókai Mór utca. Itt a mediterrán földszintes, illetve egyemeletes lakóházak építése jellemző. A Rózsa utca nyugati oldalán, a volt zártkerti területen kertvárosi lakóterület került kijelölésre, minimálisan 1000 m²-es beépíthető telkekkel. A Béke utcától délre szintén új kertvárosi lakóterület van, ahol 24 db, min. 800 m²-es telek építhető be a jövőben.

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

A város önkormányzati törzsvagyonába tartoznak a helyi közutak és műtárgyaik, a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, közparkok, közjóléti erdők és a vizek, közcélú vízi létesítmények.

A város korlátozottan forgalomképes törzsvagyonába tartoznak a helyi önkormányzat tulajdonában álló közmű, helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész, valamint a helyi önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés.

1.14.3 Önkormányzati tulajdon kataszter

Martonvásár önkormányzati vagyongazdálkodása a hazai gyakorlathoz képest átlagosnak mondható. Az önkormányzati vagyon többségét a közterületek, azok létesítményei teszik ki (közutak, buszvárók, árkok, vízmű területe). A belterületen az önkormányzati tulajdon részét képezik ezeken kívül a település intézményei (a Polgármesteri Hivatal ingatlana, a Beethoven Általános Iskola és a Brunszvik Teréz Óvoda, a művészeti iskola, a Szent László Völgye Segítő Szolgálat ingatlana), a Brunszvik Beethoven Központ és az Óvodamúzeum. Ezen kívül a Vásártér mellett északnyugati irányban lévő három mezőgazdasági ingatlan, a temető a tartalékterületével, valamint a temető melletti lakóingatlanokkal, a Budai úti gyermekorvosi rendelő, az orvosi rendelő a Brunszvik úton, az egykori tűzoltószertár a Fehérvári úton, a Szent László Völgye - Bóbita Óvoda Szent László Völgye Regionális Tagóvodája, az Illyés Gyula tér északnyugati sarkánál lévő három beépítetlen telek, a Kinizsi utcai játszótérrel nyíló 4 ingatlan, a Dózsa Gy. út 6. és 8. szám alatti, valamint a Budai út 6. alatti ingatlan, a Szent László lakópark keleti oldalán lévő kivett telkek, a Határ utca 3. szám alatti üres telek, a benzinkút mögött és a vasút mellett lévő üres telek. Külterületen az önkormányzati tulajdonát főként egyes útszakaszok jelentik, ezen kívül a Rózsa utca és a Határ utca végén lévő erdőterület, erdőháti és kismartoni gazdasági területek egy része tartozik az önkormányzati tulajdonhoz.

A helyrajzi szám szerint felsorolt ingatlanokat és érték- és forgalomképességi adatokat részleteiben az ingatlankataszter tartalmazza.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város egyes településrészeinek beépítési mértéke és módja, így az épületek megjelenése is jelentősen eltér egymástól. Az ősi településmagban a fésűs beépítés, s többségében utcafronti, vagy csak minimális előkerttel rendelkező, földszintes házak jellemzők. A régi épületek (a Budai és a Dózsa György út kezdeti szakaszán) többnyire zárt sorú beépítésűek. A Budai úton a településmagtól távolodva szintén a fésűs beépítés jellemző, azonban itt már nagyobb előkert tartozik az épületekhez. Az újabb településrészekben a hagyományos földszintes épületek mellett mind jobban elterjedtek a megemelt alagsorú illetve tetőtér beépítéses épületek.

A rendszerváltás után kifarcellázott területek településképe teljesen eltér a városmagtól, az itt megépült új földszintes illetve tetőtér-beépítéses házak többsége már ún. „mediterrán” stílusban épült, s szabadon álló módon helyezték el őket. A Széchenyi utcára jellemző az utcáról nyíló közök jelenléte, melyekből 8-8 telek nyílik. A modern házak alaprajza igen eltérő. Egy másik új beépítésű részen, a Boglárka-Gólyahír-Pipacs utcában a legtöbb esetben azonos alaprajzú ikerházak és társasházak létesültek.

A lakóépületek gerince többnyire az utcafrontra merőleges nyeregtető. A később beépített területeken jellemző az ettől eltérő tetőidomok, tagolt tetőszerkezetek megjelenése. A településszéli újabb lakóterületeken megjelentek az alacsony tetőhajlásszögű, összetett tetőidomú „mediterrán házak”. A településmagban a lakóépületekhez kapcsolódva, annak folytatásaként gazdasági épületek helyezkednek el. Az állattartás visszaszorulását követően a korábban istállóként, ólként hasznosított épületek egy része ma már funkció nélküli, másik részük szerszámtárolóként, gépszíneként működik. Az újabb területeken már csak ritkán építenek melléképületeket, azok is általában a főépülettől elkülönülten garázként, tároló helyiségként működnek. Az alapincézés sem jellemző az újépítésű részekben.

A belterületen a lakóterület és a temető közé ágyazódva találhatók az Akadémiai Nyomda és a mellette lévő ipari területek lapos, csarnokszerű épületei. Az egyéb gazdasági területek a lakóterületek periferiájára kerültek, ennek megfelelően a lakóterületektől eltérő épületállományuk nem okoz törést a településképen.

A város épületállományát és a környezetet az ingatlan-nyilvántartási alaptérképek (belterület, külterület) tartalmazzák, külön geodéziai felmérés nem készült.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás

A városban több ezer építmény található. Az építmény fogalmába (Étv. 1. § c)) az épületek és a műtárgyak tartoznak. Különböző funkciójú épület is ezres nagyságrendben van a településen: lakóépületek (kb. 2100), gazdasági (ipari, mezőgazdasági) épületek, kereskedelmi-szolgáltató épületek, intézményi épületek, kulturális és közművelődési épületek, sportolási, szabadidő-eltöltési és rekreációt szolgáló épületek, a volt zárkert részben gazdasági, részben pihenési célú épületei.

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A beépítési jellemzőket a hatályos helyi építési szabályzat tükrözi, ebből a beépítésre szánt területek építési övezeteiben érvényes lényegesebb beépíthetőségi mutatókat a Melléklet tartalmazza.

1.14.5.3 Magasság, szintszám, tetőidom

Az 1.14.4 fejezet mutatja be a településen jellemző épületkialakításokat.

1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok

Lásd az 1.14.1.1 , 1.14.2.1, 1.14.6.1 fejezeteket.

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Martonvásár létrejöttét és életének alakulását meghatározta az a tény, hogy területén minden időben fontos utak haladtak keresztül. A Szent László-völgyben kanyargó út a római korban része volt az Aquincum - Floriana - Savaria főútvonalnak, a tatárjárás előtti időkben pedig az egyik fő kereskedelmi útvonalnak, az Esztergomból Eszékre tartó baranyai vagy szerémségi útnak. A honfoglaláskor, Martonvásár vásárhely volt, tehát az egykori birtok, majd a falu tulajdonosa olyan földesúr lehetett, aki rendelkezett vásártartási joggal. A település keletkezésének pontos dátuma nem ismert, de az első, Márton Vására nevet említő oklevél 1259-ből származik. Martonvásár a Hunyadiak korában a környék piacközpontja volt. A törökök korában a főút hadiút volt, így Martonvásárt közvetlenül érintette a hadjáratok pusztítása.

A török hódoltság utáni pusztaságot a Brunszvik család azzal a kikötéssel kapta meg, ha legalább 24 telket kijelöl. A jobbágytelkek kimérése id. Brunszvik Antal által 1767-ban szalagtelkek formájában történt. Jól tükrözi ezt az állapotot az I. katonai felmérés (1766-1785), amelyen látható, hogy a település újjáépítése megkezdődött, Tordas és MártonyVásár között már szőlőültetvények is voltak. 1789-ben épült a Szt. Anna templom, uradalmi épületek, és lakóházak is. Ifj. Brunszvik Antal gróf magtárt, istállókat, kertésházat, bírói házat és plébános lakot épített. A falu első főutcáját, gerincét a ma Gyúrot és Ercsit összekötő út martonvásári szakasza adta, mivel az időközben felépült kastély bejáratához futott. A II. katonai felmérés (1806-1869) mutatja azt a hatalmas fejlődést, amin a település a Brunszvikok alatt keresztülment, ekkorra már a vasút is elérte a községet. A település szerkezete alapvetően nem változott, hiszen a kastélykert és az utak elrendeződése igencsak meghatározó. A két forgalmas út kereszt elrendezésű alapot ad, a mellékutcák pedig négyzethálós elrendezésben futnak.

A település képe az elmúlt évszázad során sokat változott. Új utcák és lakóterületek lettek kijelölve, felépült az új iskola (1976), és a Brunszvik Teréz Óvoda új épületegyüttese (1991). A régi házak zömét viszont lebontották, vagy átalakították.

Ma Martonvásár életében és szerkezetében a Fehérvári út - Budai út, valamint az Szent László út - Dózsa György út - Brunszvik út is fontos szerepet játszik. A város központja a két nagyobb út kereszteződésénél, ill. annak közelében alakult ki, és például a turisztikai forgalmat meghatározó Brunszvik kastélykert bejárata, a római katolikus templom és az Emlékezés tere a Brunszvik út mellett van. Ugyanakkor egy átlagos hétköznapon a Fehérvári - Budai út a mozgalmasabb. Ezt az útvonalat

legnagyobb részt lakóházak kísérik, de itt áll a Városháza is, továbbá számos üzlet, egészségügyi intézmény, a Sporttelep, a mentőállomás, és a Református Egyház imaháza fűződik fel rá.

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A település közigazgatási területén 20 régészeti lelőhely ismert. A nyilvántartott régészeti lelőhelyek az örökségvédelmi jogszabályok alapján általános védeltséget élveznek. A település területén külön rendelet alapján fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhely nem található.

A 20 db nyilvántartott régészeti lelőhelyet a Melléklet tartalmazza.

Régészeti érdekű területek

A település határában a régészeti lelőhelyek jelentős része a Szent László-víz mentén, a patak folyását két oldalról kísérő domboldalakon vagy alacsonyabb dombtetőkön található. Ezeken a területeken a jövőben további régészeti lelőhelyek előkerülése várható, ennek következtében az említett patak medrét kísérő területek, mindkét oldalon *mintegy 400 méter széles sávban* régészeti érdekű területnek tekintendők. Ugyanígy régészeti érdekű területnek minősül a település déli határában lévő egykori - a hajdan Nádos-tónak írt - tó partja, melynek közelében több korszakban léteztek falvak. Martonvásár külterületére is kitekintéssel régészeti érdekűnek kell tekinteni az egykori utak feltételezett teljes nyomvonalát. A Szent László patak keleti ágának medre mentén vezethetett egykor az Aquincum - Gorsium (mai Tác határában) út illetve a Brigetio (ma Szőny) felé vezető út nyomvonala, melynek egy része a belterületen beépítésre került. A tatárjárás előtt az Esztergomba tartó ún. „baranyai út” Ercsi – Martonvásár – Bicske vonalon vezetett keresztül.

A stratégiához kapcsolódó örökségvédelmi értékeket érintő jövőbeni projektek esetén a közhiteles adatokat a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központtal kell egyeztetni a tervezési területen található értékek pontos lehatárolása érdekében.

1.14.6.3 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A műemléki épületek, építmények megőrzését, állaguk és jellemzőik megóvását az örökségvédelmi jogszabályok biztosítják. A helyi (önkormányzati) védelem alá eső objektumok védelmének részleteire a 8/2004. (IV. 15.) sz. önk. rendelete (az építészeti örökség helyi védelméről) tér ki.

A településen a műemlékek jogszabály által meghatározott műemléki környezetén kívül egyéb, országos, vagy helyi *területi védelem* alá eső településrész nem található. A műemléki környezetben végezhető tevékenységeket az örökségvédelmi szabályok írják elő.

1.14.6.4 Világörökségi és világörökségi várományos terület

A települést nem érinti.

1.14.6.5 Műemlék, műemlék együttes

Műemlékek (országos szintű védelem alá eső épített környezeti értékek) Martonvásáron:

Ssz.	Cím	Hrsz	Funkció
------	-----	------	---------

1.	Dózsa Gy. út 13.	1070/1	Gyermekkert - óvoda
2.	Templomkert	1076	Római katolikus templom
3.	Brunszvik út, Templomkert	1076	Nepomuki Szent János-szobor
4.	Brunszvik út 2.	174, 175, 176, 211, 274	Brunszvik-Habsburg-Dreher-kastély és parkja - MTA Kutatóközpont, Beethoven múzeum
5.	Kolozsvári u.	1218	Magtár
6.	Szent László út	500	Mária Immaculata-szobor
7.	Szent László út 7.	473	Lakóház

A műemlékek - a XVIII. századi magtár kivételével - jó állapotban vannak, fel vannak újítva. A Gyermekkert ma könyvtárként működik. A kastély és parkja nyitott az idegenforgalom előtt.

A műemlékek részletes bemutatását a Melléklet tartalmazza.

1.14.6.6 A műemlékvédelem sajátos tárgyai

A martonvásári kastélypark ugyan országos szintű természetvédelmi terület, valamint műemléki védelem alatt is áll kastéllyal együtt, de nem történeti kertként. Műemlékileg védett temető és temetkezési emlékhely nincs a településen.

1.14.6.7 Műemléki terület

Történeti táj és műemléki jelentőségű terület nem érinti a települést, a vonatkozó jogszabály alapján műemléki környezetnek minősülő területek, telkek lehatárolását a szabályozási terv tünteti fel.

1.14.6.8 Nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely és történelmi emlékhely nem található a településen.

1.14.6.9 Helyi védelem

Helyi védelem alatt áll a Martonvásár temetőjében lévő *Brunszvik mauzóleum* (hrsz.: 1242) és a *Dreher kriptá* (hrsz.: 1241) az önkormányzat a 8/2004. (IV. 15.) sz. rendelete alapján. Mindkettő építmény az önkormányzat tulajdonában áll.

A településrendezési eszközök készítése során végzett vizsgálatok és a helyszíni bejárások alapján több népies jellegű lakóház és klasszicizáló közintézmény is helyi védelemre érdemes. A legtöbb épület jó állapotú, tulajdonosuk ügyelt az eredeti stílusjegyek megőrzésére.

Az épületek felsorolását a Melléklet tartalmazza.

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Nincs karakteres városközpont, városmag, a lakóterületek arculata nagyon vegyes. A különböző korszakok építési periódusai több helyen is disszonáns településképet eredményeztek, amin nehezen lehet javítani.

Forgalmas, de szűk utak: Martonvásár frekventált helyzetéből, és talán a helyi tömegközlekedés hiányából is adódik a magas közúti forgalom, ami erősen megterheli a település úthálózatát. A jelenleg is inkább falusias szerkezetű város nem tudott alkalmazkodni a gyors változásokhoz, viszont a jelenlegi utak teher-, gyalogos- és kerékpáros forgalom egyidejű lebonyolítására szűknek bizonyulnak. Egyes mellékutcákban két személyautó egymás melletti elhaladása is nehézkes.

Utak burkolatának rossz minősége: az utak állapota változó. Vannak teljes hosszon aszfaltozott mellékutcák, és vannak egykor szilárd burkolattal rendelkező utak, amelyek felszíne mára már elkopott, így földút szerű hatást keltenek. A külterületi utak kétfélék, földutak, vagy régi aszfaltos utak, amik a kátyúk miatt szinte járhatatlanok.

Közösségi helyek/terek hiánya: hiányoznak a találkozásra, szabadidő eltöltésére alkalmas szabad, közterületi közösségi terek. Ez elsősorban a kastélykert komplex használatából, valamint a zöldterületek berendezéseinek elavultságából, hiányosságából ered.

Parkolók hiánya: a településközpont területeinek szűkösége miatt parkolásra elszórtan, több kisebb helyen van lehetőség. A helyzeten ront a kastélykertbe látogatók parkolásra való igénye, és mivel a kertnek nincs saját parkolója, az ide érkezők a központi parkolókat használják.

Szolgáltatások alacsony aránya/kínálata: nagyobb bevásárlásra helyben nincs lehetőség, a vendéglátóegységek eloszlása aránytalan.

Idegenforgalmi célpontok bővülésének hiánya: a település nem vonzó a befektetők, vállalkozók számára. A turisztikai vonzerőt a kastélykert, a Beethovenhez és a Brunszvik családhoz kapcsolódó hagyaték jelenti.

Egy étterem működik a városban, ami nagyobb forgalomnál nem képes megfelelő szolgáltatást nyújtani.

1.15 KÖZLEKEDÉS

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A település közlekedési szerepe

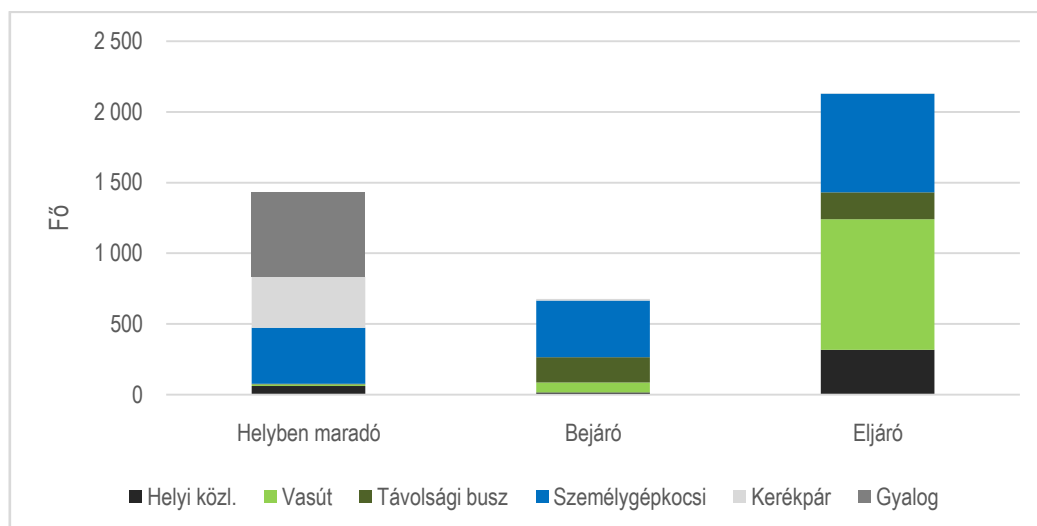
Martonvásár kisváros a Martonvásári járás központja, amely Fejér megye legkisebb területű és közepes népességű járása. Fekvése a megyében keleti, a megyeszékhelytől, Székesfehérvártól mintegy 35 km-re, északkeletre található.

A Martonvásárra bejárók legtöbbször, az összes bejáró 50%-a Baracska, Ráckeresztúr, Kajászó, Gyúró és Tordas településről érkezik a legutóbbi népszámlálás adatai szerint. A városban közlekedő 1426 fő 42%-a gyalogosan, 28%-a személygépkocsival közlekedve érte el úti célját 2011-ben, egy átlagos munkanapon. A kerékpáros közlekedés inkább a városon belül, mint távolsági használatra volt jellemző, a közigazgatási határon belül átlagosan a közlekedők 25%-a kerékpározik, ami országosan is kiemelkedő arány. A városból eljárók száma a bejárók számának csaknem 2,5-szerese, a más

városokba rendszeresen utazók elsősorban Budapestre (a 11. és 12. kerületekbe), Érdre, Székesfehérvárra és Százhalombattára utaznak, ezek az irányultságok az eljárók közel 40%-át érintik. A bejárók és eljárók egyaránt előszeretettel választják a tömegközlekedést.

A helyiek, a városba rendszeresen bejárók, valamint rendszeresen eljáró ingázók (munkavállalók, tanulók, egyéb céllal rendszeresen utazók) közlekedési módválasztását mutatja be a következő ábra.

Közlekedési módok megoszlása

Forrás: Népszámlálás, 2011, KSH

A Martonvásáron maradó, itt dolgozó, tanuló vagy nyugdíjas, háztartásban dolgozó lakosok a közlekedési igényük közel 70%-ában a gyaloglást vagy a kerékpárt választják (42% és 25%). A helyi közlekedésben ugyanakkor közel 30% arányú a személygépkocsi használat is, ami összességében a tömegközlekedést teljesen háttérbe szorítja helyi szinten. A városba bejárók 53%-a személygépkocsival érkezik (vezetőként, vagy utasként), a többi utas 2/3-a távolsági busszal, 1/3-a vonattal utazik Martonvásárra. Az eljárók körében népszerűbb a tömegközlekedés (63%), az így közlekedők közül 76% rendszerint vasúton hagyja el Martonvásárt, a fennmaradók pedig távolsági buszjáratokat használnak céljuk megközelítésére, 2/3 részben helyi közlekedésre használva a távolsági buszokat.

Külső kapcsolatok, országos hálózat

A városon halad át a megye egyik legfontosabb főútja, a fővárost Letenyével összekötő 7. sz. elsőrendű főút. A várostól északnyugatra, a vasút túloldalán, a 7. sz. főúttal párhuzamosan fut az M7 autópálya, amelyre az 81108. j. bekötő úton a település csomóponttal csatlakozik.

Közüti kapcsolatok tekintetében az M7 autópálya csomópontja a városközpontból északnyugati irányban nem egészen 2 km-re, az autópálya mérnökség mellett érhető el. Az M6 autópálya legközelebbi csomópontja délkeletre, Ercsi felé 8 km távolságban található, míg a 6. sz. elsőrendű főút 12 km-re érhető el. A város gyorsforgalmi úti kapcsolatok szempontjából kifejezetten előnyös helyen fekszik.

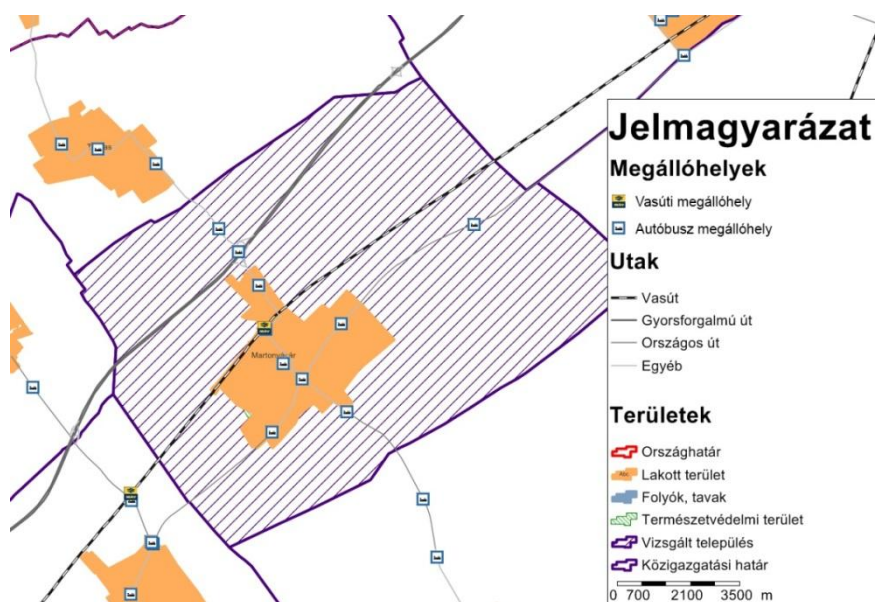
Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Az innen induló utasok Budapest és Székesfehérvár irányában tervezhetnek közvetlen buszjáratokkal utazást. A települést érintő járatokon az átmenő forgalom, illetve innen kiindulva az ingázás a jellemző. A város közigazgatási területén belül 9 helyközi megálló található.

Martonvásár a 30-as számú, Budapest - Murakeresztúr vasútvonal középállomása. A kétvágányú, villamosított vasútvonal az országos és a nemzetközi törzshálózat, egyben az Európai Unió TEN-T átfogó hálózatának része, illetve az ország turisztikai szempontból egyik legfontosabb folyosója. A vasútvonal menetrendi szerkezete alapvetően ütemes jellegű.

Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér – útvonalválasztástól függően – 50-60 km távolságban érhető el.

A buszmegállók és vasúti megálló elhelyezkedését a városban a következő ábra mutatja be.

Martonvásár buszmegállói és vasúti állomása

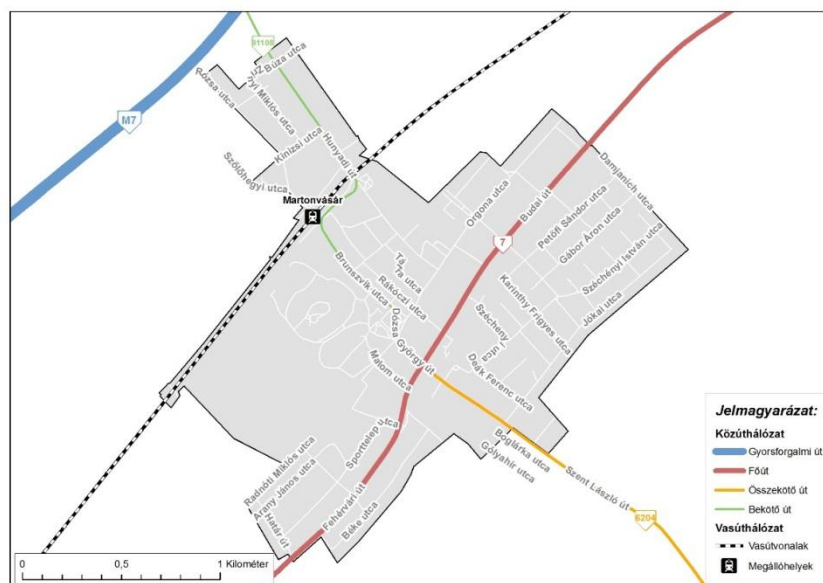
Forrás: Nemzeti Közlekedési Stratégia országos forgalmi modellje, bemenő adatok:
2011/2012. évi autóbusz és vasúti menetrendek

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki közúthálózat

A már ismertetett főhálózati elemeken kívül megemlítendő a várost a környező településekkel északnyugati irányban összekötő 81108. j. bekötő út (Brunsztat út – Hunyadi út) – amely egyben a vasútállomási kapcsolatot is adja –, és délkeleti irányban a 6204. j. összekötő út (Szent László utca), amely közúthálózati szempontból átmenő forgalommal terhelt.

Martonvásár városi közúthálózata

Forrás: TreneconCowi

A város mellékúthálózata régi, történelmi kialakulásuk nyomait őrzik, a lakóterületek feltárására gyakran kis szélességű, esetenként rossz burkolati állapotú utak szolgálnak. Összességében elmondható, hogy a városi utak állapota általában közepes. A kisebb utcák többnyire valamivel rosszabb állapotúak. A belterületi önkormányzati utak közül 24,5 km kiépített és 3,1 km kiépítetlen. Martonvásáron nincs kiépített kerékpárút, csak a 7. sz. főút mentén kijelölt kerékpársáv, sárga felfestéssel jelölve mintegy 2,5 km hosszon (kisebb megszakítással), valamint 18 km járda, illetve gyalogút.

A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fejlesztésére 54 Mft-ot, fenntartására 1,7 Mft-ot, üzemeltetésére 1,2 Mft-ot fordított (forrás: Magyar Közút NZrt).

A közúti csomópontok forgalmát általában közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel szabályozzák, kivéve a Fehérvári út – Dózsa György u. találkozásánál, ahol gyalogos bejelentkezőkkel felszerelt jelzőlámpa található. A városban a körforgalom nem jellemző, egyetlen példánya a vasút utca újjépítésű csomópontja, az állomás aluljárójának végében található. A csomópontokban gyakran problémát okoz – a kialakításukból következően – az egyes forgalmi irányokból érkező járművek időbeni észlelése, a beláthatóság.

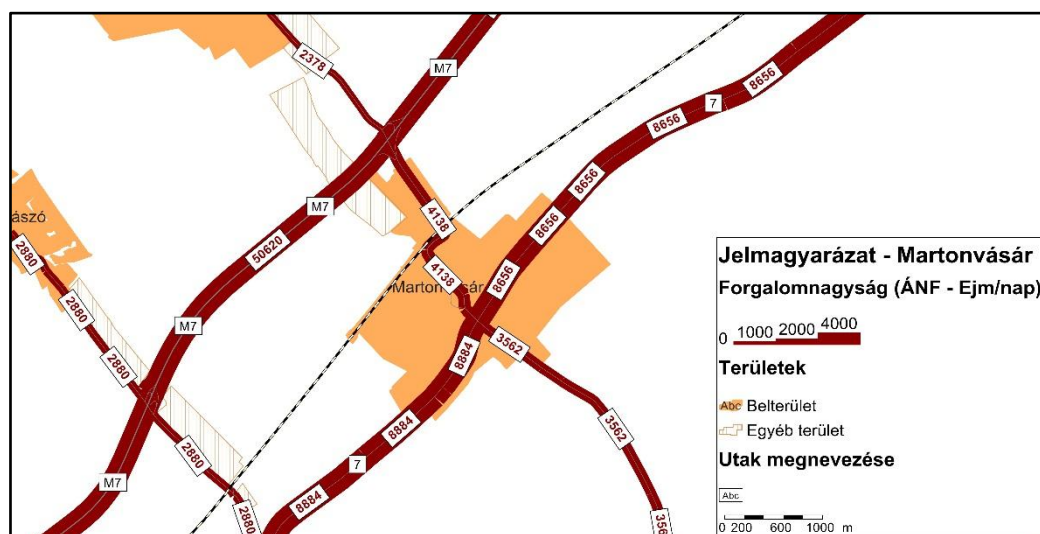
A vasút a városon átvágva nem okoz nagyon jelentős szeparációs hatást, bár a közút számára az áthaladás a síneken kevés helyen lehetséges, a Hunyadi úton (külön szintben), a Határ úton lámpával védve, valamint Erdőháton külön szintben. Jelentősebb zárvány a városban, közlekedésében védett (behajtás-korlátozott) és művelési célból zárt zöldterület, amelynek nagysága, zártsága akadályozza a közlekedési és egyéb célú fejlesztéseket.

A város központja elnyújtott, a városháza és az új kulturális központ, óvodamúzeum által közrezárt tömb tekinthető szűken vett értelemben városközpontnak, itt kisebb szolgáltató-koncentráció is jelentkezik, a Dózsa György és Budai út vonalában.

Forgalmi jellemzők

A városon áthaladó forgalomterhelés erős, a mértékadó ÁNF (átlagos napi forgalom) közel 8900, amelynek egységjárműben mért nehéz gépjármű forgalma 10%, így a buszokkal együtt 540 db jármű halad át a legterheltebb szakaszon, a Fehérvári úton egy átlagos munkanapon. A jármű-darabszám tekintetében a város főútjain 5%-8% a városon keresztül haladó nehéz tehergépjárművek részaránya, ami a legmagasabb értéket a 81108. j. bekötő úton éri el, de a kis tehergépjárművekkel együtt a Fehérvári úton közel 20% a teherforgalom. Az itt közlekedők 77%-a személygépkocsival, 13 %-a kis-, 5,3%-a nehéz tehergépjárművekkel közlekedik. Megjegyzendő, hogy átlagosan napi 20 körüli darabszámban a lassú járművek is megjelennek a forgalomban, főként a 81108. j. úton. Utóbbi úton, és a 7. sz. főút terheltebb szakaszán az átlagos kapacitáskihasználtság 44%-os. A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja.

Martonvásár főbb útjainak forgalmi terhelése

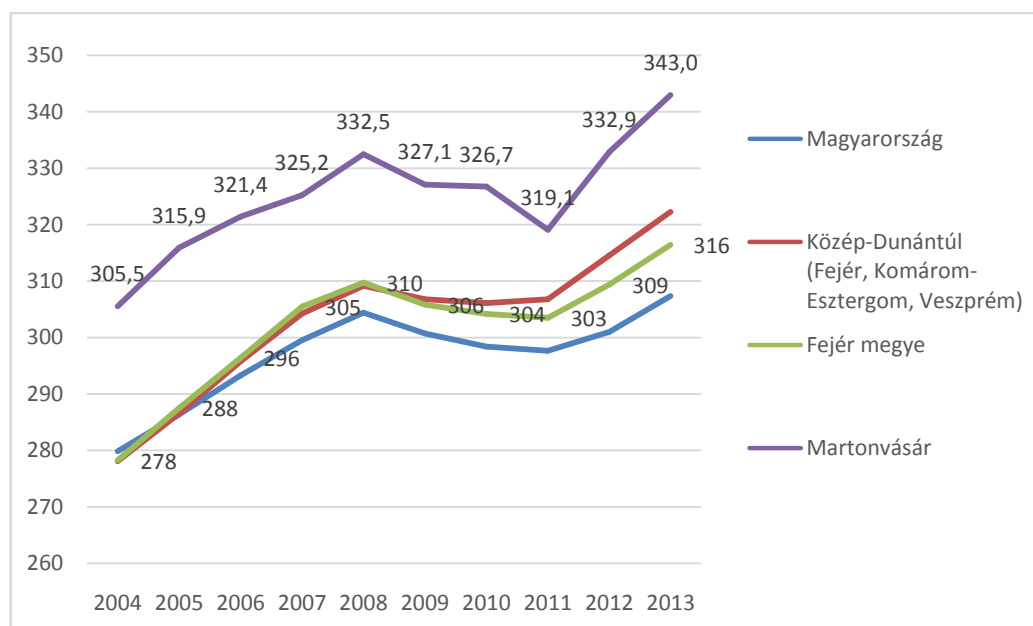

Forrás: „Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” kiadvány, Magyar Közút Nonprofit Zrt., 2014.07.

Gépjármű ellátottság, motorizáció

2013-ban a városban az 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma 343 volt, amely érték (2009-2011 éveket kivéve) az elmúlt időszakban folyamatosan növekedett, a 2004-ben számlált 306 szgk/lakos értékhez képest. Viszonyítási alapként adott az országban, a régióban és a megyében mért értékek változása, a diagramból jól látható, hogy a hazánkban tapasztalható motorizációs szinttel összevetve Martonvásáron jellemzően magasabb az 1000 lakosra eső személygépkocsi szám, mint a viszonyításként megadott értékek.

Martonvásáron 2013-ban 1924 db személygépkocsit regisztráltak, ez az érték is szinte töretlenül növekedett az elmúlt tíz év során.

Martonvásár motorizációs szintjének változása 2004. és 2011. között (szgk/1000 fő)

Forrás: TRENECON COWI

A város (2011-2013 közötti) baleseti adatait tekintve megállapítható, hogy nem fordult elő halálos baleset, a súlyos balesetek a főbb forgalmú utakra esnek, ezeken nem tapasztalható kiemelkedő sűrűsödésű szakasz. A 81108. j. úton nagyobb számmal fordultak elő súlyosabb balesetek, 2011. évre vonatkozóan 3 db. 2012-ben a belvárosi szakaszon volt több baleset az ORFK állománya (KKK-tól kapott KSH adatok) szerint.

Legfőbb probléma a belső úthálózat rossz állapota, valamint a főutak nagy terheltségéből fakadóan elindult romlása. A felújításra kijelölt utak a Deák F. u., Széchenyi u., Ady E. – Vasvári P. u., Bocskay, Teleki, Táncsics, Arany J. Jókai M, Vörösmarty, Orgona, Gárdonyi és Rózsa utca, a várható pályázati források rendelkezésre állásának függvényében.

Az áruszállítási tevékenységben az áthaladó jelleg dominál. Az önkormányzat a teherforgalom áthaladását nem szabályozza, bár a korlátozásra már születtek tervek. Ipari terület megnyitása tervezett, amelynek a leendő szállítási-igény felfutása egyelőre nem tervezhető.

Az áthaladó teherforgalom nagy aránya állandó konfliktust jelent a helyi lakosokkal (a környezeti és zajszennyezésük miatt) és a gyalogosan, kerékpárral közlekedőkkel a keresztező irányok átengedésének ellehetetlenülése miatt.

1.15.3 Községi közlekedés

1.15.3.1 Közúti –autóbuszos közösségi közlekedés

Helyközi és távolsági autóbusz közlekedés

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben az Alba Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. Az Alba Volán Zrt. az Középnugat-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (KNYKK Zrt.) egyik alapítója.

A város rendelkezik közvetlen járatokkal Budapest (napi 4 induló járat, menetidő 00:44 – 00:48 között), valamint a megyeszékhely és regionális központ Székesfehérvár (napi 8 induló járat, menetidő 00:49 – 00:56 között) felé.

Martonvásár és környéke Volán hálózatát tekintve a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Martonvásáron a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 7. sz. főút, illetve a 6204. j. összekötő út belterületi szakaszán helyezkedik el. A település központja, az oktatási intézmények és a vasútállomás is közvetlenül elérhető a környező településekről. Fontos az átmenő forgalom, a Budapest – Székesfehérvár útvonalon haladó járatok érintik a települést.

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (vasútállomás, Szent Lászlóút) kb. 50-60 járat áll meg egy munkanapon, a kisebb megállóknál is 15-20 db. Martonvásáron nincsen külön autóbusz állomás, a legforgalmasabb megállóhely a posta, amelyet egy átlagos munkanapon kb. 82 járat érint.

Helyi autóbusz közlekedés

Martonvásáron nincs különválasztott helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják. Helyi jellegű tömegközlekedés Erdőhát és Kismarton felé működik, 2006 óta, korábban 5 jármű látta el ezt a feladatot (2000-ben), de 2006 óta az utasok száma folyamatosan csökkent. A helyi jellegű használat jelenlegi, magas aránya miatt több vonalon is szükség lenne a helyi közlekedési lehetőségek erősítésére.

A buszmegállók műszaki állapota nem egységes, de a tervek között szerepel a városkapu térségek rendezése kapcsán felújításuk.

1.15.3.2 Kötőtpályás –vasúti közösségi közlekedés

A települést érintő vasútvonalak, hálózati kapcsolatok

Martonvásárt a 30-as számú Budapest (Déli pu.) – Murakeresztúr – országhatár vasútvonal érinti. A nemzetközi jelentőségű vasúti fővonal részben (a Budapest és Székesfehérvár közötti szakaszon) a TEN-T corenetwork (törzshálózat) és a RFC6, Mediterranean szállítási folyosó része, egyben az ország egyik legfontosabb vasútvonala. Budapestről indulva érinti a Velencei tavat, Székesfehérvár után felfűzi a Balaton déli partján fekvő településeket (jelentős turisztikai funkció), majd Nagykanizsán át éri a magyar-horvát vasúti határállomást, Murakeresztúrt. Az engedélyezett sebesség Budapest-Déli pu. és Kelenföld között 80 km/h, Kelenföld és Lepsény között 120 km/h. A vonal a Murakeresztúr – országhatár szakasz kivételével villamosított, Budapest-Déli pu. és Szabadbattyán között kétvágányú, a többi szakaszon egyvágányú.

A Kelenföld és Székesfehérvár közötti szakasz a közelmúltban átépült (még a GSM-R rendszer és az ETCS L2 szintű vonatbefolyásolás kiépítése folyamatban van, ami után bevezethető lesz a 160 km/órás emelt sebességű üzem), Székesfehérvár állomás átépítése jelenleg folyamatban van csakúgy, mint a Balaton déli partján elhelyezkedő Lepsény – Szántód-Kőröshegy szakasz átépítése is.

Martonvásár területén egy vasútállomás található. A felújítás részeként Martonvásár állomás is teljes átépítésre került.

Vasúti szolgáltatás

Martonvásár állomáson egy átlagos munkanapon a 2014/2015. évi menetrend alapján 52 pár személyszállító vonat áll meg. Az EC, IC és a gyorsvonatok az állomáson nem állnak meg (e vonatok Kelenföldi, vagy Székesfehérvári átszállással érhetők el). Gyorsított személyvonatok órás ütemben közlekednek Székesfehérvár – Budapest-Déli pályaudvar és Székesfehérvár – Kőbánya-Kispest között (e vonatok együtt közelítőleg félórás ütemes közlekedést biztosítanak), valamint szintén óránként közlekednek a helyben forduló, Martonvásár - Budapest-Déli pályaudvar viszonylatú gyorsított személyvonatok.

Az említett vonatok kiváló összeköttetést biztosítanak a megyeszékhely, illetve a főváros felé, Székesfehérvárra a menetidő 27-33 perc, Budapestre (Kelenföld állomásra) 19-29 perc.

A vasútállomás jelentős utasforgalmat bonyolít.

A 30-as számú vasútvonalon jelentős vasúti teherforgalom is bonyolódik, Martonvásár állomás azonban helyi áruforgalmat gyakorlatilag nem bonyolít.

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

Martonvásár vasútállomás Martonvásár északi részén, részben lakott területek, részben zöldterületek között fekszik, megközelíteni a település központja és a vasúttal párhuzamosan futó 7. sz. főút, illetve az M7 autópálya felől a 81108. j. Gyűrő bekötő úton át lehet. Korlátlan utas- és áruforgalomra berendezett középállomás a 30-as számú vasútvonal Tárnok (8,7 km) és Kápolnásnyék (10,7 km) állomásai között, Budapest-Déli pályaudvartól 33,3 km-re.

Martonvásár állomáson a felújítást követően már csak nyílt rakodó található. A rakterület burkolt, illetve kivilágított.

Utasforgalmi létesítmények

Az átépítés során az állomási előtéren (településközpont felőli oldal) korszerű P+R és B+R parkoló létesült. A településközponttal átellenes oldalon korszerű buszmegállók és utasvárók épültek.

Az állomáson széles, akadálymentes, térkő burkolatú peronok épültek, melyek ugyancsak akadálymentes gyalogos aluljárón át közelíthetők meg.

A felújított akadálymentes felvételi épületben található pénztár, illemhely, az állomáson korszerű hangos és vizuális utastájékoztatás települt.

Az épület és kapcsolódó létesítményei korszerűek, jó állapotúak, azonban a telítettségüket tekintve szükség lenne a P+R és B+R kapacitás további növelésére (pl. az állomás településközponttal átellenes oldalán).

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerékpáros közlekedésre kijelölt kerékpársáv a 7. sz. főút városi szakaszán a Malom utca és a Rákóczi Ferenc utca közötti szakasz kivételével, közel 2,5 km hosszú. A felfestés sárga színű, leromlott állapotú, a kerékpársáv poros, ráparkolással terhelt, de állapota megfelelő, felújító festéssel rendbe hozható. A kerékpársáv kitáblázása nem megfelelő. Használata gyakori, bár a járdán kerékpározás is előfordul, akár a kerékpársávval párhuzamosan. A mellékúthálózat kerékpározásra alkalmas, kivéve a szűk feltáró utcákon, ahol a kétirányú személygépkocsi forgalom egymás mellett elhaladása is problémás, ezeken az utakon veszélyes helyzetet teremthet egy kerékpáros közlekedése.

A kerékpározás részaránya jellemzően egész évben magas, átlagosan a helyi közlekedők 25%-a, napi 360 fő kerékpározik.

A kerékpártámaszok létesítése a felújítások környezetében megtörtént, de a parkolási létesítmények állapota vegyes, kialakításuk jellemzően nem szabványos, nem egységes megjelenésűek. A kerékpáros támaszok kialakítására igény mutatkozik, még a vasútállomás mellett kialakított, korszerű, B+R kerékpárparkolónál is, ami olykor kapacitáshatáron működik.

A kerékpárral közlekedők biztonságos átvezetése a forgalmasabb utakon nem szabályozott, nincsenek szabványosan kijelölt kerékpáros átkelők.

Kerékpárút építését tervezi az önkormányzat a következő támogatási ciklusban Erdőhát és Martonvásár között (2,1 km hosszon), valamint Martonvásár - Ráckeresztúr - Ercsi között a városra eső szakaszon (Szent László völgye kerékpáros útvonal).

A tervek szerint a főtéren fogja javítani a belvárosi kerékpár-parkolási lehetőségeket a „Városközpont zöldterületeinek fejlesztése” tárgyú projekt.

Infrastruktúra

A gyalogos infrastruktúra változatos kialakítású, az újabb fejlesztések környezetében jó minőségű, esztétikus és akadálymentes gyalogos felületek épültek. Általánosan kijelenthető, hogy a járdák közepes állapotúak, de biztonságos használatra alkalmasak, ugyanakkor néhol keskenyek (belvárosi szakaszok). A főbb gyalogátkelő helyek közül a Dózsa György út – Fehérvári út jelzőlámpás csomópontjában bejelentkezési lehetőség épült, a forgalmas 7. sz. főúton néhol járdasziget segíti a biztonságos átkelést.

A vasútállomás alatt gyalogos és kerékpáros közlekedők számára akadálymentesített aluljáró épült a felújítás részeként.

A forgalmas utakon a biztonságos átkelésre alkalmas gyalogos átkelők száma nem megfelelő. Az átkelést tovább nehezíti a növekvő forgalom volumene és gyakran nem szabályos sebessége.

Igények, forgalmi jellemzők

Az iskolák, kereskedelmi-, szolgáltató-egységek, intézmények, szabadidős létesítmények környezetében akadnak problémák a megközelítésükre kijelölt felületek minőségével, de ezek javítását általában az adott létesítményhez kapcsolódó fejlesztési tervek tartalmazzák (pl. Sportpálya

fejlesztése, Városház központ zöldterületeinek fejlesztése). A városi gyaloglásra növekvő igény tapasztalható a vasútállomásra vezető utak mentén és a városház központban.

A felújításra kijelölt utak mentén a járda felületek rendezése és akadálymentesítése is tervezett. Külön járdaépítés (Fehérvári út páros oldalán, Szent László út - Szent László-patak hídjá közötti és Ady E. u. – Vasvári P. utcai, Budai úti járdaépítések, Fehérvári út páratlan oldali járdajavítás) és akadálymentesítés is szerepel a tervek között (7. sz. főút városház központi szakaszán a kiemelt szegély akadálymentesítése az útcsatlakozásoknál, Malom u., Deák F. u. között).

A lokális gyaloglási körülményeket javítani fogja a kastélyparkban tervezett turisztikai célú fejlesztés is.

1.15.5 Parkolás

Martonvásáron a parkolásra alkalmas létesítmények változatos számban és kialakításban találhatók meg. Azonban az intézmények környezetében és rendezvények időszakában előfordul parkolóhely hiány, különösen a Brunszvik úton (Emlékezés tere, Dózsa György út területeire áthúzódva) tapasztalható a turistaszakaszban.

Az önkormányzat épületének felújításával 27 új parkoló létesült az udvarban, amely a főbb parkolási igényeket a hivatalnál ellátja.

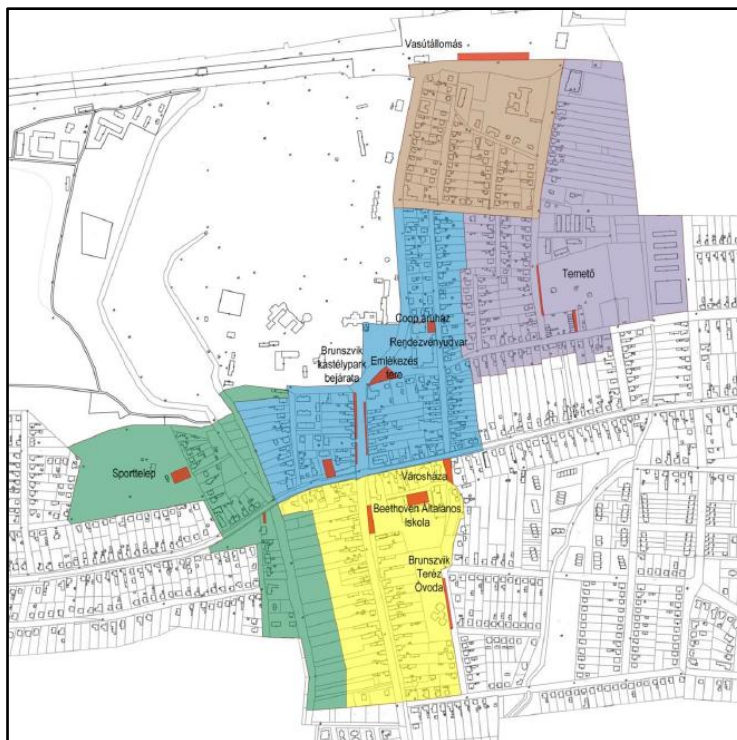
A vasútállomás mellett új létesítésű P+R található, jó műszaki állapotban.

A városban fizető parkolás nincs.

2012-ben a parkolási helyzet felmérésére, és a parkolási gondok enyhítésének tervezésére parkolási koncepció készült.

A következő ábra a belváros zónáit jeleníti meg, pirossal jelölve a parkolásra alkalmas, kijelölt vagy arra használt helyeket.

Martonvásár belvárosi területeinek övezeti lehatárolása és jelenleg elérhető parkolási lehetőségei

Forrás: Martonvásár város parkolási koncepciója, 2012.

A parkolási koncepcióban szereplő megoldási javaslatok a fenti övezetekre:

- Vasútállomás környéke [barna]: törekedni kell további parkolóhelyek kialakítására.
- Temető és környéke [lila]: Bajcsy-Zsilinszky út mentén parkolósáv kiépítése megvalósult. Férőhely szempontjából az övezet nem igényel beavatkozást.
- Városközpont, szolgáltatások környezete [kék]: A városközpontban a gépjárművel rendelkező lakosok számának, az idegenforgalom intenzitásának növekedése és a szolgáltatások sűrűsödése miatt hiányok mutatkoztak a parkolási férőhelyeket illetően. Bővítés a Kodály Zoltán utcában megvalósult. További parkolóhelyek létesítésére került sor a Rákóczi Ferenc utca és az Emlékezés tere kereszteződésénél elhelyezkedő területen.
- Közigazgatási, közszolgálati és oktatási terület [sárga]: Iskolai parkoló építésére a Deák Ferenc utcának az iskolaudvarral érintkező szakaszán van lehetőség, megvalósítása folyamatban van. Az utca e része nem bonyolít gépkocsiforgalmat, de a Mentőállomás felőli egyirányúsítással viszonylag könnyen megközelíthető.
- Sporttelep környéke [zöld]: A szilárd burkolat növelésével, cellák felfestésével, tiltótáblák kihelyezésével a jelenleg tapasztalható szabálytalan, zöldfelületen történő parkolás. A Sporttelepet a városközponttal összekötő sétány segítségével, a Sporttelepen lévő parkolási lehetőség megfelelő kommunikációjával, kitáblázásával a városközpont parkolási terhei is csökkenthetők, hiszen a sétányon gyalogosan körülbelül 10 perc alatt elérhető a kastélypark és a rendezvényudvar is.

1.16 KÖZMŰVESÍTÉS

A város közművesítése fokozatosan épült ki. Mára a település belterületén legalább a részleges közműellátás, de a városközpontban, a központ közeli városrészekben már a teljes közműellátás biztosított. Jelentősebb ellátási hiány a belterület peremén és a külterületen fekvő városrészekben fordul elő.

Az elmúlt tíz évben (2001-2011) jelentős közműfejlesztések valósultak meg, amelynek eredményeként nőtt a teljes közművel rendelkező lakások aránya.

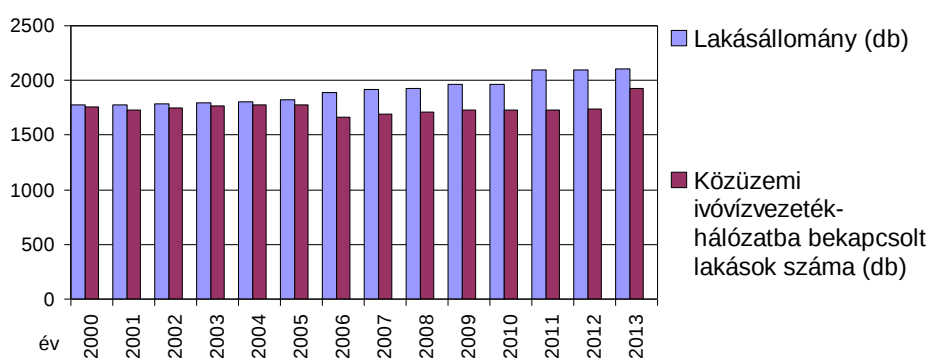
1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 40 km hosszban épült ki, ezzel a vízvezeték kiépítettsége a belterületen teljes körűnek tekinthető. A külterületen fekvő városrészekben is biztosították a vízellátást, bár nem városrész szintűen.

Az ivóvízzel ellátott lakások száma a 2014. évi statisztikai adatok alapján 1929 db volt, ez a település lakásállományának 91,5 %-a. Az ellátottság jelzi, hogy Martonvásáron a lakosság 8,5 %-a, kb. 400 fő számára nincs megoldva a közüemi vezetékes ivóvíz ellátás. Ezek ellátására a közhálózatra telepített 8 közkifolyó áll jelenleg rendelkezésre. A közüemi vízellátásban nem részesülő telkeken élők a vízellátásukra a közkifolyókon kívül, házi kutakat is hasznosítanak, de azok vízminősége bizonytalan. Házi kutakat a fenntartási költségeik csökkentésére a közüemű vízellátásban részesülők is használnak, elsődlegesen locsoló vízként.

Vízellátottság fejlődése 2000-2013 között

Forrás: KSH

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 1756 lakás, az akkori lakásállomány 98,9 %-a rendelkezett vezetékes ivóvíz ellátással, 2014. január 1-én 1929 lakás, a lakásállomány 91,5 %-a. (Meg kell jegyezni, hogy ez idő alatt a város népességszáma 12,5 %-kal, a lakásállomány pedig 19 %-kal nőtt.)

Vízellátás műszaki hálózati rendszere (vízbázis, hidrogeológia, hálózati rendszer)

Martonvásár vízellátó hálózatának üzemeltetője a Székesfehérvár központú Fejérvíz Zrt.

A település vízellátásának bázisa a település saját vízbázisa, ebben hét kútban termelik ki az ivóvizet. A vízműtelepen 2 db 100 m³-es térszíni tározó és egy 500 m³-es hidroglóbusz található. A térszíni tározók jelenleg üzemben kívül vannak, a kutakból kitermelt víz a hidroglóbuszba kerül. A hálózati rendszerben a víznyomás megfelelő, víznyomás problémák nincsenek.

A település belterületének ellátására 100%-ban kiépült a vízvezeték hálózat. A hálózat főleg dn 100-as vezetékekből épült meg, csak a főbb gerincek mérete dn 150.

A Martonvásáron üzemelő vízbázis kapacitása, a kitermelhető víz mennyisége 800 m³/nap, ebből a város napi átlagos vízfogyasztása 600 m³/nap.

A település Erdőhát és Kismarton településrészeinek beépített területein külön vízellátó hálózati rendszerek üzemelnek. Az itt megépített hálózatokba saját kutakból kitermelt vizet juttatnak, a hálózatokban a víznyomást a 100, illetve a 200 m³-es víztornyokban tárolt víz szintje határozza meg. A hálózatok legnagyobb részben a telkeken belül épültek meg.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatán az előírások szerint a tűzcsapok felszereltek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Fejlesztési igény

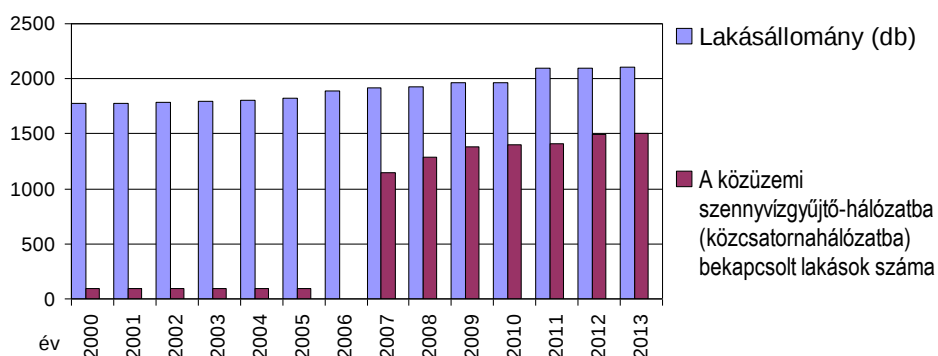
Az ágazat részéről elkészített „gördülő fejlesztési terv” keretében a szolgáltató ütemezetten rögzítette az ivóvíz ellátás hálózatának és létesítményeinek rekonstrukciós és fejlesztési igényeit.

Fejlesztési célkitűzés az ivóvíz vízminőségének megőrzése, a folyamatos, minél kevesebb üzemzavarral történő biztosítása, lehetőleg pályázati támogatás segítségével. További fejlesztési cél a régi „ac” vezetékek KPE vezetékekre való kicserélése.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A településen a szennyvíz elvezetésére elválasztott rendszerű közcsontra hálózat létesült. A szennyvízcsatorna hálózat a belterületen 30,3 km hosszban épült ki, ezzel a csatornahálózat a város legnagyobb hányadában rendelkezésre áll. Erdőhát településrész beépített területén külön szennyvízcsatorna hálózati rendszer üzemel. Az itt megépített hálózat a szennyvizet zárt szennyvíztározóba vezeti, ahonnan a szennyvizet szippantókocsikkal szállítják el szennyvíztisztító telepre. A szennyvízcsatornák a vízvezetékekkel párhuzamosan legnagyobb részben a telkeken belül épültek meg, nem pedig a közterületi utak nyomvonalán.

Szennyvízelvezetés fejlődése 2000-2013 között

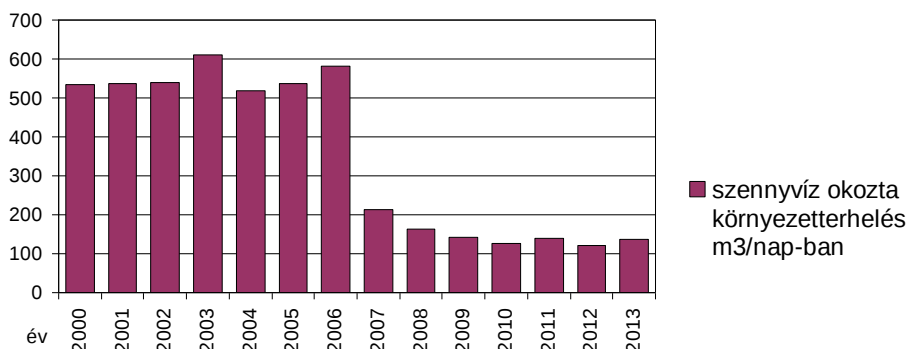

Forrás: KSH

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 93 lakás, az akkori lakásállomány 5,2 %-a csatlakozott a közcsatorna hálózathoz, 2014. január 1-én 1507, a lakásállomány 71,5 %-a. Meg kell jegyezni, hogy a közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják.

Az ezzel okozott talaj- és vízszennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent.

Környezetterhelés alakulása 2000-2013 között

Forrás: KSH

Míg 2000-ben 534 m³/nap-ra becsülhető a talajba szikkasztott szennyvíz mennyisége, 2013 év végére ez 138 m³/napra csökkent.

Szennyvízelvezetés műszaki hálózati rendszere (szennyvízkezelés, hálózati rendszer)

A szennyvízelvezetés rendszerének üzemeltetője a Székesfehérvár központú Fejérvíz Zrt. Bicskei Üzemmérnöksége.

A Fejérvíz Zrt Bicskei Üzemmérnöksége üzemelteti Martonvásár, Tordas, Gyúró és Ráckeresztúr települések szennyvízcsatorna hálózatát és az összegyűjtött szennyvizek kezelését szolgáló ráckeresztúri regionális szerepkörű szennyvíztisztító telepet.

A szennyvíztisztító telep kapacitása 1200 m³/nap, jelenleg a szennyvíztisztító-telepre érkezett szennyvízmennyiségek átlagosan 1000 m³/nap. A szennyvíztisztító telep totáloxidációs, anaerob-anoxikus, un. SBR technológiával tisztítja a szennyvizeket.

Fejlesztési igény

Az ágazat részéről elkészített „gördülő fejlesztési terv” keretében a szolgáltató ütemezetten rögzítette a szennyvízgyűjtő hálózatának és létesítményeinek, a szennyvíztisztító telep rekonstrukciós és fejlesztési igényeit.

A növekvő igénybevétel miatt a szennyvíztisztítót bővíteni kell.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Martonvásár csapadékvíz elvezetése döntően nyílt árkos kialakítású, amelyek hidrológiai rendezettsége nem jellemző. Így az árkok vízelvezető képessége korlátozott. Egyes szakaszai szikkasztó árokként üzemelnek, de előfordulnak árokfeltöltések (pl. kocsí behajtó létesítése miatt), árokfeltöltődések feliszaposodás, illetve növényzettel való benövés miatt.

Az intenzíven beépített belső területeken is jellemző a nyílt árkos elvezetés. Csak a nagyobb utak víztelenítésére épült zárt csapadékvíz elvezetés. A kisebb belső utakon a kiemelt szegéllyel próbálják a nagyobb utak árkaiba vezetni a csapadékvizeket. Zárt csapadékvíz elvezetés jellemzően a 7 sz. országos főút belterületi szakasza alatt található.

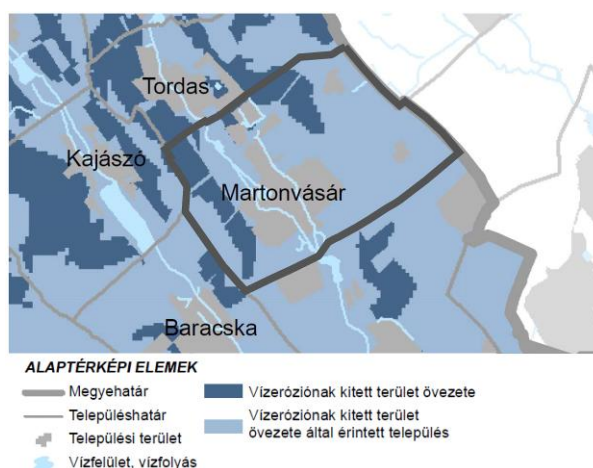
A település felszíni vizei

Martonvásár csapadékvizeinek befogadója a Szent László-patak, amelybe közvetlenül, vagy mellékvízfolyásai közvetítésével érkezik a csapadékvíz.

Martonvásár területén több jelentős tó és tározó is található, amelyek árvízcsúcs csökkentésre is használhatók lehetnek.

A település természeti adottsága a vízerózió kitettség a közigazgatási terület nyugati és északi részén, amelyet a megyei területrendezési terv is rögzített.

Vízerózióknak kitett területek

Forrás: Fejér megye Területrendezési terve

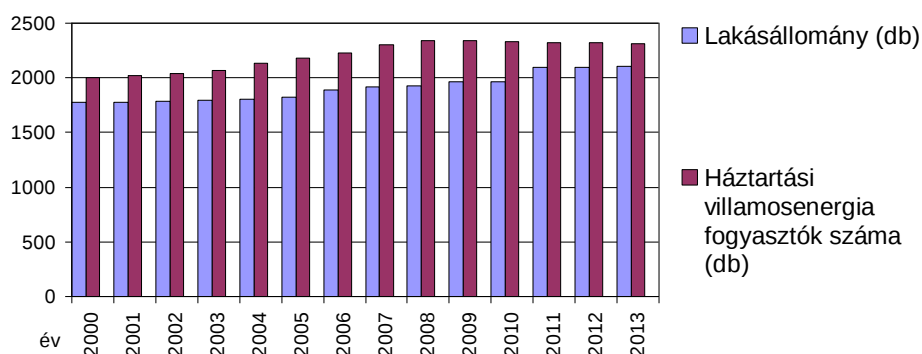
1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Villamosenergia ellátás

Martonvásár villamosenergia igényeit a pécsi központú E.ON Dél-Dunántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja.

Villamosenergia ellátottság változása 2000-2013 között

Forrás: KSH

A diagram jelzi, a lakásállományt meghaladó villamosenergia-fogyasztást. Ezt a külterületi, nem lakáscélú, de villamosenergia ellátást igénylő ingatlanok indokolják. Az áramszolgáltató az ellátottságot teljes körűnek minősíti.

Az ellátás bázisa a Baracskai 130/22 kV-os alállomás, amelynek betáplálása az országos 120 kV-os hálózat kiépített bekötésével biztosított. A 120/20 kV-os alállomásról induló 20 kV-os szabadvezetékes hálózat táplálja a település körzetének fogyasztói transzformátor állomásait. A település ellátását szolgáló transzformátor állomások jellemzően oszlopállomások.

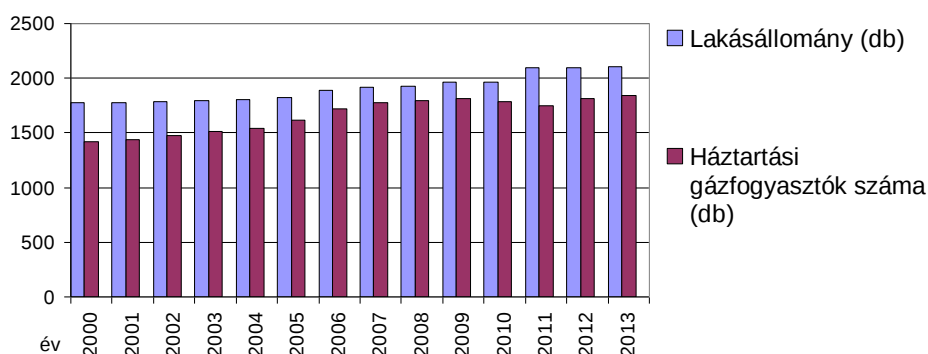
A hálózatok jellemzően föld feletti vezetésűek. A település közvilágítása a kiefeszültségű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott. Ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek.

A 400 és 220 kV-os nagyfeszültségű átviteli és a 132 kV-os főelosztó hálózati elem is érinti Martonvásár közigazgatási külterületét.

Gázellátás

A település gázellátásának kiépítése a 90-es évek közepén kezdődött. A földgázellátás szolgáltatója az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt.

Gázellátás alakulása 2000-2013

Forrás: KSH

A diagram mutatja, hogy 2000-ben 1420 lakás, az akkori lakásállomány 80,0 %-a rendelkezett vezetékes földgázellátással, 2014. január 1-én 1840 lakás, a lakásállomány 87,2 %-a.

A földgázbekötéssel a lakások automatikus üzemvitelű termikus energiaellátását valósították meg, csökkentve a jelentősebb környezetterhelést okozó hagyományos energiahordozók fűtési célú hasznosítását.

Műszaki ellátási rendszer

Az ellátást a Pécs központú E.ON Dél-Dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. A település gázellátásának bázisa a Kápolnásnyéki MOL nagynyomású gázátadó és gáznyomáscsökkentő állomás, ahonnan induló nagy-középnymomású vezeték képezi Martonvásár ellátásának gerincét. A Kápolnásnyék-Martonvásár-Gyúró NÁ 90-es KPE nagy-középnymomású vezetéken érkezik a gáz a nagyközép/középnymomású nyomáscsökkentőkhöz, ahonnan középnymomású elosztóhálózat épült ki a település gázfogyasztóinak ellátására. A település Erdőhát és Kismarton településrészeinek beépített területein vezetékes gázellátás nem épült ki.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók fogyó készlete és hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják. (Bővebben lásd Mellékletek)

Szélenergia

Martonvásár és térsége nem fekszik a szélenergiát nagyon kedvezően hasznosítható területen, de hasznosítási lehetősége nem zárható ki. Szélerőmű létesítési szándékot azonban a település számára meghatározóbb szempontok alá kell vetni. A település megjelenését, arculatát, látványát nem ronthatja, a település fejlődését biztosító távlati céljait nem korlátozhatja.

Napenergia

Martonvásár területén 2000 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú

energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A vizsgálatok szerint a napenergia hasznosítása helyi jelentőséggel, intézményi szinten és házi hasznosítással egyre növekszik.

Ez az a megújuló energiahordozó, amelynek szélesebb, energiagazdálkodást is érintő hasznosítása várható Martonvásáron.

Az elmúlt időszakban a Brunszvik Beethoven Kulturális Központ épületére kisebb napkollektor került, a Polgármesteri Hivatalra a telepítés folyamatban van.

Fejlesztési igény: korszerűsítés az intézményi épületállomány energetikai tulajdonságainak és a közvilágítás hatékonyságának javítása érdekében, napelemes rendszer telepítése.

Vízenergia

Közüzemű szintű energiatermelésre alkalmas vízerőmű létesítésére Martonvásáron nincs lehetőség.

Biomassza-biogáz

Biomassza-biogáz előállítására az ország területén mindenhol, így Martonvásár területén is van lehetőség. Az elégetése során keletkező CO₂ miatt, ma már nem tekintik annyira környezetbarátnak, mert az elégetése előtti oxigén termelése és az elégetése során keletkező CO₂ ugyan közel egyensúlyban van, de amíg az oxigén termelése a beépített környezettől távolabbra esik, a környezet terhelő kibocsátás a beépített területen jelentkezik.

Geotermikus energia

A földhőből hőszivattyúval kitermelt hőenergia közvetlenül fűtésre, használati melegvíz előállítására hasznosítható, geoerőmű segítségével villamosenergia termelésre is alkalmas.

A földhő hasznosítására Martonvásár területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgáz, vagy távhő hasznosításával biztosított, helyi hőbázis segítségével.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak, de az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása még kismértékű.

Az elmúlt időszakban a Brunszvik Beethoven Kulturális Központ épületére kisebb napkollektor került, a Polgármesteri Hivatalra a telepítés folyamatban van.

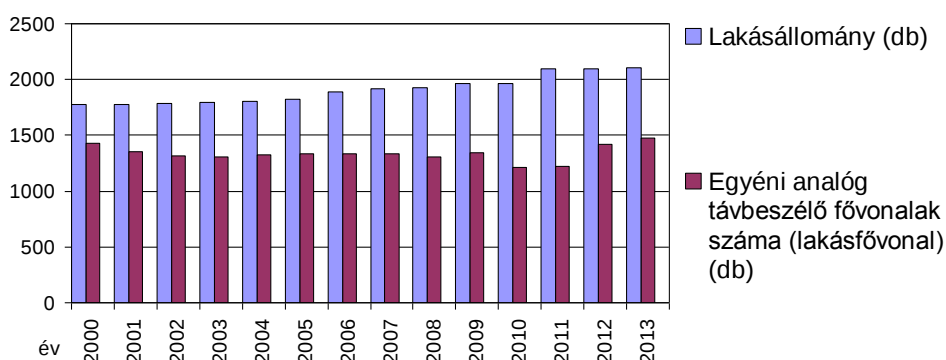
Fejlesztési igény: korszerűsítés az intézményi épületállomány energetikai tulajdonságainak és a közvilágítás hatékonyságának javítása érdekében, napelemes rendszer telepítése.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Vezetékes elektronikus hírközlés

Martonvásár vezetékes távközlési ellátását a Magyar Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki és üzemeltette, jelenleg a Magyar Telekom biztosítja. A Székesfehérvári szekunder központhoz tartozó 17-es körzetszámú Biatorbágy primer központ Martonvásár vezetékes távközlési hálózatának bázisa. A primerközpont-hoz tartozó települések 22-es hívószámon csatlakoznak az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

Távbeszélő fővonalak

Forrás: KSH

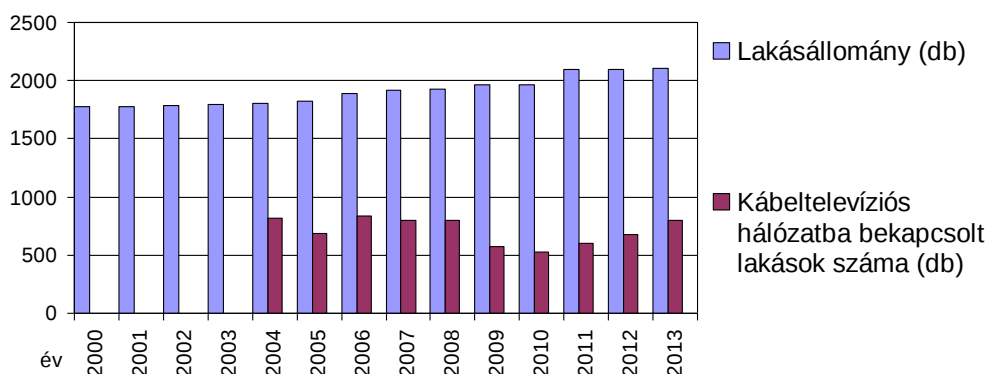
Jelenleg 1479 egyéni lakásfővonal üzemel, de ez a jelenlegi lakásállomány figyelembe vételével csak 70,1 %-os ellátottságot jelent. Azonban ezzel is az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban jelentősebb volt, jelenleg, a mobiltelefon használatának elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent. A településen 2000-ben 16 db, mára csak 1 db nyilvános távbeszélő állomás üzemel a vasútállomásnál.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat föld feletti elhelyezésű, a település nagyobb területi hányadán jellemzően külön oszlopokra szerelten épült.

Az ágazati nyilvántartás szerint a településen 59 vezetékes távközlési szolgáltató áll rendelkezésre.

A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást 2004-ben építették ki.

Kábeltelevíziós hálózat

Forrás:KSH

2004-ben 816 lakás, az akkori lakásállomány 45,2 %-a, 2014 január 1-én 802 lakás, a lakásállomány 38,0%-a vette igénybe a kábel TV szolgáltatást.

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat 7 vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván, mint szolgáltatásra jogosultat. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – kiépültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., illetve a Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg vezetékek nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben 8 szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat.

1.17 KÖRNYEZETVÉDELME

Martonvásár Önkormányzat Képviselő-testületének a 21/2014. (XI.25.) rendelete szól a helyi építési szabályzatról. Ennek 13. §-a tartalmazza a környezetvédelmi előírásokat. Elkészült Martonvásár településrendezési terv felülvizsgálatának környezeti értékelése, ami további környezeti információt tartalmaz a településről.

Önkormányzati rendeletek, melyek a környezet védelmére vonatkozóan határoznak meg előírásokat:

- Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 33/2005. (XI. 30.) rendelete a közterületek tisztán tartásáról, a települési szilárd hulladék gyűjtéséről és elszállításáról
- Martonvásár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2010. (II. 3.) rendelete a települési folyékony hulladékkal kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatásról és egyéb szabályairól
- Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2011. (III. 9.) rendelete Martonvásár Város egyes területeire vonatkozó változtatási tilalom elrendelésének előírásáról
- Martonvásár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 17/2005. (VIII. 29.) rendelete a hulladékgazdálkodási tervről
- Martonvásár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 22/2005. (X. 26.) rendelete a talajterhelési díj helyi szabályairól

1.17.1 Talaj

Martonvásár térsége jelentős mezőgazdasági potenciállal rendelkezik. A löszös alapkőzetű talajok jó termékenységűek és mintegy 90%-uk szántóterületként hasznosítható. A réti öntéstalajok előfordulása csupán a patak völgyekre korlátozódik.

Genetikai talajtípusok és a talajok talajértékszám

Forrás: Agrotopográfiai térkép

Martonvásár közvetlen környékén jellemzően mészlepedékes csernozjom talajok fordulnak elő, míg vízfolyások mentén réti öntéstalajok alakultak ki. A talajértékszám a különböző talajok természetes termékenységét fejezi ki a legterményesebb talaj termékenységének %-ában. A település körüli területek talajértékszámja magas, jellemzően 71-80 közötti.

A település északi határában a szántók között illetve a külterületi, majorokhoz vezető utak mellett fasorok, erdősávok találhatók. A többi területre nem jellemzők a fásítások. A szántóterületek között vannak homogén, nagy kiterjedésűek, de egymás mellett több kisebb területű is. Martonvásár területe vízerózióknak kitett terület övezetébe tartozik, főként a Gábor-majori erdő és az északi szántók területén.

A nagy kiterjedésű, jó minőségű szántók deflációra érzékenyek, tápanyag-utánpótlásukról gondoskodni kell, ezért is fontos, hogy a termőtalajok védelmét talajkímélő technikákkal (megfelelően kialakított vetésforgóval, lazító műveléssel, környezetbarát tápanyag utánpótlással stb.) és mezővédő erdősávok telepítésével segítsék elő a gazdálkodók.

A talajokat (a felszíni és felszín alatti vizek mellett) az intenzív mezőgazdasági termelésből származó vegyszerek, valamint gazdasági területeken jelen lévő üzemanyagok, kenőolajok, vegyszerek szennyezhetik.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek

Vízgyűjtőterület, vízfolyások, tavak

Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén.

A Szent László-patak alsó- középső- és felső szakaszokra van tagolva. Alsó szakaszának vízgyűjtőterületét délkeleten a Duna, keleten a Zámori-patak és a Benta-patak, északon a Szent László-patak középsőszakasz, nyugaton és délen a Váli-víz vízgyűjtőterületei határolják. A Szent László-patak a Váli víz alsó szakaszába folyik. Állapotértékelés alapján erősen módosított kategóriába sorolt.

Víztestek értékelése

Víztest	Olyan társadalmi igény, ami miatt létrehozták, illetve módosították a víztestet
Szent László-patak középső	Völgyzárógátas tározók (halászati hasznosítás)
Szent László-patak felső	Völgyzárógátas tározók (jelenleg halászati hasznosítása)
Szent László-patak alsó	Völgyzárógátas tározók és duzzasztók
Váli-víz alsó	Duzzasztás

Forrás: Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv

A kisvízfolyás vízminősége II. osztályú, amit nagyban befolyásolhat a patak menti intenzív mezőgazdasági művelés (Hosszúréti-dűlő) és az azzal járó talajszennyezés, a kommunális hulladék és elszikkasztott szennyvíz, az autópálya csapadékvize. Vízhozama csekély, középvíz esetén 0,60 m³/s.

Állóvizek

Martonvásár belterületén egyetlen tó található, a kastélyparkban, amely a Szent László-patak vizének felduzzasztásával keletkezett. A tó felülete 471,057 m², vize jellemzően meszes.

Martonvásárhoz tartoznak a településtől északra, az Orbán-hegy nyugati lejtőjénél található erdei horgásztavak, melyek a Szent László-vízfolyáson találhatók. Szintén a Szent László vízfolyáson található a László-pusztai-tározó, ami azonban már Ráckeresztúr közigazgatási területéhez tartozik.

Belvíz

A Szent László-patak felső szakaszán a víz töltések közé van szorítva, míg alsó részén mélyfekvésű vizes terület található mellette.

A megyei terv Rendszeresen belvízjárta terület övezetében sorolja a Szent László-patak menti területek egy részét. Az övezet területén, nem került sor új beépítésre szánt terület kijelölésére.

Környezetvédelmi problémákat okoz a belvízelvezető árkok feliszapolódása, karbantartásának hiánya.

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

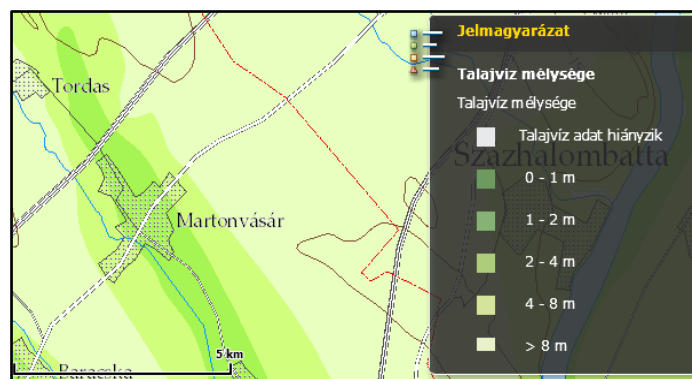
Felszín alatti vizek érzékenysége

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Martonvásár az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

Talajvíz

A talajvíz a Szent László-patak melletti területeken 2-4 m közötti mélységben van. A Szent László-pataktól távolabbi területeken a talajvízszint mélysége növekszik, egyes löszhátak alatt a 6 m-t is meghaladja, de általában 4-6 m között van. Mennyisége nem számottevő. Kémiai összetétele túlnyomórészt kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos.

Martonvásár környéki talajvízszintek mélysége

Forrás: Vízyűjtő-gazdálkodási Terv

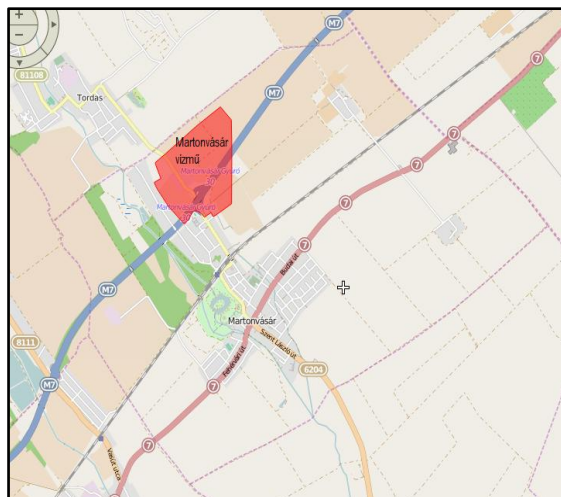
A Vízyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Martonvásár területe az sp. 1.9.1 víztest kódú Duna jobb parti vízgyűjtő – Budapest - Paks felszín alatti víztesten található és az erre a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Felszín alatti vízbázis

Martonvásárhoz tartozó vízbázisokat az 1.16.1. fejezet mutatja be. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997 (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat. Az ivóvízminőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Minden más esetben a védőidom, védőterület kijelölhető.

A Fejérvíz Zrt. üzemelteti a Martonvásár vízműtelepet. A település keleti területén, részben belterületen található a vízműtelep számított védőterületének felszíni vetülete, kijelölt hidrogeológiai B védőterület. Üzemelő sérülékeny vízbázis, ivóvíz termelő, rétegvizet adó kutakkal, melynek kapacitása 800 m³/nap.

Martonvásár vízmű védőterületének felszíni vetülete

Forrás: OKIR

Martonvásár Város Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 21/2014. (XI.25.) rendeletének 14.§ (3) bekezdése szerint a vízbázisok védőterületein építési és egyéb tevékenységek csak a 24855/06 (ikt.sz.: 20329/2008.) ügyszámú kijelölő határozatban foglaltak figyelembe vételével, és a vonatkozó jogszabályban meghatározott korlátozásokkal folytathatók.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni.

A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Martonvásár nem szerepel a kiemelt települések között.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. A legközelebbi automata mérőpontok Százhalombattán találhatók.

A település környezetében légszennyező forrásként a településen áthaladó, nagy forgalmú 7-es főút (Balatoni út), az M7 autópálya, valamint kis mértékben a település alacsony forgalmú közútjai, burkolatlan mellékútjai tekinthetők. Ezen kívül a gyakori nyugati szélirányból érkező, nagy kiterjedésű mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezhet. Ezek hatását nagymértékben csökkentik az utak mellé telepített fasorok, erdősávok.

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A zajvédelemre vonatkozó jogi szabályozást a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet, valamint a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet tartalmazza. A 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete írja elő az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zajterhelési határértékeit a zajtól védendő területeken, a 3. sz. melléklet pedig a közlekedésből származó határértékeket.

A településen jelentősebb mértékű zajterhelés a lakott területeken áthaladó 7-es főút forgalmából, és az M7-es autópálya települést érintő szakaszából ered, valamint a lakóövezetben lévő vasúti forgalomból, ugyanakkor a városi forgalomból származó zajterhelés időszakosan nyáron nagyobb, ami nem tekinthető jelentősnek. A településre stratégiai zajtérkép nem készült.

Zajvédelmi szempontból a település differenciált szabályozása hasznos lehet, figyelembe véve a lakóövezeteket, gazdasági területeket. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek is igen érzékenyek, fokozott védelmük szükséges.

A legnagyobb problémát jelentő közúti közlekedésből származó zaj a 7. sz. főút elkerülő szakaszának megépülésével mérséklődik majd a jövőben.

1.17.5 Sugárzás védelem

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mesterséges eredetű sugárzások tekintetében élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni: a kibocsátott villamos és a mágneses teret. A villamos vezetékek által kibocsátott térerősség nagyságát a feszültségszinten kívül befolyásolja a vezetékek föld feletti magassága, a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése, magas objektumok, épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják).

A Martonvásár térintő, Magyarországon érvényben lévő védőtávolságok különböző feszültségszintű távvezetésektől:

400 kV esetén 20 m

220 kV esetén 10 m

120 kV esetén 5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni.

Atomerőmű működésével kapcsolatos többletsugárzás havária esetén fordulhat elő. A hazai települések esetén Paks, Mochovce, vagy Bohunice atomerőművek tekinthetők vizsgálandónak, a település ezektől való távolsága. 300 km-es távolságon belül az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, 30 km-es távolságon belül a Sürgős Óvintézkedési Zónába tartozik. Martonvásár mindhárom atomerőműtől való távolsága 300 km-nél kisebb, ezért azok

Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, ahol atombaleset esetén szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer-feldolgozó ipar ellenőrzése tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások mérik az óránkénti sugárzási dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra, ami a valós veszélyt jelentő szint töredéke és a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. Martonvásárhoz legközelebbi mérőállomás Budapest, XI. kerületben található, tulajdonosa a Honvédelmi Minisztérium.

1.17.6 Hulladékkezelés

Kommunális hulladék

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény szerint kell végezni, mely a környezetvédelemről szóló törvénnyel összhangban meghatározza a hulladékgazdálkodás alapelveit.

Martonvásár Önkormányzat Képviselő-testületének a hulladékgazdálkodási tervről szóló 17/2005. (VIII. 29.) rendelete határozza meg a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási közszolgáltatást, igénybevételének módját és feltételeit, a 33/2005. (XI. 30.) rendelete tartalmazza a hulladék gyűjtésére és elszállítására vonatkozó szabályozást.

A Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. (VHG Kft.) jelentős eszközállománnyal és létszámmal 2005. január 1-től végzi a Velencei-tó vonzáskörzetének teljes hulladékszállítási tevékenységét, a jogszabályi elvárásoknak megfelelően.

Martonvásár területén a kommunális hulladék elszállítását és kezelését a Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Kft. végzi. A településen keletkező szilárd kommunális hulladék gyűjtése és szervezett elszállítása gyakorlatilag a település teljes területén megoldott, beleértve az Orbán hegy volt zártkerti területét is.

Martonvásár területén kommunális hulladéklerakó nem működik. Martonvásár Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 21/2014. (XI.25.) rendeletének 17.§ (2) bekezdése szerint hulladéklerakó telep a település közigazgatási területén nem létesíthető.

A településen döggút nem üzemel.

Az elmúlt időszakban, a településen évről évre emelkedett a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma, 2003-ban 1600 db volt, ami 2013-ra elérte az 1700 darabot.

A kommunális hulladékot hetente szállítják el. Házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés mellett a település több pontján elhelyezett szelektív hulladékgyűjtő szigetek találhatók. A zöldhulladékok elszállítását a Martongazda Nonprofit Kft. végzi, ami a tavaszi – nyári – őszi hónapokban havonta történik.

Illegális hulladéklerakás 9 ismert helyen jellemző a településen (pl. bekötőutak mellett).

Veszélyes hulladékok

A település területén működő mezőgazdasági- és ipari üzemek technológiájából eredő veszélyes hulladék kezeléséről illetve elszállításáról az egyes vállalkozások gondoskodnak. Az ipari és mezőgazdasági területek esetében különösen szigorúan be kell tartani a hulladékgazdálkodási jogszabályok előírásait. A trágya- és hulladékkezelést a jogszabályi feltételeknek megfelelően kell megoldani.

Folyékony hulladék

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.1.2 fejezet tartalmazza.

A települési folyékony hulladék a szennyvízhálózatra rá nem kötött lakások miatt jelentős mennyiségű. Települési szennyvíztisztító telep nincs, csak egyes intézmények rendelkeznek kisebb szennyvíztisztítóval. A szennyvíziszapot Ráckeresztúrra szállítják, a tisztított szennyvíz a Szent László-patakba kerül.

A települési folyékony hulladékkal kapcsolatos kötelező helyi közszolgáltatásról és egyéb szabályairól szóló Martonvásár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2010. (II. 3.) rendeletének célja a közüzemi csatornahálózatba vagy a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló kormányrendeletben meghatározott módon engedélyezett egyedi szennyvízkezelés után befogadóba nem vezetett háztartási szennyvíz begyűjtésének megszervezése.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Az 1.12.4. fejezet részletesen foglalkozik a tájhasználati konfliktusok fajtáival, csoportosítási lehetőségeivel. Ezen konfliktusok egyik fajtája a vizuális-esztétikai konfliktus, azaz a vizuális környezetterhelés.

A vizsgálatok irreverzibilis vizuális konfliktust nem tártak fel. A tartós konfliktusok közé sorolhatók a roncsolt, felhagyott területek (elsősorban gazdasági területek) és elhagyott épületek okozta konfliktusok.

A rendszeres szemétszedési akciók ellenére tartós problémaként jelentkezik az illegális hulladéklerakás.

A városi zöldfelületek minőségi és esztétikai problémái, térségi szinten pedig a zöldfolyosó hálózat hiányosságai (védő- és takarófásítások hiányai) egyaránt okoznak vizuális konfliktusokat.

A vizuális környezetterhelés azon elemek összessége, melyek rontják a város arculatát, zavaró hatásúak a helyben élők közérzetére. Ezen elemek megváltoztatására, újratermelődésük megakadályozására az önkormányzatnak ki kell alakítania saját szabályrendszerét, amiben ki kell térni az utcaképet meghatározó homlokzati elemekre, amennyiben azok egységesen szabályozhatók; hirdetőtáblák, cégérek vizuális megjelenésére; óriásplakátok elhelyezésére alkalmas helyekre.

1.17.8 Árvízvédelem

Martonvásár települést a vízügyi ágazat, árvízvédelmet igénylő települések között nem tartja nyilván, azaz Martonvásár nem árvíz-veszélyeztetett település, folyóval, árvízvédelmi művel közvetlen kapcsolat nincs. Ez természetesen nem zárja ki, hogy hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék nem okozhatna helyi vízkár eseményt.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A településen a felszín alatti vizet és földtani közeget érintő szennyezések jellemzően mezőgazdasági tevékenységből eredhetnek, melyek diffúz szennyezéseket okozhatnak. Martonvásár területének közel fele (a bel- és külterület vegyesen) nitrát érzékeny terület.

Jelentős környezetvédelmi konfliktust jelentenek az illegális hulladéklerakások melyek potenciális veszélyt jelentenek a környezeti elemekre és vizuális szennyezést is okoznak.

Környezetvédelmi problémákat okoz a belvízelvezető árkok feliszapolódása, melyek karbantartása önkormányzati feladat.

Figyelmet kell fordítani a településen felhagyott szőlőskertekre, melyek egy része gyomos, gondozatlan állapotban van. A felhagyott szőlők helyén épített új lakóházak közművesítése, a szennyvizek kezelése nem megoldott.

1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A településen alábányászott, illetve alápincézett terület nincs, barlangok nem találhatók.

1.18.1.2 Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Az Országos Felszínmozgás Kataszter alapján Martonvásárt érintő - nyilvántartott esemény a 0705-020-1. számú esemény, ami 1965-ben történt, a vasút meredek partfala megrogyott. Az 1965-ös mozgás helyén talpszivárgó építése, a rézsű laposabbra vágása megtörtént. Azóta további nyilvántartott esemény nincs.

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

Martonvásár Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 21/2014. (XI.25.) rendeletének 16.§ (1) bekezdése szerint a település területén csak olyan tevékenység végezhető, melynek hatására a talajerózió veszélye nem növekszik.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területei

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

Martonvásár környékén kisebb jelenkori földrengéseket észleltek, 2010. augusztusában 1.9-es erősségűt, 2012. áprilisában Gánton 2.7-es erősségűt.

(Forrás: <http://www.seismology.hu/index.php/hu/szeizmicitas/>)

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

Martonvásár területét érintően a vízügyi ágazat árvízveszélyes területet nem tart nyilván. A váratlan időjárási esemény miatt előforduló árvízi elöntés a vízelvezető rendszer fokozottabb karbantartásával, a szélsőséges csapadékesemények elvezetésére történő alkalmassá tételével kizárható.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

A megyei terv rendszeresen belvízjárta terület övezetébe sorolja a Szent László-patak menti területek egy részét. Az övezet területén, nem került sor új beépítésre szánt terület kijelölésére.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

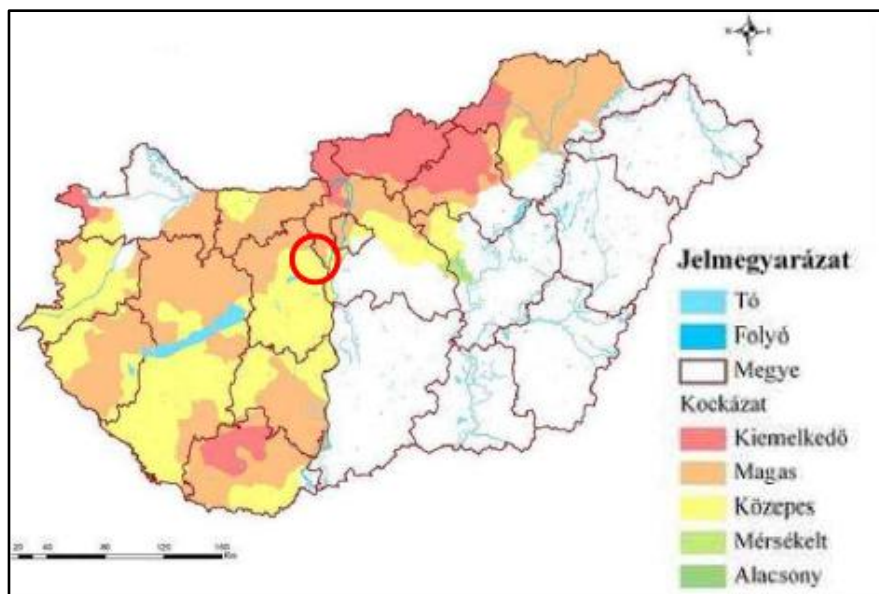
A településen mély fekvésű területek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalakon alakultak ki, ahol időszakos, vagy állandó vízfolyások haladnak. Ezek a vízfolyások vezetik le a felszíni vizeket. A mélyvonalon haladó vízfolyások természetes útjának fenntartásával a környezetük védelme biztosított.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

A településen a vízügyi ágazat nyilvántartása szerint vízügyi szintű árvízvédelemre és belvízvédelemre szükség nincs.

Az előforduló vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származó vízelöntés kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében előforduló "villámárvíz" hatására keletkező helyi vízkár elhárítása a katasztrófavédelem feladata. Martonvásár területe villámárvíz-veszély szempontjából a közepesen veszélyes területek közé tartozik.

A villámárvíz-veszély mértéke Magyarországon

Forrás: Nemzeti Katasztrófa Kockázat Értékelés Magyarország 2011.
BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok, mélységi, magassági korlátozások

Martonvásár morfológiai adottságai miatt nem veszélyeztetett, pl. falszakadás, suvadás, csúszás a település területén nincs, mélységi, magassági korlátozások nincsenek.

1.18.3.2 Ipari, szolgáltatási tevékenységből eredő korlátozások

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság országos adatbázisa alapján a városban nincsenek felső küszöbértékű és alsó küszöbértékű veszélyes ipari üzemek.

Küszöbérték alatti veszélyes üzem a településen (BM OKF adatok szerint) az EuroAszfalt Kft. (2462 Martonvásár 0152/1 hrsz.). Tevékenységi köre, építőipar.

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás szolgáltatási területén

- Települést ellátó regionális ivóvíz gerincvezeték és 3-3 m védőterület igénye
- Település vízműkútjának hidrogeológiai védőidomja

2. Szennyvízelvezetés

- Szennyvízátelők 20 m-es (búzzár és zajszigetelés esetén) és 150 m-es (búzzár és zajszigetelés nélkül) védőtávolsága

3. Csapadékvíz elvezetés

- Felszíni vízrendezést szolgáló árkok, csatornák 3-3 m-es karbantartó sávval

4. Energiaellátás

- 400 kV-os és 220 kV-os átviteli és 132 kV-os főelosztó hálózat nyomvonala és biztonsági övezete
- 22 kV-os gerinc elosztóhálózat nyomvonala, a külterületen 7-7 m-es oszloptengelytől mért biztonsági övezete
- Nagyközép-nyomású földgáz gerincvezeték és biztonsági övezete

5. Elektronikus hírközlés

- Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítménye

1.19 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Martonvásáron a bányászati területek nyilvántartása szerint nincs érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati terület, kutatási engedéllyel rendelkező terület.

1.20 VÁROSI KLÍMA

Magyarországon 2007-ben jött létre a Klímabarát Települések Szövetsége, melynek célja, hogy a településeknek legyen saját, szakmailag megalapozott klímastratégiája, egyben elősegítse a klímaprogramok megvalósítását és segítse a települések érdekképviselését klímavédelmi kérdésekben. Martonvásár még nem csatlakozott a szövetséghez, a város területén nem történtek kutatások a városi klímáról és a település nem rendelkezik klímastratégiával sem. Az általános éghajlati viszonyok leírását az 1.12.1. fejezet tartalmazza.

A városi éghajlat sok szempontból különbözik a tágabb térség éghajlatától, az épületek, utcák, terek, parkok mind sajátos klimatikus adottságokkal rendelkeznek, amiket tervezésüknél, használatuknál, karbantartásuknál figyelembe kell venni. A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.).

Ezek a tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbbség (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőtisztasági problémák.

A fentieknek megfelelően szükséges, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldterületi rendszer tervezésében és a közút- és közműtervezés során nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

A városi klíma bemutatásánál fontos kitérni a klímaváltozás és a települési szinten erre adható-adandó válaszokra. Az urbanizált területek beépített felületei jobban felmelegszenek, mint a nem burkolt területek, és a légszennyezés –főként a közlekedési eredetű- miatt az üvegházhatású gázok koncentráltan jelennek meg és tovább növelik a környezet felmelegedését. Ehhez adódnak a fűtésből, gépek használatából, közlekedésből származó további hőterhelések és a vízháztartás felborulásának negatív hatásai (pl. levegő páratartalmának csökkenése). Mindezek azt jelentik, hogy a klímaváltozás hatásai a településeken fokozottabban jelentkeznek.

A jövőben az éghajlati szempontokat is hangsúlyosan figyelembe kell venni a városfejlesztési és –irányítási döntésekben, kiemelt figyelmet fordítva a kibocsátás-csökkentésre és –megelőzésre, valamint az alkalmazkodás elősegítésére.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

Pozícióját tekintve Martonvásár a Közép-Dunántúl keleti részén, Budapest és Székesfehérvár között félúton, Fejér megyében, Pest megyével határosan fekszik kiváló közlekedésföldrajzi pozícióban. Térségi szerepkörét meghatározza járásszékhely funkciója. A járást dipólusos helyzet jellemzi, a másik város, Ercsi korábban kistérségi központ volt. Martonvásár hivatalosan nem tartozik a főváros agglomerációjához, a gyakorlatban mégis megéri annak szinte minden kedvező és káros hatását. Az M7 autópályáról közvetlenül közelíthető meg, az M6 autópálya 8 km-re érhető el a településről, kelet-nyugati irányban kettészeli a 7. sz. országos főút és a 30. sz. Budapest - Székesfehérvár - Nagykanizsa vasútvonal. Jelentős mértékű az ingázás főként a fővárosba és kisebb mértékben Székesfehérvárra. A tudományos és kulturális életben igen jelentős szerepet tölt be Martonvásár, amelyet a fővároshoz is szoros gazdasági kapcsolatok fűznek. A Brunszvik-kastély országos védelem alatt álló parkjában megrendezett nyári Beethoven koncertek komoly hagyományt képviselnek igen nagy látogatottsággal. A kastély épületében működő országos jelentőségű MTA Agrártudományi Kutatóközpont jelentős szellemi potenciál, további lehetőségeket hordoz mind az innováció, kutatás-fejlesztés, foglalkoztatás, mind a turizmus tekintetében. A település külterületét az árutermelő mezőgazdasági művelés, valamint az MTA Agrártudományi Kutatóközpontjának kísérleti művelése jellemzi. A **területhasználatok változásait** jelzi, hogy az Orbánhegy egykori szőlői, gyümölcsösei közül többet felhagytak, tendencia a volt zártkerti épületek üdülési és lakó funkcióra való használata, ami azért hordoz veszélyeket, mert az épületek alapvetően nem erre célra épültek, a terület közművesítettsége és egyéb ellátottsága hiányos. Erdőhát és Kismarton korábbi TSZ majorok, vegyes, gazdasági és lakófunkciókkal is rendelkező területek, ahol a belterülettől távol, szintén jelentősebb (csaknem 200 fő) lakosság él, részben hátrányos infrastrukturális körülmények között. A város megjelenésére jellemző, hogy nincs karakteres városközpont, városmag, a lakóterületek arculata nagyon vegyes. A különböző korszakok építési periódusai több helyen is disszonáns településképet eredményeztek. A közösségi élet fejlődését gátolja, hogy hiányoznak a találkozásra, szabadidő eltöltésére alkalmas szabad, közterületi közösségi terek. Ez elsősorban a kastélykert komplex használatából, valamint a zöldterületek berendezéseinek elavultságából ered.

Martonvásáron némiképp megtorpanni látszanak a korábbi évtizedek **kedvező demográfiai folyamatai**. 1970 óta évről-évre nőtt a népesség száma, ami az elmúlt tíz évben kissé lelassult, majd 2011-től stagnálás mutatkozik. A település korszerkezete előregedő, a megyei és az országos viszonyoknál azonban kedvezőbb képet mutat. A beköltözések következtében, a népességszám-növekedés a társadalom fiatalodásával párosult. A lakónépesség növekedése magával hozta a lakóépületek számának gyarapodását is. A martonvásári lakosság jól képzett, különösen kedvező a felsőfokú végzettségűek magas aránya.

Az **oktatás** színvonala jó, a városban az óvodai ellátás 2 intézményben történik, a nemrégén történt bővítés nyomán a kapacitás megfelel az igényeknek. Általános iskolából is 2 db van, az egyik speciális képzést nyújt, a másik a Beethoven Általános Iskola, ahová más településekről is érkeznek gyerekek. Az iskola épületének bővítése, új tornacsarnok építése és a mellettük elhelyezkedő Művészeti iskola felújítása 2016-ra várható. A településen középiskola nincs. Az **egészségügyi ellátás** (gyermek- és felnőttorvos, fogorvos, szemészet, mentőállomás) biztosított. Az alap és önként vállalt **szociális**

szolgáltatásokat a település önállóan illetve társulási formában (Szent László Völgye Önkormányzati Társulás) nyújtja.

A település életében a **kultúra** kiemelt szerepet játszik. Az országos híré, emblematikus intézmények (Brunszvik-kastély és az angolpark, Beethoven Múzeum) az MTA kezelésében, állami tulajdonban vannak. Kiemelt országos **rendezvények** a nyári szabadtéri Beethoven koncertek. A kulturális élet felpezsdítésének kedvez, hogy 2014-ben megépült a Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ (színpaddal, kiszolgáló helyiségekkel, irodákkal, közösségi terekkel), új Óvodamúzeummal és szép kialakítású főtérrel.

A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) jelentősége a település életében igen fontos, gondozza a hajdan mintaszerű gazdálkodást folytató Brunszvik-Dreher örökséget (angolpark, kastély, Beethoven Emlékmúzeum) és **agrárkutatói bázisával**, vetőmag-nemesítésben és termesztésben elért európai híré eredményeivel hatalmas **szellemi-innovációs potenciált** jelent. A város közössége és az intézmény közötti együttműködési lehetőségek feltárása, erősítése fontos feladat.

Martonvásáron kifejezetten **erős civil bázis** alakult ki, a mintegy 30 aktív civil szervezet és egyesület megjelenik a kultúra közvetítésében, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében, a sport és kultúra szerteágazó területein, a közbiztonság javításában, az elesettek gyámolításában.

A szegregátum definíciójának megfelelő földrajzilag összefüggő lakóterület nincs a településen. Kismarton és Erdőhát külterületek, valamint a lakópark azonban odafigyelést igényel. A lakóparkban nincs kiépített csatornahálózat, bár épületei újak.

A település **gazdasági potenciálját** tekintve, a foglalkoztatottsági mutatók kedvezők, a munkáért azonban a munkavállalók majd kétharmada ingázni kénytelen. Az egy főre jutó belföldi jövedelem jóval meghaladja az országos és a megyei értéket is.

A gazdasági szerkezetre jellemző a mezőgazdaság-erdőgazdasági szektorban tevékenykedő szervezetek súlya. Az ipari vállalkozások letelepedését a városban alapvetően korlátozza a rendelkezésre álló, alkalmas terület.

Martonvásár a megtermelt hozzáadott érték tekintetében a járásinál valamivel jobb, de a megyeinek alig harmadát éri el. A jegyzett tőke kifejezetten alacsony értéket képvisel. Ennek hátterében áll, hogy egyrészt jellemzően **kisméretű vállalkozások** telepedtek meg, másrészt **az ipari tevékenység súlya nem eléggé jelentős** más településekhez viszonyítva. Ezek mellett a település fő erőforrásait – melyek a mezőgazdaság kiemelt szerepét biztosítják - döntően az állami tulajdonú Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpont (MTA ATK) köti le, melynek tevékenysége a helyi gazdasági mutatókban csak korlátozottan illetve nem megjeleníthető. A településen a top termelési értéket hozó vállalkozások általában mezőgazdasági-élelmiszeripari kereskedelemmel, kisebb mértékben egyéb járműipari, gépészeti gazdasági tevékenységekkel foglalkoznak. Domináns, magasabb hozzáadott értéket termelő vállalatok nem mutathatók ki.

A **turizmus** jelenleg a Brunszvik-kastélyra és annak parkjára koncentrálódik, melyet egész évben látogatnak. Szezonális jellegű idegenforgalom a Beethoven-émlékek idején, nyáron jellemző.

A legfontosabb hatékonyságjavítási intézkedés az elmúlt években a településüzemeltetési szolgáltatások Martongazda Nonprofit Kft. keretei közé történő kiszervezése volt. A több, mint harminc munkatársat foglalkoztató vállalkozás látja el a város összes intézményének üzemeltetését, fenntartását.

A város költségvetésében az állami források dominálnak és alacsony az egyéb bevételek (helyi adók) aránya.

A város **közlekedését** tekintve a gyaloglás és kerékpározás nagy részarányú, azonban az ilyen módú közlekedésre kijelölt területek mennyisége, biztonsága és minősége nem megfelelő. A gyalogosok átkelésének nehezítésén túl környezeti és zajproblémákat is okoz az áthaladó forgalom nagy tehergépjármű részaránya. A **gyalogos infrastruktúra állapota, a kerékpáros hálózati és parkolási elemek hiánya** fontos városi probléma. Martonvásáron nincs kiépített kerékpárút, csak a 7. sz. főút mentén kijelölt kerékpársáv.

A parkolási problémák a városközpont intézményeinél a mindennapokban, a kastélypark környékén és a sportpályánál a rendezvények időszakában erőteljesek. A fizető parkolás lehetősége bevételt jelentene a város számára. A parkolási helyzet javítására az orvosi rendelőnél és a sporttelep mellett parkolók kiépítése, illetve a Kodály Z. utcai parkolók bővítése tervezett.

A patakmedrek és vasúti pálya, ill. a főút elválasztó hatásainak mérséklésére további szabályozási vagy építési tevékenységek tervezése indokolt.

A település belterületén legalább a részleges **közműellátás**, de a városközpontban, a központ közeli városrészekben már a teljes közműellátás biztosított. Jelentősebb ellátási hiány a belterület peremén és a külterületen fekvő városrészekben fordul elő. A közcsatorna hálózatra nem csatlakozó ingatlanokból a szennyvíz döntő hányadát a talajba szikkasztják, azonban az ezzel okozott talaj- és vízszennyezés a csatornahálózat fejlesztésének és a rácsatlakozás növelésének eredményeként az elmúlt 14 évben jelentősen csökkent. A Ráckeresztúri regionális szerepkörű szennyvíztisztító telepet a növekvő igénybevétel miatt bővíteni kell. A villamosenergiahálózatok jellemzően föld feletti vezetésűek. A település közvilágítása a kisméretű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejekkel megoldott. Ez a kiépített közvilágítás sem a megvilágítás mértékében, sem energiafogyasztás szempontjából, sem a település arculatának javítása tekintetében nem nevezhető korszerűnek. Martonvásár területén 2000 a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. Az elmúlt időszakban a Brunszvik Beethoven Kulturális Központ épületére kisebb napkollektor került, a Polgármesteri Hivatalra a telepítés folyamatban van.

Tájföldrajzi elhelyezkedését tekintve Martonvásár a Szent László-patak mentén fekszik, a Szent László-patak alsó szakaszának vízgyűjtőterületén. A város belterületén található természetvédelmi terület a **Martonvásári Kastélypark Természetvédelmi Terület**, aminek a kiterjedése: 70 hektár. A kastély és parkja jelentős művészeti és építészeti alkotás, műemléki és természetvédelmi oltalom alatt áll.

Az életminőséghez járul hozzá a **zöldfelületek** klímajavító, rekreációs és közösségi funkciója. A települési arculat és vonzerő szempontjából nem elhanyagolható tényező a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása. A rekreációs és közösségi funkciók kielégítését ugyanakkor kevésbé tudja szolgálni a jelenlegi zöldfelületi rendszer. A zöldterületek (közkertek) jelentős része funkció

nélküli, kihasználatlan terület, a Budai út északi oldalán, illetve a Fehérvári úti településrészben pedig gyakorlatilag egyáltalán nem állnak rendelkezésre ilyen területek.

A térségi ökológiai kapcsolatokat elsősorban a Szent László-patak vonalában kialakult zöldfolyosó biztosítja, illetve Kismartontól délre, a ráckeresztúri erdőterületekhez kapcsolódó 18 hektáros erdő. Kismarton és Erdőhát felől a város irányába egy-egy véderdősáv húzódik, ezek azonban sajnos nem érnek el a beépített terület határáig.

Táji, tájhasználati konfliktusokat okoz a településen, hogy gyakori az árkok feliszapolódása, így kisebb a vízelvezetés hatékonysága, a kastélypark korlátozott nyitva tartása, ezzel korlátozott látogathatósága. **Vizuális konfliktusok**at jelent a légvezetékek kedvezőtlen látványa, a településképpontán, nem egységes megjelenése, Erdőhát és Kismarton elhagyatott, elhanyagolt képe. **Környezetökológiai probléma** az átmenő, intenzív gépjármű forgalom zaj- és levegőszennyezése, a Szent László-patak elhanyagolt állapota, szennyezése, valamint az illegális hulladéklerakás a bekötőutak mentén, illetve a Gábor-majori erdőben.

A nagy kiterjedésű, kiváló talajminőségű szántók deflációra érzékenyek, tápanyag-utánpótlásukról gondoskodni kell, ezért is fontos, hogy a termőtalajok védelmét talajkímélő technikákkal és mezővédő erdősávok telepítésével segítsék elő a gazdálkodók.

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE

3.1.1 A folyamatok értékelése

Martonvásár belső adottságainak, problémáinak feltárása, valamint jövőképeinek és településfejlesztési irányait kijelölő céljainak meghatározása közös műhelytalálkozók során, a település képviselőivel, társadalmi, gazdasági, civil szereplőivel, valamint a szomszédos és járási településekkel együttműködésben alakult ki. Az információs alapot nyújtó települési tervdokumentumok, fejlesztési dokumentumok, tervelőzmények az aktualizált statisztikai adatokkal, elemzésekkel és közösségi műhelymunkák során feltárt információkkal frissítve alakultak minden szempontot szem előtt tartó, széleskörű helyzetfeltárássá, amely a 2. fejezetben található helyzetelemzés összefoglaló eredményei segítségével értékelhető.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

ERŐSSÉGEK (BELSŐ POZITÍV ADOTTSÁGOK)

- Növekvő népességszám
- Magas képzettségi szintű lakosság
- Civil szervezetek magas száma
- Színvonalas általános iskolai és művészeti oktatás
- Gazdag sportélet
- Színvonalas szociális ellátás (társulási és települési, vállalt és privát szolgáltatások)
- Kutatás-fejlesztési potenciál (MTA Agrártudományi Kutatóközpont)
- Kiemelkedő talajadottságok, jó mezőgazdasági potenciál
- Versenyképes árak a Budapesti agglomerációval szemben
- Főváros, megyeszékhely, munkalehetőségek könnyű elérhetősége
- Rendezett, felújított, akadálymentes vasútállomás
- Kiépített vezetékes energiahordozó ellátás
- Szent László-patak vonalában kialakult zöldfolyosó
- Kastélypark által hordozott jelentős környezeti, természeti és turisztikai potenciál
- Kulturális hírnév, Brunszvik-Beethoven-Dreher örökség
- Új városközpont, rendezvények befogadására szolgáló Brunszvik-Beethoven Kulturális Központ
- Helyi védelemre érdemes műemlékek

GYENGESÉGEK (BELSŐ NEGATÍV ADOTTSÁGOK)

- Felsőfokú végzettségűek korlátozott munkalehetőségei
- Nincs középfokú oktatás

- Nincs bölcsőde
- Magyarányú ingázó, eljáró munkaerő, alvóváros
- Intézmények alacsony együttműködési szintje
- Vállalkozások alacsony száma, közép-és nagyvállalat hiánya
- Kevés önkormányzati tulajdonú fejlesztési terület
- Hiányzó gazdasági tevékenységek (ipar)
- Munkahelyek alacsony száma
- Turisztikai, vendéglátó szolgáltatások alacsony aránya/kínálata
- Nincs kerékpárút, a kerékpáros útvonalak kialakítása hiányzik
- Jelentős tranzitforgalom, zaj- és levegőterhelés
- Parkolók hiánya intézmények és rendezvényhelyszínek környezetében
- Forgalmas, de szűk utak, a külső városrészekben rossz állapotú feltáró utak
- Szent László lakópark csatornázatlan, talajba szikkasztott szennyvíz talaj- és vízszennyezést okoz
- Megújuló energiahordozók használata alacsony mértékű
- Illegális hulladéklerakás
- Hiányzó védőerdők a település déli és keleti oldalán
- Elektromos légvezetékek vizuális problémát jelentenek
- Nincs karakteres városközpont, a lakóterületek arculata vegyes
- Nincs egységes kitáblázás, útbaigazító táblák hiányoznak
- Kastélypark és kapcsolódó zöldterületek zárványt jelentenek (park díj ellenében látogatható, nyitvatartási időben)
- Zöldfelületek esztétikai hiányosságai

LEHETŐSÉGEK (KÜLSŐ POZITÍV FELTÉTELEK)

- Nagy áthaladó forgalomkihasználhatósága (logisztikai-gazdasági és turisztikai vonzerő)
- 7. sz. főút települést elkerülő szakaszának jövőbeni megvalósulása
- 101. sz. főút jövőbeni megépülése
- Budapest-Balaton kerékpárút kiépülése
- M7 és M6 autópálya közelsége
- Nagyvárosból való kiköltözés iránti igény fennmarad
- Energiahatékonyság (lakossági, intézményi, városüzemeltetési) növelése iránti EU-s elvárás és támogatás, piaci lehetőségek adóttak (kedvezményes hitel)
- Nyári szabadterei előadások (fesztiválok, koncertek) közkedveltsége
- Növekvő környezet- és egészségtudatosság
- Nemzetközi együttműködések, partnerségek lehetősége
- Leader HACS jó együttműködési alapot ad

EU alapok által biztosított források:

- nemzetközi fejlesztési programok uniós forrásainak igénybevétele (pl. Duna transznacionális program, URBACT városfejlesztési program stb.)
- Kohéziós Alap támogatásai (energiahatékonyság és megújuló energia, alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, kockázat megelőzés és vízügyi beruházások, alacsony CO₂ közlekedési rendszerek és városi közlekedés támogatása)

- Európai Szociális Alap támogatásai (foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése, oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás, társadalmi befogadás erősítése és a szegénység elleni küzdelem, intézményi kapacitás növelése és a közigazgatás hatékonyságának fokozása)
- Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásai (energiahatékonyság és megújuló energia, illetve KKV-k versenyképessége és innováció; fenntartható városfejlesztés (integrált intézkedések) támogatása)
- Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap támogatásai (hozzájárulás a mezőgazdaság versenyképességéhez, a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodáshoz, az éghajlatváltozás elleni fellépéshez a vidéki térségek kiegyensúlyozott területfejlesztéséhez)
- Európai Beruházási Bank kedvezményes hitelalap

VESZÉLYEK (KÜLSŐ NEGATÍV FELTÉTELEK)

- Megújuló energiahordozó hasznosítás beruházásának megtérülése hosszú távú
- Klímaváltozás hatásainak erősödése: a csapadékmennyiség csökkenése és a hőmérséklet emelkedése a tenyészidőszakban, hirtelen, nagy csapadékok a belvízi- és árvízi kockázatokat növelik
- A természet- és környezetvédelem szempontjai háttérbe szorulnak
- A turizmus túlzott térnyerésével a természeti értékek veszélyeztetése
- Tranzitszerop káros hatásainak erősödése
- Fiatal korosztály külső irányú munkavállalási célú ingázása
- 7. sz. főút elkerülő kiépülésének csekély országos prioritása, esetleg elmaradása
- Közúti gépjárműforgalom növekedése, parkolási kapacitáshiány erősödése
- Térségi szinten koordinálatlan és/vagy párhuzamos fejlesztések
- Európai uniós források csökkenése

A fejlesztési irányokat meghatározó lehetőségek közül kiemelkedőek az Európai Unió 2014-2020 pénzügyi ciklusra tervezett alapok (KA, ERFA, ESZA, EMVA) és az azokhoz kapcsolt támogatási célok, továbbá az uniós irányelvek érvényesülésében rejlő potenciál. Hasonlóan fontosak a kormány által támogatott nagyberuházások (Budapest – Balaton kerékpárút, 101. sz. főút stb.) Martonvásár külső kapcsolataira gyakorolt hatásai. A várhatóan felhasználható pénzügyi kereteken kívül érdemes figyelembe venni az olyan társadalmi folyamatokat, mint például a környezet- és egészségtudatosság, a vidéki értékek és a helyi termékek iránti kereslet, az aktív turizmus iránti igény, vagy az együttműködések fontosságának erősödése.

Az erősségekben rejlő társadalmi-gazdasági potenciál hasznosulásának elengedhetetlen összetevője a komplex, integrált programok támogatása, a további uniós (transznacionális, interregionális, civil alapok) pályázati lehetőségek kiaknázása, valamint az e-gazdaság, e-ügyintézés támogatása. A város centrumfunkcióinak, térszervező szerepének erősödését szolgálja a környező térség településeivel, tágabb környezetével való együttműködések színesítése, bővítése. A külső feltételek közül a lehetséges fejlődési irányokat veszélyeztető tényezők között kiemelkedő a központi szerepkör méltó betöltéséhez szükséges egészségügyi, oktatási és kulturális, műemlékvédelmi fejlesztéseket szolgáló források lehetséges csökkenése. További problémákat hordoz az ember számára létfontosságú természeti erőforrásokat veszélyeztető klímaváltozás, a környezetszennyezés, a termőföld és a vízkészletek túlhasználata. A városon áthaladó tranzitforgalom káros hatásainak (zaj- és légszennyezés) növekedése, a városkép rendezetlen megjelenésének erősítésén túl értékcsökkentő

tényezővé, és ezzel a város fejlesztésének akadályává válhat. Mindeközben a jelenlegi támogatási ciklusban a települési úthálózat-, járda-, sportlétesítmények- és szállásférőhely-fejlesztések céljára nem áll rendelkezésre uniós, csak szűkös hazai forrás.

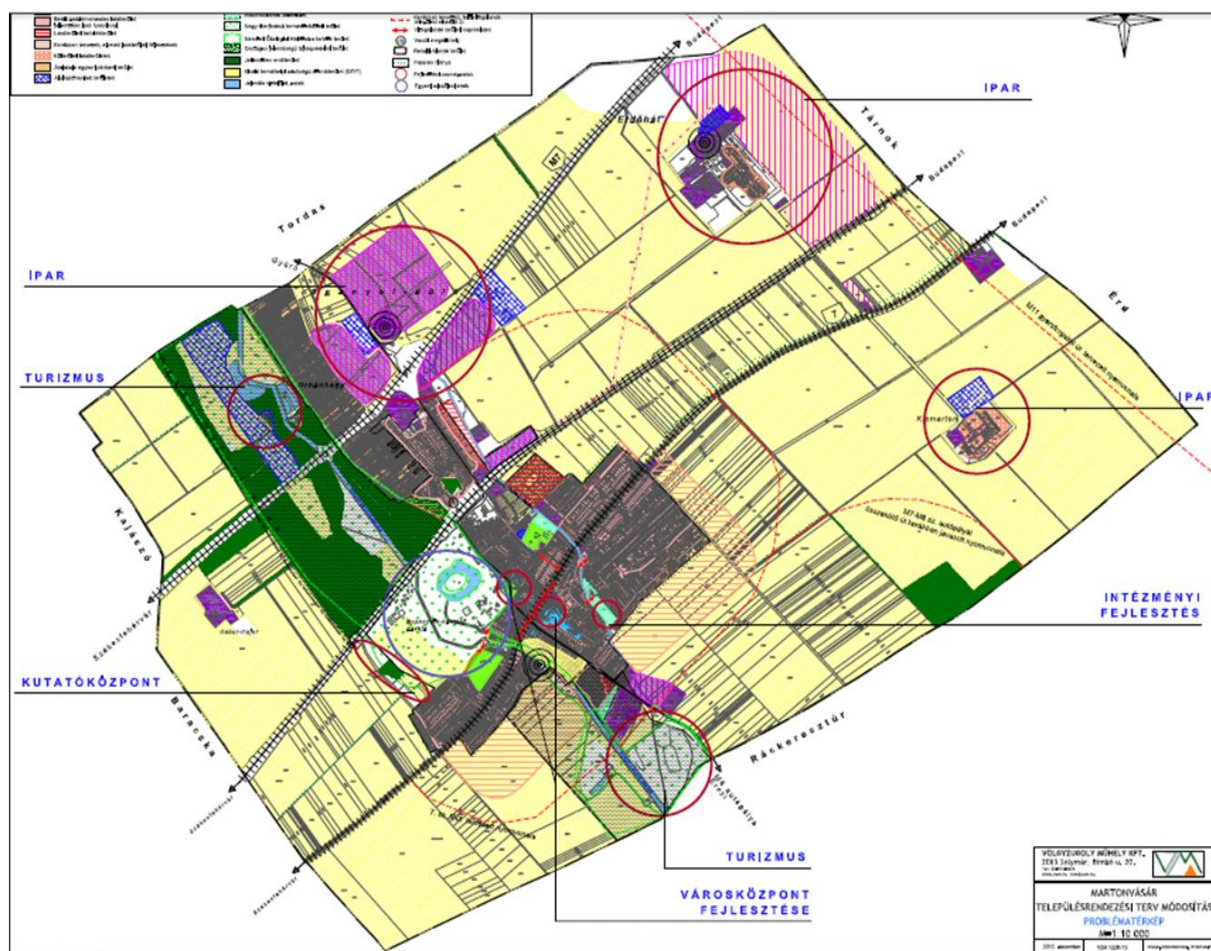
A civil szervezetek aktivitását megtörheti, ha támogatásaik fedezetére nem biztosítanak fejlesztéseik mellé garanciaalapot.

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata

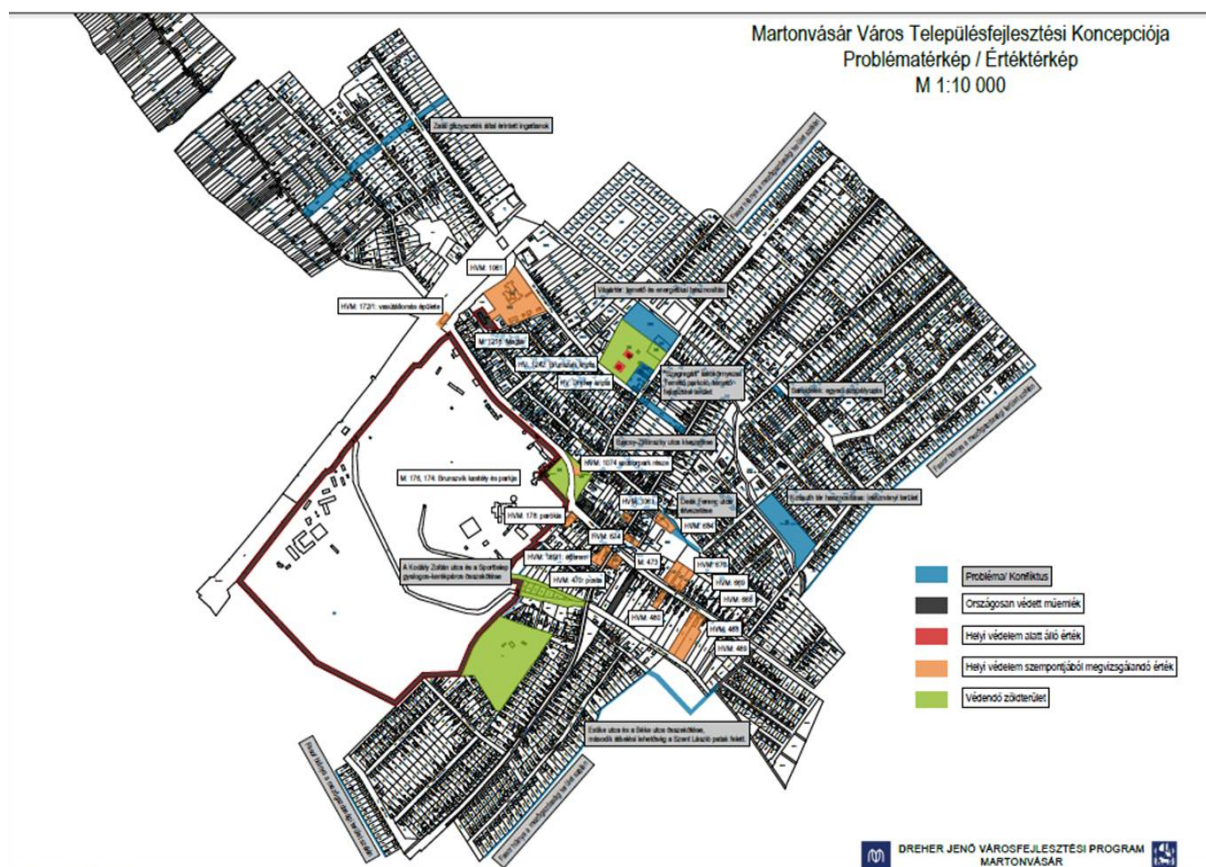
	Fejlesztés	Rendezés
Országos szint	Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) (1/2014. (I.3.) OGY határozat)	Országos Területrendezési Terv (OTrT) (2003. évi XXVI. törvény)
Megyei szint	Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja (43/2014. (IV.24) és 57/2014. (VI. 26) Önkormányzati határozatok)	Fejér megye területrendezési terve 1/2009. (II.9.) K.R. Sz. rendelet
Települési szint	Dreher Jenő Településfejlesztési Konceptió 223/2012. (XII.18.) Ktsz. határozat Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)	Településrendezési eszköz 191/2014. (IX. 30.) sz. rendelet

3.2 PROBLÉMATÉRKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP

JELMAGYARÁZAT		
Közigazgatási határ Belterület határ Egykori zártkert határ Településközpont Beállt problémamentes lakóterület jellemzően lakó funkcióval Lakóterületi tartalékterület Korábban tervezett, elvetett lakóterületi fejlesztések Külsőterületi lakóterületek Átalakuló egykori zártkerti terület Alulhasznosított területek	Pontszerűen megjelenő gazdasági területek Potenciális gazdasági fejlesztési területek Korábban kijelölt, megtartásra javasolt gazdasági fejlesztési területek Megőrzendő zöldfelület Hasznosítandó zöldfelület Nagy kiterjedésű természetközeli terület Nemzeti Ökológiai Hálózatba tartozó terület Országos jelentőségű tájképvédelmi terület Jellemzően erdőterület Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület (OTrT) Jelentős vízfelület, patak	Szűk keresztmetszetű útszakasz jelentős zavaró hatással Környezeti konfliktusforrás Településen áthaladó nagy forgalmú út/vasút jelentős zaj- és rezgésterheléssel Vizsgálandó vasúti vágány-nyomvonal Korábban tervezett, felülvizsgálandó települést elkerülő út Vizsgálandó területi kapcsolatok Vasúti megállóhely Rekultiválandó terület Fasorok hiánya Fejlesztési csomópontok Egyedi települési érték

Forrás: Martonvásár Településrendezési Terv, 2013.

Forrás: Dreher Jenő Településfejlesztési Koncepció, 2012.

Martonvásár problematikus területei, tényezői a szűk keresztmetszetű útszakaszok zavaró zaj- és levegőszennyező hatással, a települést keresztülvágó út és vasút zaj- és rezgésterheléssel, a defláció elleni védelmet, porszennyezést mérséklő mezővédő erdősávok, fasorok hiánya, a volt TSZ majorok (Erdőhát, Kismarton külterületek) elhanyagolt állapota. A város értékeit az országos és helyi védelem alatt álló műemlékek, védelemre érdemes értékek, a kastélypark természetvédelmi és műemléki terület, az MTA Agrárkutató Központ, a Szent László-patak völgye, valamint a klímajavító és közösségi tereket adó zöldfelületek képezik.

3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ VÁROSRÉSZEK

3.3.1 A városrészek kijelölése

Martonvásár településfejlesztési koncepciója 2012-ben készült el a Dreher Jenő Városfejlesztési Program keretében. A város képviselő-testülete, a Városfejlesztési és Üzemeltetési Bizottság, valamint Pénzügyi és Gazdaságfejlesztési Bizottság a 223/2012. (XII.18.) Ktsz. határozatában fogadta el.

Martonvásár településrészeit a településfejlesztési koncepció a következők szerint határozza meg:

1. Városközpont

Lehatárolás vonala: A vasútállomástól indulva a kastélypark külső kerítése – Sporttelep utca – régi tűzoltószertár és zöldterület ingatlanja - Szent László patak – Szent László lakópark és a korábbi lakott terület határa a Jókai utcával egy vonalban – Jókai utca – Deák Ferenc utca – a Rákóczi utca páratlan oldalán lévő ingatlanok hátsó telekhatárai – a Kolozsvári utca ingatlanjainak hátsó telekhatárai – a műemlék magtár és a Pápay Ágoston iskola területe.

Indoklás: az a terület, ahol az önkormányzatnak közvetlen befolyása van a fejlesztésekre.

Jellemzők: Igazgatási és intézményi funkciók, szolgáltatások jelentős része, kulturális és sporthelyszínek, kastélypark megközelítése.

2. „Budai” településrész

Lehatárolás vonala: A vasúti terület – a „vasút melletti” lakópark külső telekhatárai – a belterület határa – a Petőfi utca Gábor Áron utca felé eső ingatlanjainak hátsó telekhatára a Mikszáth Kálmán utcáig – a Budai úti ingatlanok hátsó telekhatára - Deák Ferenc utca – A Rákóczi utca páratlan oldalán lévő ingatlanok hátsó telekhatárai – a Kolozsvári utca ingatlanjainak hátsó telekhatárai – a műemlék magtár és a Pápay Ágoston iskola külső határai.

Indoklás: a város régi lakóterülete.

Jellemzők: családi házas beépítés, temető és vásártér területe, gazdasági terület, vegyes utcakép, vegyes anyaghasználat, megfelelő térarányok.

3. „Keleti” településrész

Lehatárolás vonala: a Petőfi utca Gábor Áron utca felé eső ingatlanjainak hátsó telekhatára a Mikszáth Kálmán utcáig – a Budai úti ingatlanok hátsó telekhatára - Deák Ferenc utca – A Jókai utca a Szent László útig – a Szent László út – a belterület határa.

Indoklás: utcánként hasonló időben és stílusban megépített ingatlanállomány.

Jellemzők: családi házas, sorházas beépítés, vegyes utcakép, magastető alkalmazása, vegyes anyaghasználat, a sorházak jó megoldást kínálnak kisvárosi telepítésre.

4. „Fehérvári” településrész

Lehatárolás vonala: a sporttelepet határoló utcák – Sporttelep utca – Szent László patak – belterület határa a kastélypark kerítéséi – kastélypark kerítése a sportpályáig.

Indoklás: a város Székesfehérvár felé eső területe, fő- és gyűjtő utakkal jól lehatárolható

Jellemzők: családi házas beépítés, vegyes utcakép, magastető alkalmazása, vegyes anyaghasználat, megfelelő térarányok.

5. „Északi” településrész

Lehatárolás vonala: a vasúti terület és az autópálya közötti belterület.

Indoklás: külön egységet képez a város északi részén, vonalas infrastruktúra elemekkel (vasút, M7 autópálya) jól körülhatárolt.

Jellemzők: családi házas beépítés, vegyes utcakép, magastető alkalmazása, vegyes anyaghasználat, megfelelő térarányok.

6. „Szent László” lakópark településrész

Lehatárolás vonala: a Szent László patak – a belterület délkeleti határa – a Szent László út – a lakott terület korábbi széle.

Indoklás: külön egységet képez a város déli részén.

Jellemzők: egy időben épült, hasonló megjelenésű, zömében többlakásos épület.

7. „Vasút melletti” lakópark településrész

Lehatárolás vonala: a vasúti terület – a Bajcsy-Zsilinszky utca ingatlanjainak hátsó telekhatára (korábbi belterületi határ) – a Táncsics utca ingatlanjainak hátsó telekhatára (korábbi belterületi határ) – belterület határa (paralelogramma formájú terület)

Indoklás: külön kis egységet képez a város északi részén.

Jellemzők: 2013-ban indult lakóterület fejlesztés.

8. Brunszvik kastély parkja

Lehatárolás vonala: Brunszvik kastély és parkja

Indoklás: külön egységet képez a város szerkezetében

Jellemzők: országosan védett műemlék, A mai Martonvásár kialakulását a Brunszvik családnak köszönheti, melynek tagjai az 1700-es évek második felében telepítették újra a kihalt falut. Nagyszabású építkezésbe kezdtek, 1773 és 1776 között a mai városkaraktert meghatározó római katolikus templomot, valamint egy barokk kastélyt (Brunszvik-kastély) építettek, amit 70 hektáros kastélykert, angol kert övez. Az egykori főúri rezidencia ma a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Kutatóközpontjának ad otthont, amely 1953-tól a Tudományos Akadémia fennhatósága alá tartozik.

9. Orbánhegy

Lehatárolás vonala: volt zártkert (kertes mezőgazdasági terület)

Indoklás: szőlőhegy, amely külön egységet képez a város északnyugati részén.

Jellemzők: egyre több lakóingatlanként használt épület, a szőlőtermelés felhagyása, vegyes utcakép, egyes pincék értékesek.

10. Erdőhát

Lehatárolás vonala: Erdőhát külterület beépítésre szánt területe.

Indoklás: külterületi major, külön egységet képez a város közigazgatási területének észak-keleti részén. „, gazdasági és lakáscélú vegyesen használt terület.

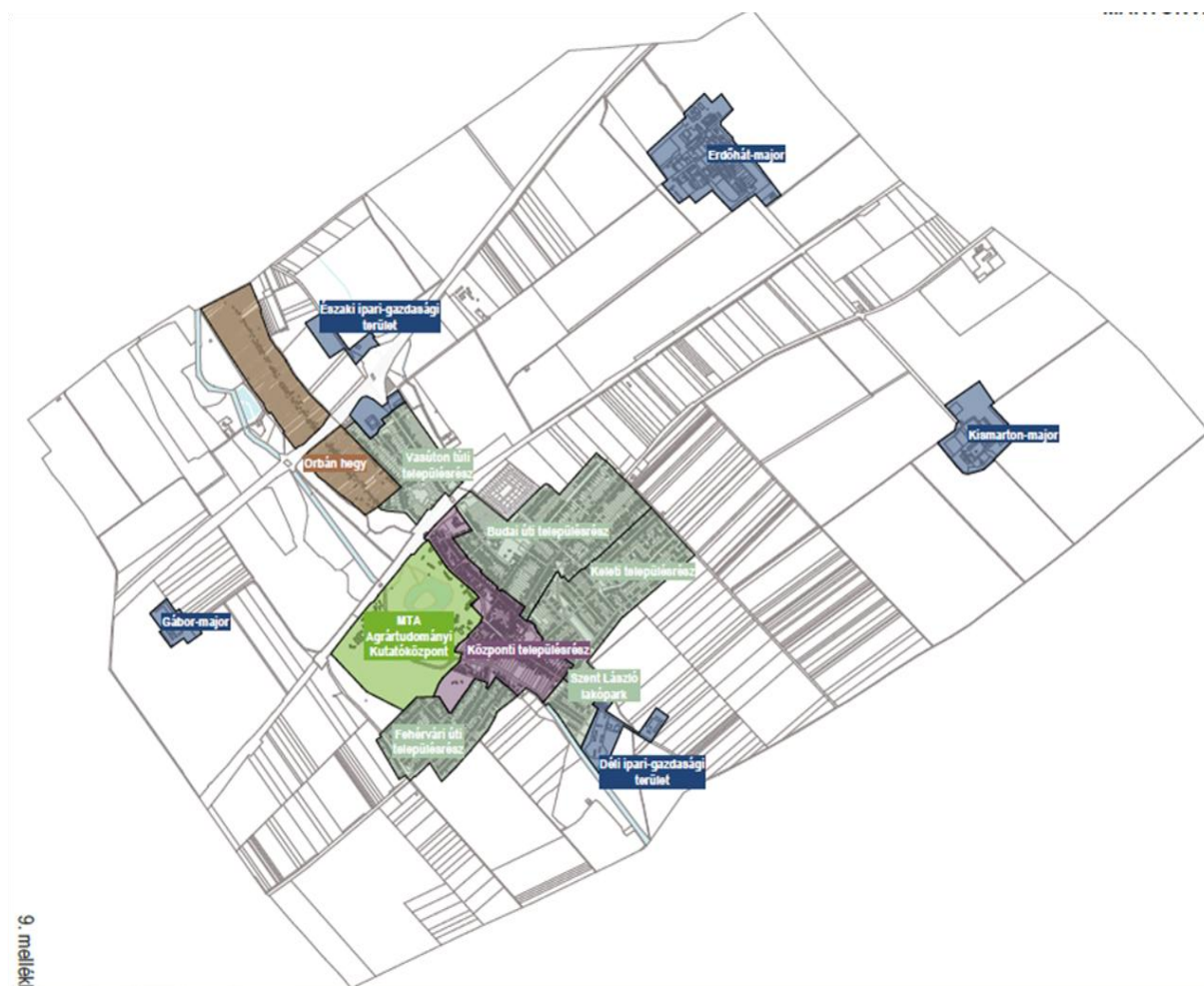
Jellemzők: a korábbi állami gazdasági központ épületeinek, környezetének állapota folyamatosan romlik, az utcakép negatívan változik.

11. Kismarton

Lehatárolás vonala: Kismarton major külterület beépítésre szánt területe.

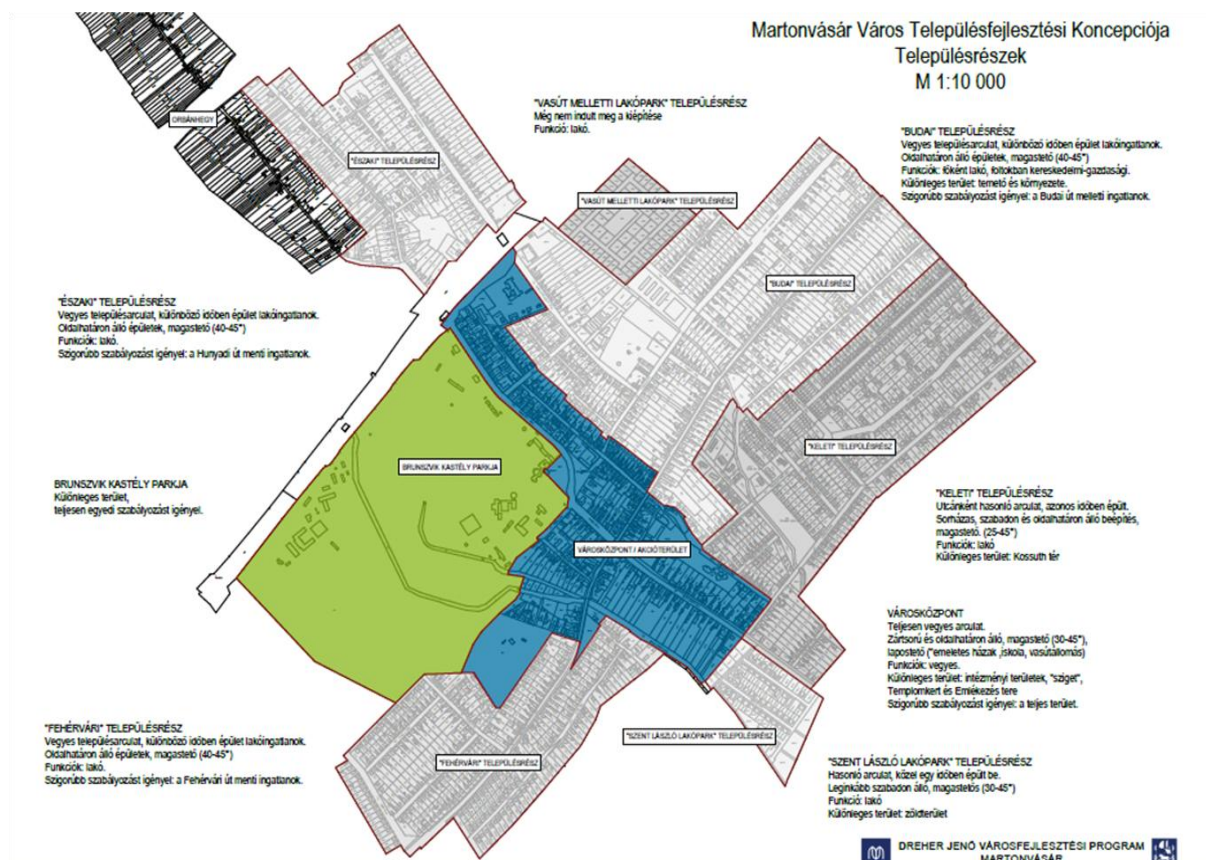
Indoklás: külterületi major, külön egységet képez a város közigazgatási területének keleti részén.

Jellemzők: vegyes utcakép, „cselédházak”, gazdasági és lakáscélú vegyesen használt terület.

A településfejlesztési koncepcióban meghatározott 11 kisméretű településrész, városszerkezeti szempontból érdekes, beépítési jellemzők, funkcióik, anyaghasználatuk, építészeti stílusuk alapján különülnek el. A további fejlesztések szempontjából a szétaprózottság elkerülése és a hatékonyság emelése érdekében fejlesztési akcióterületek kijelölése nem pontosan e városrészek szerinti tagolásnak megfelelően javasolt, hanem a feltárt adottságok, problémák és közösségi fejlesztési szándékok szerinti továbbtervezett fejlesztési célterületek kialakításával. A Városház központi városrész az a terület, ahol az önkormányzatnak közvetlen befolyása van a fejlesztésekre. Az elmúlt években elindított fejlesztések (Brunsztvík-Beethoven Kulturális Központ, Emlékezés tere) már érezhető pozitív változást hoztak a település életében. Vegyes arculatú, sokrétű funkciókkal rendelkező városrész, igazgatási, szolgáltatási, intézményi, kulturális, közművelődési, sport és szabadidős tevékenységekkel,

azonban a szolgáltatások színvonala nem kielégítő, infrastrukturális, esztétikai és területhasználati problémákkal terhelt.

Forrás: Dreher Jenő Településfejlesztési Koncepció, 2012.

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek

Martonvásár Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2013) szerint a mélyszegénységben élő lakosok jellemzően sok gyermekes családok, egyedülálló, tartósan beteg emberek, illetve egyedülálló idősök. Martonvásáron gyakorlatilag egy roma család él, tagjaik alkotnak több háztartást. Munkanélküliség jellemzi őket, állandó munkával, rendszeres jövedelemmel csak néhányuk rendelkezik. A Segítő Szolgálat állandó kliensei. A szegregátum definíciójának megfelelő földrajzilag összefüggő lakóterület nincs a településen. Kismarton és Erdőhát külterületek, valamint a lakópark azonban odafigyelést igényel. A lakóparkban nincs kiépített csatornahálózat, bár épületei újak. A külterületekről (Kismarton, Erdőhát) a városközpont elérhetősége nehézkes, egy helyi buszjárat közlekedik napi egy-két alkalommal.

Martonvásár odafigyelést igénylő, romló lakókörnyezeti területeit a településfejlesztési koncepció a következők szerint határozza meg:

1. Temető melletti lakókörnyezet (nem akcióterület)

Lehatárolás vonala: Bajcsy-Zsilinszky utca – temető határa – Orgona utca

Indoklás: az épületállomány és az itt élők helyzete.

Jellemzők: méretéből adódóan nem képez valódi szegregátumot, de településképi, életminőségi, szabályozási problémákat okoz. Félő, hogy az épületegyüttesek és a lakókörnyezet állapota tovább romlik.

2. Kismarton lakókörnyezet (nem akcióterület)

Lehatárolás vonala: Kismarton major, külterület beépítésre szánt területe.

Indoklás: Az épületállomány és az itt élők helyzete

Jellemzők: Nehéz közlekedési viszonyok, munkanélküliség, romló környezeti és lakásállapotok.

Bár a szegregátumok települési hatókörben vizsgálándók, Martonvásár járásközponti funkciójából adódóan fontos megemlíteni a járási hivatal szociális igazgatási feladatait, a járási gyámhivatal, valamint a munkaügyi kirendeltség feladatait, amelyek a járás településeinek különböző élethelyzetben lévő társadalmi csoportjainak szempontjából figyelmet érdemelnek.

A KSH a 2011. évi népszámlálási adatokból generált–a 314/2012. Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott – szegregációs mutatószám alapján határozta meg a szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területeket. A mutatószám alapját a következő adatok képezték:

- legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya,
- rendszeres munka-jövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül.

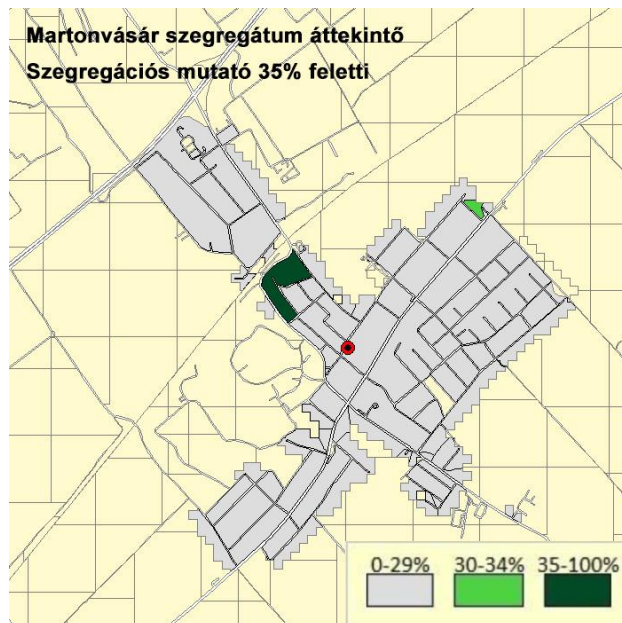
A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek kijelölésének feltételei a következők voltak:

- mutató határértékét a járási székhelyek 40%, 35%, 30% értékeinél kerülnek vizsgálatra,
- a határérték alapján kijelölt, egybefüggő területek kerülnek figyelembevételre,
- a kijelölt területeken a népességszám minimum 50 fő,
- fenti feltételek a magánháztartásban élőre teljesüljön, de külön vizsgálándó az intézeti népesség (pl. szociális otthonban, középiskolai kollégiumban élők) nagysága.

A KSH megállapítása szerint Martonvásár településen a szegregációs mutató 30, illetve 35%-os határértéke mellett nem található szegregátum.

30 % feletti mutatóval jelentkező terület a Martonvásár közigazgatási területén 2 adódik, amiből az egyik tartozik a 35% feletti mutatóval rendelkező területek közé.

A 30-34% és a 35% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területek Martonvásáron

forrás:KSH

A területeket és azok szegregációs mutatóit összevetve a város adottságaival és településszerkezeti tervével megállapítható, hogy azok nem tekinthetők szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területnek.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Nem releváns.

Felhasznált irodalom

- Martonvásár Város Parkolási Konceptiója (Martonvásár, 2012.)
- Dreher Jenő Településfejlesztési Konceptió (Martonvásár, 2012.)
- Martonvásár településrendezési eszközök felülvizsgálat (VZM, 2013. nov.)
- Martonvásár Város Integrált Városfejlesztési Programja 2007
- Brunszvik – Beethoven Program és Cselekvési Terv 2014
- Helyi Esélyegyenlőségi Program, Martonvásár, 2013
- Sportkonceptió, Martonvásár 2011
- Országos Területrendezési Terv
- Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
- Fejér megyei Területrendezési Terve
- Völgy Vidék Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2013
- Ercsi Kistérség Területfejlesztési Konceptió és Program 2006
- Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR)
- CORINE LandCover (felszínborítás) adatbázis
- Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR)
- <http://magyarnemzetiparkok.hu/>
- MTA TAKI Agrotopográfiai Adatbázis
- Magyarország talajvízszint mélység térképe
- Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat adatbázisa
- Országos Sugárzásfigyelő-rendszer
- Országos Felszínmozgás Kataszter
- Országos Barlangnyilvántartás
- Országos vízgyűjtő gazdálkodási terv
- Veszélyes Üzem Adatbázis, BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
- Bányászati területek nyilvántartása
- Klímabarát Települések Szövetsége
- Központi Statisztikai Hivatal adatai
- Országos Közúti Adatbank adatok 2013, Magyar Közút NZrt.
- Országos Közúti Adatbank, 2012. évi alaptérkép, Magyar Közút NZrt.
- Személysérüléses közúti baleseti adatok, 2011-2013, Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ
- Városi gépjármű és közút nyilvántartás, 2013., Gárdonyi Város Önkormányzata / Magyar Közút NZrt.
- Helyi és helyközi online autóbusz menetrendek és hálózati adatok, 2015, Középanyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- Vasúti online menetrendek, 2015, MÁV-Start Zrt.
- „Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” kiadvány, Magyar Közút Nonprofit Zrt., 2014.07.
- Nemzeti Közlekedésfejlesztési Stratégia forgalmi modellje
- Országos Meteorológiai Szolgálat időjárási adatai

- BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság térképét a villámárvíz-veszély mértékéről Magyarországon
- Pylon Kft és PannergyNyrt nyilvános térképei
- dr. Barótfi István, Környezettechnika (Mezőgazda Kiadó) " Geotermikus energia – Magyarország 50 °C-nál melegebb hévíz feltárásának területei"
- Magyar Tudományos Akadémia, Magyar Tudomány 1999. augusztus "Tudomány és politika a magyar századokban/A magyarországi vízi energia hasznosításának száz éve"
- Martonvásár Önkormányzata által a munka elkészítéséhez rendelkezésünkre bocsátott adatok
- MAVIR Zrt. nyilvános hálózatrajza
- E.ON Kft. nyilvános hálózatrajza